

Universiteit Utrecht

knzb

Zwemmen moet leuk zijn!

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis die kinderen en ouders toekennen aan sport en zwemmen en de invloed die dit heeft op de positionering van de KNZB.

Auteur

O.T.H. van Hoof

Maastricht, 25 juni 2020

Zwemmen moet leuk zijn!

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis die kinderen en ouders toekennen aan sport en zwemmen en de invloed die dit heeft op de positionering van de KNZB.

Auteur

O.T.H. van Hoof (Oscar)

Studentnummer

6335748

Email

o.t.h.vanhoof@students.uu.nl

Begeleiding

Dr. Jan-Willem van der Roest

Prof. dr. Maarten van Bottenburg (tweede lezer)

Onderwijsinstelling

Universiteit Utrecht

Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO)

Opleiding

Master Sportbeleid en Sportmanagement

Plaats en datum

Maastricht, 25 juni 2020

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Voor u ligt mijn Masterscriptie 'Zwemmen moet leuk zijn!' ter afronding van de Master Sportbeleid & Sportmanagement aan de Universiteit Utrecht. Hiermee komt een einde aan zeven jaar studeren, waarbij ik misschien niet altijd de meest logische keuzes heb gemaakt, maar wel mijn hart heb gevolgd. Na een hbo-opleiding accountancy koos ik ervoor om de sprong in het diepe te wagen en alsnog mijn hart voor de sport te volgen. Twee jaar na dato bleek dit de enige juiste keuze te zijn geweest. Ik kijk dan ook met veel plezier terug op de Master, maar vooral ook op mijn stage bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB).

Tijdens deze tweejarige stage bij de KNZB heb ik veel geleerd en mij goed ontwikkeld. Hierbij ben ik met name aan de slag gegaan met het mooie project Mijnzwemcoach. Omdat ik tijdens mijn stagewerkzaamheden met name bezig ben geweest met de Mijnzwemcoach doelgroep, wilde ik voor mijn scriptie juist onderzoek doen naar een andere doelgroep van de KNZB, namelijk kinderen die net hun zwemdiploma hebben behaald en daarna veel minder gaan zwemmen.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar mijn stagebegeleidster Floor van den Nieuwenhoff. Niet alleen voor haar hulp, coaching en vertrouwen gedurende mijn stage, maar ook voor haar feedback, steun en altijd motiverende woorden als ik het misschien eventjes niet meer zag zitten tijdens het schrijven van mijn scriptie. Dit heeft mij echt ontzettend geholpen!

Daarnaast wil ik ook graag Alice Schols, collega bij de KNZB, bedanken voor haar (zwem)inhoudelijke feedback en tips in met name de beginfase van mijn scriptie. Tevens verdient mijn scriptiebegeleider Jan-Willem van der Roest een woord van dank voor zijn feedback, kritische noten en vele goede inzichten die hij mij heeft gegeven gedurende deze scriptie. Dat geldt ook voor medestudent Antoine Pannen, die mij met zijn kritische feedback ontzettend heeft geholpen. Tot slot bedank ik graag de respondenten die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Na het schrijven van deze Masterscriptie ben ik nu echt klaar voor een baan in de sport. Ik kijk er in ieder geval ontzettend naar uit en wens u veel plezier met het lezen van deze scriptie.

Oscar van Hoof

Maastricht, 25 juni 2020

Samenvatting

Jaarlijks zijn er 3,5 miljoen mensen die regelmatig zwemmen, waarvan 1,5 miljoen wekelijks. Toch zijn maar 140.000 zwemmers lid van de KNZB. Ook onder de jeugd lijkt zwemmen populair te zijn. 537.000 kinderen zwemmen regelmatig, maar hiervan zijn maar 73.000 kinderen lid van de KNZB (NOC*NSF, 2020). De KNZB ziet dit graag anders. Daarnaast voelt de KNZB zich net als andere sportbonden, door bijvoorbeeld de individualisering en het consumentisme in de samenleving, onder druk gezet om te veranderen en zo bestaansrecht te houden. Om maatschappelijk betekenisvol te blijven stelt de KNZB zich ten doel om in 2024 1 miljoen zwemmers (waaronder kinderen) te binden. Om deze zwemmers te binden is het voor de KNZB als non-profit organisatie belangrijk om te weten waar deze zwemmers waarde aan toekennen.

In dit onderzoek wordt gefocust op een belangrijke groep stakeholders, namelijk kinderen en hun ouders, die na het behalen van het zwemdiploma al dan niet blijven zwemmen. Het doel van dit onderzoek is om betekenissen te achterhalen die kinderen en ouders toekennen aan sport en zwemmen, zodat aan de hand hiervan bekeken kan worden welke invloed dit heeft op de positionering van de KNZB. Hierbij staat de volgende vraag centraal:

"Welke betekenis geven kinderen en hun ouders aan sport in het algemeen en het zwemaanbod in het bijzonder en welke gevolgen heeft dat voor de positionering van de KNZB ten opzichte van het blijven zwemmen van kinderen na het behalen van het zwemdiploma?"

Aan dit onderzoek hebben 15 kinderen en 6 ouders deelgenomen. Middels de 'draw, write and tell methode' zijn de betekenissen bij kinderen achterhaald. Bij ouders is dit middels een semigestructureerd interview gedaan. De resultaten uit dit onderzoek dragen bij aan het verwezenlijken van de groter wordende ambitie van de KNZB en geeft inzicht in het gebruik van de publieke waarde theorie voor sportbonden.

Na het uitvoeren van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat de betekenisgeving omtrent zwemmen van met name ouders na verloop van tijd verandert. Rondom de zwemlessen wordt er vooral waarde gehecht aan de zwemvaardigheid en zwemveiligheid, terwijl zwemmen daarna vooral leuk moet zijn. Voor de KNZB betekent dit dat ze zich anders dienen te gaan positioneren om maatschappelijk betekenisvol te blijven. Ze moeten meer gaan focussen op de waarde van plezier en leuke (doorstroom)programma's ontwikkelen voor de zwemsport en het recreatieve zwemmen.

Tot slot worden er aan de hand van de resultaten van dit onderzoek aanbevelingen gedaan aan de KNZB om hun groter wordende ambitie te verwezenlijken. Hierbij is een veranderde positionering van belang.

Inhoud

Voorwoord.....	3
Samenvatting	4
1. Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleemstelling.....	8
1.3 Centrale onderzoeksvraag.....	9
1.4 Belangrijke begrippen	10
1.5 Doelstelling	10
1.6 Relevantie	10
1.7 Leeswijzer	11
2. Organisatorische context	12
3. Theoretisch kader	14
3.1 Publieke waarde	14
3.2 Betekenisgeving	17
4. Literatuurstudie	19
4.1 Publieke waarden	19
4.1.1 Motieven om te sporten	19
4.1.2 Zwemmen.....	20
5. Methodologie.....	24
5.1 Interpretatief en kwalitatief onderzoek.....	24
5.2 Onderzoeksmethode	24
5.2.1 Literatuurstudie	24
5.2.2 Semigestructureerde interviews.....	24
5.3 Respondenten	25
5.4 Data-analyse	26
5.5 Borging onderzoek.....	27
5.6 Rol van de onderzoeker	28
6. Resultaten kinderen	29
6.1 Sporten in het algemeen.....	29
6.2 Zwemvaardigheid	32
6.3 Waterpret	34
6.4 Zwemmen als sport	36
7. Resultaten ouders	39
7.1 Sporten in het algemeen.....	39
7.2 Zwemvaardigheid	40

7.3 Waterpret	43
7.4 Zwemmen als sport	44
8. Analyse	47
8.1 Sport.....	47
8.2 Zwemmen	48
8.3 Publieke waarde creatie	51
8.3.1 Publieke waarde creatie tijdens de zwemles.....	51
8.3.2 publieke waarde creatie ná de zwemles	51
9. Conclusies	54
9.1 Betekenisgeving sport en sportkeuze	54
9.2 Betekenisgeving zwemmen	54
9.3 Conclusie	56
10. Implicaties en aanbevelingen	57
10.1 Implicaties.....	57
10.2 Aanbevelingen vervolgonderzoek.....	57
10.3 Aanbevelingen voor de KNZB.....	57
11. Literatuurlijst.....	60
Bijlage 1 Opdracht kinderen	64
Bijlage 2 Opzet topiclijst kinderen (niet zwemmers)	67
Bijlage 3 Opzet topiclijst kinderen (zwemmers)	69
Bijlage 4 Opzet topiclijst ouders	71
Bijlage 5 Mindmaps sport.....	73
Bijlage 6 Tekeningen zwemmen	74

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding tot het onderzoek, de probleemstelling en de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie beschreven.

1.1 Aanleiding

De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) is de sportbond voor zwemmend Nederland. Binnen de zwembond vallen de disciplines zwemmen, waterpolo, schoonspringen en synchroonzwemmen en worden met name de belangen van de leden en wedstrijdsporters behartigd. Deze leden zwemmen voornamelijk in verenigingsverband. De samenleving is de afgelopen jaren echter in rap tempo veranderd, waardoor steeds meer sporters en zwemmers buiten de vereniging gaan sporten. Dit komt voort uit de maatschappelijke ontwikkeling van individualisering, waarbij een individu zelf keuzes maakt en bepaald hoe zijn leven invulling krijgt (Schnabel, 2004). Een sport die bij uitstek individueel wordt beoefend is de zwemsport. Zo zijn er maar liefst 3,5 miljoen mensen die regelmatig zwemmen (Nielsen Sports, 2019, in: KNZB, 2020) en 1,5 miljoen mensen die wekelijks zwemmen (NOC*NSF, 2020). Toch waren in 2019 maar 140.000 zwemmers ook daadwerkelijk lid van de KNZB (NOC*NSF, 2020).

Om ook in de toekomst een 'maatschappelijk betekenisvolle organisatie' te blijven wil de KNZB inspelen op de trend van individualisering (KNZB, 2017). Mede daarom stelt de KNZB zichzelf tot doel om in 2024 1 miljoen zwemmers te hebben verbonden door hen plezier, veiligheid en fitheid te brengen. De KNZB wil zwemmend Nederland verbinden door een actueel zwemaanbod aan te bieden, dat past bij elke levensfase. Verbinden ziet de KNZB hier niet per se als het daadwerkelijk lid worden, maar ook het in contact zijn met deze zwemmers (KNZB, 2020).

Een groot gedeelte (52%/ 73.000) van het ledenaantal van de KNZB bestaat uit jongeren jonger dan 18 jaar (NOC*NSF, 2020). In het algemeen zijn jongeren ook een doelgroep die binnen een verenging sport. Van de kinderen tussen de 6 en 11 jaar is in 2017 namelijk 64% lid van een sportvereniging. Dit cijfer komt overeen met de cijfers uit 2003 (van den Dool, 2019). In de zwemsport ligt dit percentage echter een stuk lager. De zwemsport wordt in totaal door 537.000 kinderen tussen de 5 en 18 jaar beoefend. Hiervan is dus maar 13,5% (73.000) lid van een zwemvereniging (NOC*NSF, 2020).

Jonge kinderen kiezen dus nauwelijks voor het zwemmen in verenigingsverband. Tegelijkertijd beschikten in 2018 maar liefst 96% van de 11 – 16-jarigen over minimaal het zwemdiploma A en hebben ze dus al kennisgemaakt met zwemmen (Floor & Tiessen-Raaphorst, 2019). In een door de KNZB georganiseerde klankbordgroep (met diverse voorzitters van zwemverenigingen) wordt dit ook als opmerkelijk genoemd. Zij zien dat de zwemsport vanwege de zwemlessen in theorie een grote voorsprong zou moeten hebben op andere sporten, maar dat in de praktijk maar weinig kinderen lijken door te stromen naar de zwemsport of zelfs überhaupt blijven zwemmen (KNZB, 2020). Om haar legitimiteit te behouden of zelfs te verbeteren is het dan ook evident dat de KNZB wil proberen om meer zwemmers te binden.

Naast individualisering is ook een trend van vermaatschappelijking waar te nemen in de sport. Boessenkool (2011) stelt bijvoorbeeld dat van sportbonden en sportverenigingen steeds meer wordt verwacht dat ze ook helpen met het bereiken van maatschappelijke doelen. Tegelijkertijd stelt van Eekeren (2016) dat sportorganisaties op zichzelf al maatschappelijke betekenis hebben, omdat ze ervoor zorgen dat hun leden met plezier kunnen bewegen.

Aansluitend op de maatschappelijke ontwikkelingen en de eigen doelstelling wil de KNZB een sportmodel opstellen dat gaat voorzien in de basisbehoefte van zwemmend Nederland

om zo een betekenisvolle organisatie te blijven voor hun (potentiële) leden. Dit moet verenigingen en andere zwemaanbieders inspiratie en inzichten bieden om een zo optimaal mogelijk sportaanbod te realiseren. Hiermee hoopt de KNZB de wedstrijdsporten ook beter te positioneren ten opzichte van het leswemmen, waarmee de doorstroom van zwemles naar blijven zwemmen verbeterd kan worden (KNZB, 2020). Een van de belangrijke stakeholders hierbij zijn de kinderen en hun ouders, deze kinderen behalen immers op jonge leeftijd hun zwemdiploma en kiezen daarna voor een sport. Voor het ontwikkelen van een zo optimaal mogelijk zwemaanbod wil de KNZB dan ook inzicht verkrijgen in de betekenissen die kinderen en ouders toekennen aan zwemmen. Hiermee kan de KNZB gerichter een actueel zwemaanbod creëren en kunnen ze invulling geven aan hun maatschappelijke rol door hun leden met plezier te laten bewegen.

1.2 Probleemstelling

Sportbonden zijn er in eerste instantie voor hun leden en wedstrijdsporters. Zij organiseren dan ook de wedstrijden en competities en behartigen de belangen van hun leden (van Bottenburg, 2013). Heden ten dage spelen er echter diverse maatschappelijke ontwikkelingen, zoals individualisering, informalisering en informatisering. Mensen lijken zich hierdoor steeds meer als consument te gaan gedragen. Hoewel er geen empirisch bewijs lijkt te zijn voor de invloed van een toenemende consumentenhouding onder Nederlandse sporters, lijken sportbonden dit wel als een bedreiging te ervaren (van der Roest, Vermeulen & van Bottenburg, 2015). Sportbonden gaan er in beleidsdocumenten immers vanuit dat deze consumenten veel minder duurzaam zijn voor een sportvereniging, omdat zij zich veel meer als klant opstellen en niet zo snel vrijwilliger zullen worden (Van der Roest et al., 2015). Tegelijkertijd gaan sportbonden dit consumentisme als een kans zien. Door in te spelen op de behoeften van de consument, denken ze hun sportactiviteiten te verbeteren en zo interessant te blijven voor hun doelgroep (van der Roest et al., 2015). Hoewel het absolute ledenaantal van een sportbond niet noodzakelijkerwijs hoeft terug te lopen, voelen sportbonden wel de noodzaak om te veranderen. Deze noodzaak kent mogelijk ook een financiële oorsprong daar NOC*NSF subsidies uitkeert aan sportbonden voor het algemeen functioneren. Deze wordt mede op basis van het aantal leden van een sportbond verstrekt (NOC*NSF, 2019). Er lijkt dus sprake van een groter wordende ambitie binnen sportbonden, waarmee sportbonden zich anders gaan positioneren om zo betekenisvol te blijven.

Kijkend naar de jaarplannen van de KNZB lijkt ook de KNZB zich anders te willen gaan positioneren. In het jaarplan 'Waterkracht 2013-2016' van de KNZB wordt de missie beschreven als het nemen van verantwoordelijkheid "om zwemmers de mogelijkheden te bieden een leven lang actief te zijn in één of meerdere zwemsporten" (KNZB, 2013). Hier lijkt de focus nog volledig te liggen op de organisatie van de (wedstrijd)sport, al is er ook aandacht voor de zwemvaardigheid met het programma SuperSpetters. Mede door de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen ontstaat er ook bij de KNZB een groter wordende ambitie en daarmee een veranderde positionering. De missie in het jaarplan 2021-2024 is dan ook: "Met een actueel zwemaanbod dat past bij elke levensfase brengen wij zwemmend Nederland samen. Passie voor water is wat ons bindt; topsporters winnen, meer mensen zwemmen, sporters realiseren hun ambities en alle betrokken organisaties ontwikkelen zich positief" (KNZB, 2020). Hiermee lijkt de focus van de KNZB veel breder te komen liggen dan alleen de (wedstrijd)sport en zwemvaardigheid. Tegelijkertijd lopen de activiteiten die de KNZB organiseert nog achter bij deze veranderde ambitie. In het te ontwikkelen sportmodel herkent de KNZB dit probleem ook. Met dit sportmodel wil de KNZB dan ook gaan voorzien in de behoeften van zwemmend Nederland, waaronder ook zwemmende kinderen. Hiermee hoopt de KNZB een zo optimaal mogelijk sportaanbod te realiseren en de wedstrijdsport beter te positioneren ten opzichte van het leswemmen.

(KNZB, 2020). Op deze manier hoopt de KNZB ook in de toekomst nog een maatschappelijk betekenisvolle organisatie te blijven.

Deze problematiek wordt in dit onderzoek vanuit een publieke waarde perspectief bekeken. In tegenstelling tot private organisaties, waar de strategievorming gaat om het behalen van winst en winstuitkeringen aan de aandeelhouders, moeten non-profit organisaties, zoals sportbonden, sociale doelen behalen en daarmee publieke waarde creëren om betekenisvol te blijven (Moore, 2000). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om individuele waarden als veiligheid of plezier, maar ook om waarden zoals solidariteit voor de gehele samenleving (Moore, 1995). Non-profit organisaties kunnen deze waarde creëren vanuit hun missie en doelstellingen, maar om deze publieke waarde daadwerkelijk te kunnen creëren moet er volgens Moore (2000) voldoende organisatorische capaciteit en voldoende steun vanuit de legitimerende omgeving zijn. Deze legitimerende omgeving zijn de belangrijke stakeholders, zoals in dit onderzoek de kinderen en ouders (Moore, 2000).

Met name de steun vanuit de legitimerende omgeving lijkt een belangrijk aandachtspunt voor sportbonden. Ze hebben immers het gevoel dat sporters, en daarmee belangrijke stakeholders, minder geneigd zijn om in verenigingsverband te gaan sporten en zich meer als consument gaan gedragen (van der Roest et al., 2015). Gezien de nieuwe missie van de KNZB lijkt dit ook voor de KNZB te gelden. Om een betekenisvolle organisatie te blijven moet de KNZB dus opzoek gaan naar de steun van deze legitimerende omgeving. In dit onderzoek wordt daarom onderzocht welke betekenissen kinderen en ouders (vanuit de zwemles belangrijke stakeholders in de legitimerende omgeving) toekennen aan zwemmen en sport. Met deze betekenissen kan steun worden verkregen voor de te creëren waarden en kan de KNZB zich mogelijk anders gaan positioneren om zo daadwerkelijk een actueel zwemaanbod voor iedere zwemmer in Nederland te creëren en een betekenisvolle organisatie te blijven.

1.3 Centrale onderzoeksvraag

De centrale vraag van dit onderzoek is als volgt:

"Welke betekenis geven kinderen en hun ouders aan sport in het algemeen en het zwemaanbod in het bijzonder en welke gevolgen heeft dat voor de positionering van de KNZB ten opzichte van het blijven zwemmen van kinderen na het behalen van het zwemdiploma?"

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag worden de volgende deelvragen onderzocht:

- Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan sport en hun sportkeuze?
- Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan zwemvaardigheid en zwemveiligheid?
- Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan het huidige zwemaanbod en in hoeverre heeft dit invloed op het blijven zwemmen van jonge kinderen na het behalen van het zwemdiploma?
- Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan zwemmen als een sport?

1.4 Belangrijke begrippen

Om de centrale vraag goed te kunnen begrijpen en te onderzoeken is het nodig om de belangrijkste begrippen uit de vraagstelling nader te verklaren.

Zwemaanbod: In dit onderzoek wordt met zwemaanbod het totale zwemaanbod bedoeld. Dus niet alleen de traditionele vormen als wedstrijdzwemmen, waterpolo, synchroonzwemmen en schoonspringen die verenigingen aanbieden, maar ook al het andere recreatieve zwemaanbod. Voorbeelden hiervan zijn het vrijzwemmen, banenzwemmen, zeemeerminzwemmen, aquajoggen en floatfit.

Zwemdiploma: Er zijn meerdere zwemlesaanbieders en zodoende dus ook verschillende zwemdiploma's, zoals het Zwem-ABC en Superspeters.

Kind: Een kind is een persoon jonger dan achttien jaar. In dit onderzoek wordt echter de betekenisgeving van kinderen tussen de 8 en 12 jaar onderzocht. Op deze leeftijd hebben kinderen normaliter al hun zwemdiploma behaald en hebben ze net voor een bepaalde sport gekozen.

1.5 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om de betekenissen die kinderen en hun ouders (de legitimerende omgeving) toekennen aan sport, de zwemles en zwemmen te onderzoeken. Deze betekenissen worden gekoppeld aan de publieke waarden die de KNZB kan creëren, zodat de KNZB haar maatschappelijke positie kan versterken. De betekenissen die worden toegekend zeggen immers iets over de eventuele steun voor de te creëren waarden door de KNZB. De spanning die bestaat tussen enerzijds de te creëren waarde vanuit de KNZB en anderzijds de toegekende legitimiteit en support vanuit de legitimerende omgeving kunnen bijdragen aan de positionering van de KNZB en de ontwikkeling van het zwemaanbod in Nederland.

1.6 Relevantie

Wetenschappelijke relevantie

Met dit onderzoek wordt de literatuur omtrent de publieke waarde van sport en zwemmen tegenover de betekenisgeving van kinderen en ouders, de legitimerende omgeving, gezet. Hiermee wordt gekeken naar de invloed van deze betekenissen op de positionering van de KNZB.

Het aanleren van zwemvaardigheden wordt in diverse literatuur als belangrijk gezien. Het zorgt er immers voor dat het verdrinkingsgevaar wordt gereduceerd (Wisse, Elling & van den Dool, 2009; Brenner, Saluja & Smith, 2009; van den Nieuwenhoff, 2016).

Tegelijkertijd is er weinig bekend over de betekenissen die kinderen en ouders toekennen aan (het blijven) zwemmen en vooral de doorstroom naar de zwemsport. Dit onderzoek levert een bijdrage aan de literatuur omdat gepoogd wordt om de betekenissen te achterhalen die kinderen en ouders toekennen aan de zwemles, het (blijven) zwemmen, het zwemaanbod en zwemmen als sport.

Daarnaast is dit onderzoek een aanvulling op de bestaande literatuur omtrent het theoretisch raamwerk van de publieke waarde theorie van Mark Moore (2000). In vele onderzoeken wordt dit raamwerk gebruikt vanuit de publieke waarde van de organisatie. Dit onderzoek wordt echter gedaan vanuit het perspectief van een belangrijke stakeholder in de legitimerende omgeving, namelijk kinderen en ouders. Dit onderzoek geeft daarmee nieuwe inzichten over het gebruik van de publieke waarde theorie van Moore (2000). De betekenisgeving van deze stakeholders laat de legitimiteit en support

zien voor de te creëren publieke waarde door de KNZB. Aan de hand hiervan wordt bekeken welke invloed dit heeft op de positionering van de KNZB.

Maatschappelijke relevantie

Naast de wetenschappelijke relevantie kent dit onderzoek ook een maatschappelijke relevantie. Met dit onderzoek wordt gepoogd een beter inzicht te verkrijgen in de betekenissen die kinderen en ouders toekennen aan sport en met name aan zwemmen, zwemles en het zwemaanbod. Dit onderzoek laat daarmee zien in welke mate de KNZB zich dient te (her)positioneren om te kunnen voldoen aan hun groter wordende ambitie en geeft inzicht in consequenties voor het blijven zwemmen van kinderen. Tegelijkertijd is de KNZB hiermee beter in staat om van meerwaarde te zijn voor de maatschappij en invulling te geven aan hun maatschappelijke rol (van Eekeren, 2019).

De resultaten uit dit onderzoek zijn daarnaast relevant voor de andere stakeholders in de zwembranche. Ze krijgen immers meer inzicht in de betekenisgeving van kinderen en ouders aan zwemmen, de zwemles en blijven zwemmen en kunnen hier hierdoor mogelijk beter op inspelen. Dit is relevant omdat het blijven zwemmen van kinderen ervoor lijkt te zorgen dat kinderen hun zwemvaardigheid beter op peil houden, wat een positieve invloed heeft op hun zwemveiligheid (Van der Werf & Breedveld, 2013).

Dit onderzoek kan sportbonden daarnaast meer inzicht geven in het gebruik van de publieke waarde theorie in het bepalen van hun missie en strategie. Gezien de eerder beschreven maatschappelijke ontwikkelingen kunnen ook sportbonden immers baat hebben bij dit perspectief om hun missie en strategie te bepalen en zo een maatschappelijk betekenisvolle organisatie te blijven.

1.7 Leeswijzer

Dit onderzoek is als volgt opgebouwd. Na deze inleiding volgt een hoofdstuk waarbij de organisatorische context wordt toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het theoretisch kader besproken, waarbij de publieke waarde theorie en betekenisgeving centraal staan. In hoofdstuk 4 zal vervolgens een koppeling worden gemaakt met de al bestaande literatuur over dit onderwerp. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de methoden van onderzoek nader toegelicht. De resultaten worden in hoofdstuk 6 en 7 gepresenteerd, waarna in hoofdstuk 8 de resultaten aan de hand van de theorie wordt geanalyseerd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 9 de centrale vraag beantwoord en worden in hoofdstuk 10 de implicaties en aanbevelingen besproken.

2. Organisatorische context

Het sporten in verenigingsverband werd lange tijd als vanzelfsprekend gezien. Deze wijze van sportbeoefening is echter pas eind negentiende eeuw tot ontwikkeling gekomen. Norbert Elias (1971, in van Bottenburg, 2013) noemt dit het proces van 'sportificering', waarbij lokale vermaken zich ontwikkelden tot sport. Dit werd mogelijk gemaakt door standaardisering, het opstellen van reglementen en het oprichten van sportorganisaties (van Bottenburg, 2013). Binnen iedere sporttak heeft dit geleid tot overkoepelende organisaties die de betreffende sport coördineren, zowel internationaal als nationaal. In de zwemsport is hiervoor de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB), De Ligue Européenne de Natation (LEN) en de Fédération Internationale de Natation (FINA) opgericht. Daarnaast zijn er diverse zwemverenigingen ontstaan die de zwemsport in hun regio mogelijk maken. Naast de KNZB en haar zwemverenigingen zijn er echter nog een aantal andere belangrijke actoren die zich bevinden in de zwembranche.

De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) heeft met name als doel om de zwemveiligheid van de Nederlandse bevolking te waarborgen. NRZ is dan ook de organisatie achter het bekendste zwemdiploma van Nederland; het Zwem-ABC. Daarnaast zijn er andere organisaties die een alternatief bieden voor het Zwem-ABC. Dit geldt bijvoorbeeld voor zwembadexploitant Optisport (Zed & Sop zwemlesconcept), ENVOZ met een eigen ABC diploma, maar ook voor de KNZB met SuperSpetters. Deze organisaties geven allen dus invulling aan de publieke waarde van zwemvaardigheid en zwemveiligheid voor kinderen. Ouders vinden het vanwege het vele water in Nederland immers belangrijk dat hun kind zich veilig in water kan begeven (Mulier Instituut, 2013).

Naast een focus op de zwemvaardigheid en zwemveiligheid zijn er ook actoren die het zwemmen in Nederland mogelijk maken. Dit zijn bijvoorbeeld de zwembaden die badwater beschikbaar stellen of zelf zwemactiviteiten organiseren. Te denken valt daarnaast aan de zwembad exploitanten, zoals Optisport, LACO en Sportfondsen die diverse zwembaden in Nederland beheren. Deze exploitanten zijn onder andere een belangrijke samenwerkingspartner voor de KNZB bij het verder ontwikkelen van het Digitaal Zwemdiploma, maar kunnen ook een samenwerkingspartner worden bij het behalen van de groter wordende ambitie van de KNZB.

Ook de overheid is natuurlijk een belangrijke actor, daar zij met bijvoorbeeld het Sportakkoord diverse doelen proberen te bereiken. Sportbonden, gemeenten enz. hebben zich hieraan geconformeerd en proberen dit gezamenlijk uit te dragen. Hiermee kan de overheid ook invloed uitoefenen op bijvoorbeeld het beleid van de KNZB.

In dit onderzoek is met name aandacht voor een specifieke groep stakeholders van de KNZB, namelijk de zwemlesouders en kinderen. De ouders zijn een belangrijke actor aangezien zij de keuze maken voor de zwemlesaanbieder, maar ze ook bewust of onbewust invloed hebben op de sportkeuze van het kind (Woolger & Power, 1993; Bois, Sarrazin, Brustad, Trouilloud & Curry, 2004). Het kind maakt daarnaast op jonge leeftijd via de zwemles kennis met zwemmen en kiest na het behalen van een zwemdiploma voor een sport. De betekenisgeving van kinderen op (het blijven) zwemmen en het zwemaanbod kan vervolgens van invloed zijn op de positionering van de KNZB.

Aangezien het doel van de KNZB is om middels een actueel zwemaanbod voor iedereen 1 miljoen zwemmers te binden in 2024 wordt hieronder kort het huidige aanbod voor kinderen vanuit de KNZB weergegeven.

SuperSpetters: Dit is de zwemlesmethode van de KNZB, waarbij kinderen op een leuke manier één diploma halen. Dit diploma is vergelijkbaar met het C-diploma en voorkomt dat kinderen voortijdig uitstromen en daardoor minder zwemveilig zijn (KNZB, 2020). De KNZB geeft hiermee invulling aan de publieke waarde van zwemveiligheid.

Swimstar: Dit is een pakket van vier lessen waarbij zwemverenigingen op een laagdrempelige wijze kinderen na het behalen van het zwemdiploma aan de organisatie kunnen binden. Dit zwemdiploma hoeft overigens niet het SuperSpetters diploma te zijn. Dit pakket is in 2018 echter door maar acht zwemverenigingen gekocht en in 2019 zelfs maar door vier zwemverenigingen (KNZB, 2020).

Sterrenplan: Dit is een vervolg op Swimstar, waarbij kinderen op een leuke manier bezig zijn in het water. Eventueel kunnen verenigingen dit pakket gebruiken om kinderen kennis te laten maken met de verschillende zwemsporten. De afgelopen jaren is dit pakket 39 keer (2018) en 28 keer (2019) afgenomen door een vereniging (KNZB, 2020).

Kennismakingslessen: Dit zijn per zwemsportak twee leskaarten die door de KNZB worden aangeboden die verenigingen kunnen gebruiken.

Zowel Swimstar, Sterrenplan als de kennismakingslessen lijken op dit moment weinig succesvol. Intern lijken deze producten ook niet bij iedereen bekend te zijn en daarnaast wordt in een businesscase voor het op te stellen sportmodel aangegeven dat de wedstrijdsporten beter gepositioneerd moeten worden ten opzichte van het leszwemmen. Het aanbod moet hierbij verbeterd of vernieuwd worden op basis van de basisbehoeften van de zwemmers (KNZB, 2020).

Naast deze producten van de KNZB kunnen kinderen na de zwemles natuurlijk ook nog zwemvaardigheidsdiploma's, snorkeldiploma's enz. halen. Daarnaast kan ieder zwembad of zwemvereniging natuurlijk haar eigen programma opstellen. Een voorbeeld hiervan is Swimstars, een zwemprogramma in Deventer waarmee kinderen op een leuke en speelse manier kennis kunnen maken met de verschillende aspecten van de zwemsport.

Daarnaast heeft de KNZB een ondersteunende rol bij de Zwem4daagse, een vierdaags zwemevenement om de doelgroep te bedienen met leuk zwemaanbod. De doelgroep bestaat hierbij onder andere uit kinderen tussen 5 en 12 jaar oud. Tegelijkertijd is de KNZB zich ervan bewust dat het concept ietwat verouderd is en niet meer goed lijkt aan te sluiten bij de behoeften van de doelgroepen (KNZB, 2020).

3. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden theoretische concepten uitgewerkt die van invloed zijn op dit onderzoek. Hier wordt met name ingezoomd op het begrip maatschappelijke of publieke waarde(n) en het concept van betekenisgeving. De publieke waarde theorie wordt gebruikt om te onderzoeken hoe de KNZB zich dient te positioneren om haar groter wordende ambitie te verwezenlijken.

3.1 Publieke waarde

Het managementperspectief New Public Value Management, waarbij managers hun organisatie steeds meer op basis van maatschappelijke waarde managen, krijgt steeds meer aandacht (Hartley, Alford, Knies & Douglas, 2017). Dit is een reactie op het New Public Management perspectief, waarbij in publieke organisaties de strategie vooral gericht werd op marktprincipes. Tegelijkertijd was er hierdoor onvoldoende aandacht voor de publieke waarde van de organisatie (Stoker, 2006). Met New Public Value Management wordt de focus weer gelegd op het creëren van publieke waarde (Geuijen, 2013). Een duidelijke definitie van publieke waarde is er echter niet. Volgens Talbot (2009) wordt publieke waarde in ieder geval gezien als datgene dat grotendeels door de samenleving als waardevol wordt ervaren. Dit kan echter aan verandering onderhevig zijn. Meynhardt (2009) ziet daarnaast dat publieke waarde gaat om de waarde die wordt toegekend aan de relatie tussen het individu en de samenleving of organisatie. Hoe dan ook zien Rhodes & Wanna (2007) dat publieke waarde continue onderwerp van discussie kan zijn en dat er geen eenduidige definitie aan te geven is. In zijn proefschrift heeft Frank van Eekeren (2016) het mede daarom ook over publieke waarden. Volgens hem kunnen er ook meerdere publieke waarden gecreëerd worden. Ook in dit onderzoek wordt daarom uitgegaan van publieke waarden. Naast de publieke waarde van zwemvaardigheid en de waarde van de (zwem)sport, moet de KNZB zich mogelijk ook op een andere waarde richten om hun groter wordende ambitie te verwezenlijken.

Ondanks dat publieke waarde lastig gedefinieerd kan worden, gaat men ervan uit dat organisaties samen met andere actoren maatschappelijke meerwaarde kunnen creëren en dat organisaties samen kunnen bepalen wat deze waarde inhoudt en hoe dit gerealiseerd kan worden (Stoker, 2006; Geuijen, 2013). Dit kan echter een complexe opgave zijn (Van de Noort, Douglas & van der Torre, 2017).

De strategische driehoek

Voor het complexe proces om maatschappelijke meerwaarde te creëren heeft Mark Moore (1995) een concept ontwikkeld, met als centraal punt de strategie van de publieke sector. Waar het doel van managers in de private sector is om winst (private value) te behalen is het doel van de overheid om (sociale) publieke waarde te creëren (Moore, 2004). Het creëren van maatschappelijke waarde is een complex proces. Om deze complexiteit te ontrafelen heeft hij een strategisch raamwerk ontwikkeld: 'the strategic triangle'. Dit raamwerk omvat drie belangrijke samenhangende perspectieven die nodig zijn om maatschappelijke waarde te kunnen creëren.

Het eerste perspectief is de publieke waarde van de organisatie. Hierbij gaat het om de aandacht van het management van de organisatie voor de waarde creatie die de organisatie nastreeft (Moore, 2000). Dit is verankerd in de missie van de organisatie en geeft de organisatie dan ook een reden om te bestaan. De maatschappelijke waarde is volgens Bennington (2011) de waarde die de maatschappij zou willen zien. Dit kan bijvoorbeeld van politieke, economische, sociale of culturele aard zijn. Hiermee gaat het dus niet alleen om de beleidsdoelstellingen van een enkele organisatie (van de Noort et al., 2017).

Als tweede is ook de legitimiteit van de organisatie belangrijk. Om de legitimiteit van de organisatie te kunnen bepalen moet de organisatie zich afvragen waar de noodzakelijke steun voor de te creëren waarde vandaan komt (Moore, 2000). Volgens meerdere auteurs blijft het begrip legitimiteit een lastig te omvatten begrip. Moore (2000) ziet het als de steun van de belangrijkste stakeholders, ook wel de autoriserende omgeving genoemd. Deze stakeholders dienen volgens hem de plannen van de organisatie te steunen en zijn hiermee belangrijk om de strategische doelen te kunnen bereiken. Deze partijen uit de autoriserende omgeving van de organisatie zijn volgens Moore (2000) dan ook een bron van steun bij het vaststellen van de maatschappelijke waarde van een organisatie. Ook de definitie van Tirion (2006) heeft hiermee veel raakvlakken. Volgens hem gaat legitimiteit namelijk om de aanvaardbaarheid van het beleid van de organisatie. Hoe meer het beleid wordt geaccepteerd, hoe hoger de legitimiteit van de organisatie.

Afhankelijk van het organisatietype is er sprake van verschillende stakeholders. Daar waar het bij private onderneming met name gaat om hun aandeelhouders gaat het bij een non-profit organisatie, zoals een sportbond, met name om burgers, leden, de overheid, samenwerkingspartners, sponsors en de media (Moore, 2000). In beide gevallen is er echter ook steun nodig van de formele stakeholders, zoals het bestuur of een raad van commissarissen (Waardenburg, van den Hombergh & van Bottenburg, 2019).

Het derde en laatste aspect is de organisatorische capaciteit. Hierbij gaat het om de vraag welke middelen de organisatie nodig heeft om de maatschappelijke waarde creatie te bereiken (Moore, 2004). Het gaat hierbij met name om de interne operationele randvoorwaarden, zoals de aanwezigheid van voldoende kennis en capabele medewerkers, maar ook voldoende financiële middelen (Moore, 2000). Wat hierbij erg belangrijk lijkt te zijn is dat de organisatorische capaciteit zich niet beperkt tot alleen de eigen organisatie. Om echt waarde creatie mogelijk te maken is ook voldoende organisatorische capaciteit nodig bij de maatschappelijke, publieke en private partijen waarmee wordt samengewerkt (Van de Noort et al., 2017).

Toepassing in publiek-private samenwerking en hybride organisatie

Het model van Mark Moore blijkt niet alleen van toepassing te zijn op de publieke sector, maar ook op de private sector. Waardenburg et al. (2019) achten het model bijvoorbeeld ook bruikbaar in een onderzoek naar publiek-private samenwerking bij multifunctionele sportaccommodaties. Zowel publieke als private partijen proberen hier waarde te creëren. Ditzelfde lijkt ook te gelden voor de organisatie van het Nederlandse zwemaanbod. Ook hier is sprake van een publiek-private samenwerking waarbij men gezamenlijk maatschappelijke waarde probeert te creëren. Bijzonder in deze is ook dat de KNZB als sportbond eigenlijk gekwalificeerd moet worden als een hybride organisatie, met zowel publieke als private kenmerken. Hybride organisaties moeten dus op meerdere waarden tegelijkertijd sturen, waaronder de maatschappelijke waarde (van Eekeren, 2016).

Spanningen in strategische driehoek

Volgens Meynhardt (2009) is er sprake van maatschappelijke waarde als een organisatie een maatschappelijke bijdrage levert die aansluit bij de behoeften in de samenleving. Om maatschappelijke waarde ook daadwerkelijk te kunnen creëren moeten de drie perspectieven van de strategische driehoek dan ook worden gecombineerd en in balans worden gebracht (Moore, 2000). Binnen publiek-private samenwerkingen denken en handelen de verschillende partijen echter op verschillende manieren, wat tot spanningen zou kunnen leiden (Koops, 2017; Smit & van Thiel, 2002; Van Twist et al, 2006; in: Waardenburg et al., 2019). Deze spanningen kunnen ook ontstaan in een hybride organisatie, waarbij publieke en private afwegingen worden gemaakt.

Volgens van de Noort et al (2017) krijgen organisaties die het 'Publieke waarde denken' toepassen veelal te maken met drie verschillende soorten spanningen. Ten eerste kan er sprake zijn van prestatiespanning. Hierbij komt de maatschappelijke waarde die een organisatie wil creëren niet overeen met de organisatorische capaciteit. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van te weinig budget of een gebrek voldoende samenwerking met externe partijen om de maatschappelijke waarde daadwerkelijk te kunnen creëren. Ten tweede komt ook sturingsspanning veelvuldig voor. De organisatie heeft dan te weinig steun vanuit de autoriserende omgeving om de gewenste maatschappelijke waarde te creëren. Als laatste krijgen organisaties ook veelvuldig te maken met legitimatiespanning, waarbij de organisatorische capaciteit niet aansluit bij wat politiek-maatschappelijk gezien mag (van de Noort et al., 2017).

In een hybride organisatie als de KNZB kan er sowieso sprake zijn van conflicterende waarden. Enerzijds dient de KNZB uit te dragen dat zwemmen belangrijk is voor de zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Mede door het aanbieden van het zwemdiploma SuperSpetters probeert de KNZB hier een bijdrage in te leveren. Van de andere kant is het voor de KNZB ook belangrijk om sportieve prestaties te leveren en zoveel mogelijk zwemmers als lid te binden. Deze waarden kunnen conflicteren, een focus op zwemvaardigheid en zwemveiligheid zorgt immers niet voor meer leden bij een zwemvereniging en daarmee voor betere prestaties. De vraag is daarnaast ook of de waarden van de KNZB wel overeenstemmen met de betekenissen die de legitimerende omgeving, in dit geval de sportende kinderen en hun ouders, toekennen aan zwemmen. Aan de hand van de spanningen die er mogelijk ontstaan kan de KNZB zich vervolgens op andere wijze proberen te positioneren om deze spanningen weg te nemen en publieke waarde te creëren.

Publieke waarde sport

Non-profit organisaties dienen volgens Moore (2000) publieke waarde te creëren om betekenisvol te zijn, waarbij voor de ene organisatie meer steun zal zijn dan voor de andere. Voor sportorganisaties lijkt in ieder geval te gelden dat aan sport op zich al veelal publieke waarde wordt toegekend. Volgens Sam (2011) is dat niet verrassend aangezien de overheid veelal de waarde van sport benadrukt voor individuen en de samenleving als geheel. Tegelijkertijd berust dit veelal op onderbuikgevoelens en anekdotes in plaats van op evidence-based beleid. Sport Canada moest dan ook deze publieke waarde van sport voor de samenleving onderzoeken. In overeenstemming met de theorie van Mark Moore lijken overheidsinstanties immers steeds meer te worden gedwongen om hun beleid te rechtvaardigen. Voor deze legitimatie is de steun van de burgers nodig.

Ook Brooks & Wiggan (2009) hebben onderzoek gedaan naar de combinatie tussen publieke waarde en sport. In dit onderzoek zijn ze met name ingegaan op de publieke waarde die werd gecreëerd door het werk van Sport England, een publieke organisatie binnen het Britse Ministerie voor Cultuur, Media en Sport. Deze organisatie focust niet alleen op het succes van topsport, maar hoopt ook bredere maatschappelijke impact te hebben met als doel om bijvoorbeeld de sportparticipatie onder de Britse bevolking te verbeteren. Een voorbeeld hiervan zijn de Olympische Spelen van 2012 in Londen. Enerzijds werd er erg gefocust op het neerzetten van een succesvol evenement, maar anderzijds moesten de Olympische Spelen nalatenschap hebben. Brooks & Wiggan (2009) betogen dat het hierbij belangrijk is om eerst de visie van het publiek in kaart te brengen, voordat er ook daadwerkelijk nalatenschap ofwel publieke waarde kan worden gecreëerd. Hieraan voegen ze toe dat het in eerste instantie vooral ook gaat om het 'begrijpen' van de publieke waarde van sport. Een belangrijke eerste stap hierbij is het begrijpen van het verschil tussen de visie van de organisatie, de uitvoering en de waarden van de stakeholders en degene waarop het beleid van toepassing is. Dit onderschrijft ook Frank van Eekeren in zijn proefschrift (2016). Sportorganisaties moeten volgens hem de burgers

of belanghebbenden ervan overtuigen dat ze iets waardevols te bieden hebben. Om dit ook daadwerkelijk te kunnen bieden is het zinvol om de betekenisgeving van de autoriserende omgeving, in dit geval kinderen en hun ouders, te achterhalen. Door eerst de visie van de belangrijkste doelgroep te kennen, kunnen sportbonden zich mogelijk anders gaan positioneren, zodat er vervolgens publieke waarden kunnen worden gecreëerd.

3.2 Betekenisgeving

Om publieke waarde te kunnen creëren is steun vanuit de legitimerende omgeving belangrijk (Moore, 2000). In dit onderzoek wordt betekenisgeving van kinderen en ouders, belangrijke stakeholders uit de legitimerende omgeving, onderzocht om te bekijken hoe de KNZB steun kan verkrijgen vanuit de legitimerende omgeving. Aan de hand hiervan kan de KNZB haar positionering bepalen om hun groter wordende ambitie te verwezenlijken en publieke waarde te creëren. Naast de publieke waarde theorie is daarom ook 'betekenisgeving' een centraal concept binnen dit onderzoek. Dit concept wordt middels de theorie van Weick (1995) nader toegelicht.

In 1995 schreef Karl Weick een boek over 'sensemaking' ofwel betekenisgeving in organisaties. Het begrip van 'sensemaking' beschrijft hij in zijn boek als volgt: *"Sensemaking, is best described as a developing set of ideas with explanatory possibilities, rather than as a body of knowledge"* (Weick, 1995). Het gaat er hierbij dus met name om hoe een individu de werkelijkheid construeert. Op basis van dingen die in het verleden zijn gebeurd verlenen mensen betekenis aan bepaalde gebeurtenissen of situaties. Tijdens een bepaalde situatie pikken mensen als het ware signalen (cues) op en plaatsen dit in een bepaalde context (frame). Sensemaking is dan ook meer dan alleen interpreteren, het is ook het hierna handelen (Weick, 1995).

In zijn boek beschrijft Weick (1995) de volgende zeven kenmerken van betekenisconstructie.

1. Sensemaking is grounded in identity construction:

Volgens Weick (1995) begint sensemaking altijd bij de sensemaker, oftewel iemand die ergens betekenis aan geeft. Deze betekenisgeving wordt gevormd door de identiteit van de persoon zelf. Deze identiteit is sociaal geconstrueerd en blijft zich continue ontwikkelen. Ieder kind dat deelneemt aan dit onderzoek heeft zodoende zijn eigen identiteit ontwikkelt. Van belang is het daarom om te onderzoeken welke betekenis zij toekennen aan sport, zwemmen en de zwemles en wat voor een effect die mogelijk heeft gehad op hun identiteit.

2. Sensemaking is retrospective:

Betekenisgeving gebeurt op basis van situaties en gebeurtenissen in het verleden. Er wordt als het ware teruggeblikt naar de betreffende ervaring. Zodoende wordt er altijd pas achteraf ergens betekenis aan toegekend. Zo ook in dit onderzoek. Kinderen en hun ouders kijken hier bijvoorbeeld terug op de zwemlesperiode en de sportkeuze en kennen hier betekenis aan toe.

3. Sensemaking is enactive of sensible environments:

Betekenisgeving wordt geconstrueerd door interactie in een omgeving. De omgeving heeft hiermee invloed op de betekenisgeving, maar tegelijkertijd heeft deze betekenisgeving ook invloed op het daaropvolgend handelen binnen deze omgeving. In dit onderzoek wordt bijvoorbeeld gekeken of de betekenisgeving omtrent de zwemlessen en dus de bezoeken aan het zwembad van invloed zijn op het blijven zwemmen van kinderen.

4. Sensemaking is social.

Betekenisgeving heeft volgens Weick (1995) ook een sociaal element. Betekenissen ontstaan namelijk door interactie tussen individuen en worden zodoende beïnvloed door de sociale omgeving. In de betekenisgeving van kinderen zijn bijvoorbeeld hun ouders, broers en zussen, vriendjes of vriendinnetjes, zwemlesinstructeurs of andere trainers van invloed.

5. Sensemaking is ongoing:

Volgens Weick (1995) is betekenisgeving ook een continu proces. Een individu komt continue in nieuwe situaties terecht, waarbij het individu de gebeurtenissen interpreteert en plaats in een bepaalde context. De betekenisgeving kan hierdoor in de loop der tijd veranderen. Zo zou ook leeftijd strikt genomen van invloed kunnen zijn op de betekenisgeving. Hoe ouder iemand wordt, hoe meer ervaringen diegene heeft opgedaan, wat vervolgens ook van invloed is op de betekenisgeving. Zo kunnen bijvoorbeeld kinderen en hun ouders totaal verschillende betekenissen toekennen aan sport of zwemmen.

6. Sensemaking is focused on and by extracted cues:

Ieder individu krijgt in iedere situatie velen signalen ofwel cues binnen. Maar een klein deel van deze signalen wordt ook daadwerkelijk opgemerkt. Datgene dat wordt opgepikt is afhankelijk van de context waarbinnen deze signalen binnen komen. Een kind komt veelvuldig in aanraking met sport en continue komen er diverse signalen op hem af. Afhankelijk van de context waarin deze signalen binnen komen, zal een kind de betekenisgeving over sport vormen. In dit onderzoek wordt daarom in feite ook bekeken welke cues kinderen oppikken in de context van sport, zwemles en zwemmen.

7. Sensemaking is driven by plausibility rather than accuracy:

Als laatste wordt betekenisgeving volgens Weick (1995) gedreven door plausibiliteit in plaats van nauwkeurigheid. Het gaat er hierbij om dat het verhaal van de betekenisgever plausibel is en dus een logisch en aannemelijk beeld geeft van de situatie. Het is hiermee als het ware een subjectieve werkelijkheid.

De theorie van Weick dient in dit onderzoek als raamwerk om de betekenisgeving van kinderen en hun ouders te kunnen beschrijven en analyseren.

4. Literatuurstudie

In dit hoofdstuk wordt de literatuur behandeld die al bekend is over het onderwerp. Vanuit de literatuur wordt in dit hoofdstuk met name het perspectief 'publieke waarde' van de strategische driehoek van Moore (2000) besproken. Het gaat hierbij om de publieke waarden die in de literatuur worden toegekend aan sport en zwemmen. Hiermee wordt ook inzicht verkregen in hoe de KNZB zich positioneert en voor welke waarden er steun lijkt te zijn vanuit de samenleving.

4.1 Publieke waarden

"Over publieke waarde wordt vooral gesproken door politici en maatschappelijke actoren in relatie tot complexe maatschappelijke vraagstukken" (Leisink et al., 2013, in: Van Eekeren, 2016, p. 59). Met de publieke waarde theorie van Mark Moore (1995) in het achterhoofd proberen deze maatschappelijke actoren dus publieke waarden te creëren om eventuele maatschappelijke vraagstukken op te lossen. De sport wordt door deze actoren ook steeds meer ingezet om maatschappelijke doelen te behalen. Van Eekeren (2016) ziet dat er in de sport niet zozeer wordt gesproken over publieke waarden, maar dat verenigingen het met name hebben over woorden als 'maatschappelijke betrokkenheid' of 'maatschappelijke activiteiten'. Sportorganisaties lijken volgens hem ook de maatschappelijke effecten van sport te zien. Ook in de literatuur wordt verondersteld dat sport publieke waarde heeft. Zo zou sport bijvoorbeeld kunnen worden ingezet om de integratie, emancipatie en individuele gezondheid te bevorderen (Knoppers, 2006). Ook Boonstra & Hermens (2011) zien dat sport kan bijdragen aan de mentale en fysieke gezondheid. Zij stellen dat mensen steeds minder bewegen en steeds dikker worden. Dit wordt niet zozeer veroorzaakt door het minder sporten, maar meer doordat mensen in hun dagelijks leven minder bewegen. Een hogere sportdeelname en zodoende een gezondere bevolking kan echter een belangrijke economische meerwaarde hebben, doordat gezonde mensen bijvoorbeeld minder gezondheidszorg nodig hebben. Een belangrijke waarde van sport is dan ook het bevorderen van de gezondheid (Boonstra & Hermens, 2011). Ook sporters zelf zien gezondheid als een belangrijke waarde van sport. Zo ziet bijna 80% van de 18 tot 80-jarige de gezondheid (en lichaamsbeweging) als belangrijkste motivatie om te gaan sporten (Elling, 2013). Kinderen daarentegen lijken juist weinig om gezondheid te geven. Zij sporten omdat ze het leuk vinden (Van Exel, De Graaf & Brower, 2006). Voor kinderen lijkt plezier dan ook een belangrijke waarde van sport te zijn.

4.1.1 Motieven om te sporten

De publieke waarden van sport lijken ook terug te zien in de motieven om te gaan sporten. Op het moment dat de motieven om te sporten vanuit de stakeholders bekend zijn, kunnen sportbonden zich beter positioneren om te voorzien in de behoeften van de stakeholders. De motieven om te sporten kunnen daarmee iets zeggen over de mate waarin er legitimiteit en support is voor de te creëren publieke waarde.

Uit onderzoek van Seippel (2006) blijkt daarnaast dat de sociale achtergrond en de sportactiviteit (individueel of in teamverband) van belang is bij het toekennen van betekenissen aan sport. Dit valt te verklaren vanuit de theorie van Weick (1995), aangezien hij aangeeft dat betekenisgeving wordt gecreëerd door sociale interacties. De motieven om te sporten ontwikkelen zich daarmee ook in sociale netwerken.

Net als Van Exel et al. (2006), ziet ook Seippel (2006) dat kinderen veel waarde hechten aan het plezier in hun sport. Kinderen vinden dit volgens hem ook belangrijker dan volwassenen. Voor gezondheid geldt dit dus juist andersom, al ziet Seippel (2006) dit, na plezier, wel als belangrijkste waarde van sport. Daarnaast komt Seippel (2006) in zijn onderzoek tot nog vijf belangrijke redenen om te sporten. Veel mensen geven aan mentaal tot rust te komen van sport, al geldt dit met name voor volwassenen en meer voor vrouwen

dan voor mannen. Daarnaast zijn ook de sociale contacten erg belangrijk. Seippel (2006) ziet dit ook als een van de maatschappelijke waarden voor jongeren. Dit wordt ook onderkend door Boonstra & Hermens (2011). Zij zien bijvoorbeeld ook dat sport kan bijdragen aan de opvoeding en socialisatie van kinderen. Daarnaast zien Keegan, Harwood, Spray & Lavallee (2008) ook dat vrienden van invloed zijn op de motivatie die kinderen hebben om te gaan sporten. Samen met vrienden gaan sporten wordt als leuker gezien.

Als vijfde motief om te sporten ziet Seippel (2006) het competitie-element van sport. Dit zou volgens hem met name belangrijk zijn voor sporters die op hoog niveau actief zijn en voor teamsporters. Ook Skille (2011) ziet het competitie-element als een kernelement van sport. Tegelijkertijd zie hij ook dat dit voor sportverenigingen en sportbonden spanningen oplevert tussen enerzijds het sportief willen presteren en anderzijds ook creëren van maatschappelijke waarde.

Een zesde reden om te sporten is volgens Seippel (2006) ook dat mensen sport zien als een uitlaatklep. Als laatste vinden mensen sport ook belangrijk voor hun uiterlijk, al geldt dit met name voor individuele sporters, zoals krachtssporters.

Aan sport worden dus diverse betekenissen en waarden toegekend. Tegelijkertijd kunnen deze betekenissen van sport binnen sportbonden en sportverenigingen spanningen oproepen tussen enerzijds het proberen creëren van maatschappelijke waarde en anderzijds gericht zijn op het sporten zelf.

4.1.2 Zwemmen

Boonstra & Hermens (2011) zien dat sport diverse positieve maatschappelijke effecten kan hebben. Daarnaast lijken verschillende actoren steeds meer te willen focussen op deze maatschappelijke waarde van sport. Dit ziet ook van Eekeren (2016) in zijn proefschrift. Mede door de maatschappelijke ontwikkelingen en de hierdoor meebewegende stakeholders gaan voetbalorganisaties zich ook steeds meer focussen op het creëren van maatschappelijke waarde. Ook andere sportorganisaties lijken niet achter te kunnen blijven.

Uit de aanleiding op dit onderzoek blijkt dat er na de zwemles weinig kinderen doorstromen naar de zwemsport en dat veel kinderen eigenlijk ook te weinig blijven zwemmen. De KNZB heeft echter de ambitie om meer mensen laten te blijven zwemmen, met als streefgetal 1 miljoen verbonden zwemmers in 2024. Dit wil de KNZB doen door hen plezier, veiligheid en fitheid te brengen (KNZB, 2020) Vanuit de waarden van de KNZB lijkt hiermee spanning te ontstaan tussen enerzijds de focus op de publieke waarde van zwemveiligheid, maar anderzijds ook een focus op het binden van leden en hen plezier en fitheid te brengen. In deze paragraaf wordt daarom bekeken welke waarden er vanuit de literatuur worden toegekend aan zwemmen, enerzijds vanuit de KNZB, anderzijds vanuit de samenleving. Dit zijn (top)sport en ledenbinding, zwemvaardigheid en zwemveiligheid en waterpret.

(Top)sport

Van oudsher focussen sportbonden, zoals de KNZB zich op haar wedstrijdsport en topsport (Van Bottenburg, 2013; KNZB, 2020). Deze focus op de zwemsport is ook duidelijk terug te lezen in de beleidsplannen van de KNZB. In het beleidsplan 2013-2016 wordt de missie van de KNZB bijvoorbeeld als volgt omschreven: "We willen de verantwoordelijkheid nemen om zwemmers de mogelijkheden te bieden een leven lang actief te zijn in één of meerdere zwemsporten, voor iedereen, op elk niveau" (KNZB, 2013). En ook in het jaarplan van 2017 komt dit duidelijk terug met opmerkingen als "De vereniging en wedstrijdsporters zijn het hart van de KNZB" (KNZB, 2017) en "Topsporters zijn het boegbeeld van onze sport" (KNZB, 2017). De KNZB lijkt dan ook met name gefocust te

zijn op de waarde van (top)sport en willen talent al vroeg herkennen binnen verenigingen (KNZB, 2017).

Ook in de literatuur wordt topsport als waarde gezien voor de maatschappij. Volgens Van Bottenburg, Elling, Hover, Brinkhof & Romijn (2011) wordt in sportbeleid veelvuldig verwezen naar de inspiratiewaarde van topsport. Zo is in een van de speerpunten van het Sportakkoord 'topsport die inspireert. In dit deelakkoord gaat men er vanuit dat topsport inspireert en hiermee een belangrijke maatschappelijke waarde heeft. Goede prestaties zouden een gevoel van saamhorigheid en nationale trots creëren in de Nederlandse samenleving en opent anderzijds ook deuren voor het Nederlandse bedrijfsleven in het buitenland (Sportakkoord, 2019). Volgens van Bottenburg et al. (2011) levert het ook plezier en vermaak op voor het publiek. Volgens Elias & Dunning (2007; in: van Bottenburg et al., 2011) hebben mensen behoefte aan plezierige opwinding en is topsport juist een activiteit die dit kan bereiken.

Daarnaast hebben goede topsportprestaties volgens de wetenschappelijke literatuur mogelijk ook invloed op de omvang van de breedtesport, wat vervolgens ook weer invloed kan hebben op de topsportprestaties. Dit noemen Grix & Carmichael (2012) 'the virtuous cycle of sport', wat tevens de filosofie lijkt te zijn achter een Engels sportmodel. Dit is volgens hen tevens nauw verwant met de 'double pyramid theory' die stelt dat van de duizenden breedtesporters er een aantal topsport gaan bedrijven en zorgen voor de topsport successen, het trickle-up effect. Daarnaast zouden topsportsuccessen in de 'virtuous cycle of sports' ook weer leiden tot meer breedtesporters (ofwel het trickle-down effect), wat weer zou leiden tot een grotere pool van talenten waaruit kan worden gevist. Deze vicieuze cirkel is voor de overheid onder andere de reden om te gaan investeren in topsport. In het Verenigd Koninkrijk is dit besluit echter met name gebaseerd op politiek belang in plaats van wetenschappelijk bewijs (Grix & Carmichael, 2012). Daar waar het 'trickle-up effect' nauwelijks ter discussie wordt gesteld, is er in de wetenschap eigenlijk geen overeenstemming over een positieve relatie van topsport succes en een groeiende breedtesport, ofwel het trickle-down effect' (Frick & Wicker, 2016). Een aantal onderzoeken tonen de correlatie hiervan wel aan. Zo zien Hanstad & Skille (2010) dat goede prestaties van de Noorse Biatleten er onder andere voor zorgen dat meer Nooren de sport op recreatief niveau gaan beoefenen. Let wel, deze correlatie is volgens hen wel afhankelijk van de economische situatie en de gehanteerde strategie. In het geval van Noorwegen werden namelijk projecten opgezet om de sport tijdens en na de Olympische Spelen te promoten. Ook Frick & Wicker (2016) zien een positief verband tussen het winnen van het Wereldkampioenschap voetbal door het Duitse mannenteam en de participatie in het amateurvoetbal in Duitsland. Daartegenover staat echter ook onderzoeken die dit verband juist niet kunnen vinden. Zo hebben Hindson et al. (1994, in: Veal, Toohey & Frawley, 2012) geen verband gevonden tussen de prestaties op de Olympische Spelen van 1992 en de participatie in de recreatieve sport in Nieuw-Zeeland. Ook een onderzoek binnen het Deense handbal kan geen direct verband vinden tussen Topsport succes en de participatie in de breedtesport. Zij concluderen overeenkomstig met Weed et al. (2015) dat het weliswaar mogelijk is dat er een trickle-down effect optreedt, maar dat dit niet automatisch gebeurt (Storm, Gjersing Nielsen & Jakobsen, 2018). Weed et al. (2015) ziet het potentieel, maar acht de organisatie van een topsportevenement of de topprestatie zelf niet voldoende om de sportparticipatie positief te beïnvloeden. Dit kan alleen door het ontwikkelen van aanvullende activiteiten. Ook Van Bottenburg (2011) ziet dat de inspiratie van de topsport op zichzelf niet voldoende is, maar dat het wel een indirect effect kan hebben op de sportparticipatie, doordat het bijvoorbeeld meer mogelijkheden tot sponsoring biedt. In het verleden lijken de toenemende sponsoring door topsportsuccessen ook geholpen te helpen bij de marketing voor de breedtesport (Van 't Verlaat, 2010). De 'virtuous cycle of sports' kan topsport dan ook publieke waarde geven, doordat het mensen kan stimuleren om (meer) te gaan sporten. Hiermee kunnen topsport prestaties ook

organisatorische waarde hebben voor een sportbond, doordat dit zou kunnen leiden tot een ledengroei bij verenigingen. Voor de KNZB kunnen hierdoor echter wel spanningen ontstaan tussen enerzijds de focus op ledenbinding en topsportprestaties en anderzijds de focus op bijvoorbeeld zwemvaardigheid en zwemveiligheid.

Zwemvaardigheid en zwemveiligheid

Nederland is een waterrijk land. Maar liefst 18 procent van het Nederlands grondgebied bestaat uit water (Van der Werf & Breedveld, 2013). Nederland is ook een land waarin vele mensen, van jong tot oud, zwemmen of op andere wijze recreëren op het water, waardoor het gevaar op verdrinking altijd aanwezig is. Zwemvaardigheid en vooral zwemveiligheid zijn dan ook thema's die al langere tijd een rol spelen in de Nederlandse samenleving. Een voorbeeld hiervan zijn de zwemlessen. Met de focus op het belang van zwemveiligheid sturen immers vrijwel alle ouders hun jonge kinderen op zwemles om zo snel mogelijk de noodzakelijke vaardigheden te leren om zo zwemveilig te worden (Van der Werf & Breedveld, 2013). Ook Wisse, Elling & van den Dool (2009) en van den Nieuwenhoff (2016) zien dat ouders belang hechten aan het leren zwemmen. Ouders zien het verdrinkingsgevaar en vinden het daarom belangrijk dat hun kinderen veilig kunnen zwemmen. Ouders lijken dit ook niet ten onrechte te denken. Brenner, Saluja & Smith (2009) zien immers dat zwemvaardigheid, opgedaan tijdens zwemlessen, een belangrijke beschermde factor is tegen verdrinking. Dit wordt ook ondersteund door onderzoeken in de Verenigde Staten en Canada waaruit blijkt dat het grootste gedeelte van de kinderen die verdrinken, niet voldoende zwemvaardig waren (Codey et al., 2004 en The Canadian Red Cross, 2003, in: Morrongiello et al., 2012).

Volgens de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) is een kind pas zwemveilig als deze het volledige ABC diploma heeft behaald (Wisse et al., 2009). Ondanks dat ouders zwemvaardigheid belangrijk lijken te vinden, blijkt toch dat veel kinderen alleen het A en B-diploma halen. Van de 11 tot 16-jarige kinderen heeft maar 37% het C-diploma behaald (Floor & Tiessen-Raaphorst, 2019). Ouders lijken namelijk de meerwaarde niet in te zien van het behalen van het C-diploma (van den Nieuwenhoff, 2016). De KNZB hecht echter wel waarde aan het volledig doorlopen van een volledig zwemlestraject en heeft daarom een aantal jaar geleden met SuperSpetters een eigen zwemdiploma opgezet, waarbij tussentijdse uitstroom niet mogelijk is. Dit met het doel om kinderen echt zwemveilig en zwemvaardig op te leiden (KNZB, 2020). Met de SuperSpetters methode lijkt de KNZB dan ook invulling te geven aan de publieke waarde van zwemveiligheid.

Na de zwemlessen zwemmen kinderen volgens zwemlesaanbieders te weinig en verminderd hierdoor hun zwemvaardigheid (Floor, 2017). Ook Van der Werf et al. (2013) en van der Weijden (2019) erkennen het belang van het blijven zwemmen. Ook zij zien dat de zwemvaardigheid afneemt als kinderen na het behalen van hun zwemdiploma niet of veel minder zwemmen. Een verminderde zwemvaardigheid heeft volgens hen ook negatieve gevolgen voor de zwemveiligheid van het kind. Daarnaast laten ook cijfers van het CBS (2015) zien dat kinderen steeds minder zwemmen. In 1988 telden de Nederlandse zwembaden nog 82 miljoen zwembadbezoekers, terwijl dit in 2012 is gedaald naar nog maar 71 miljoen bezoeken. Een van de redenen hiervoor lijkt overigens het prijskaartje te zijn. 41% van de bevolking tussen 15 en 80 jaar zou vaker een zwembad bezoeken als het kaartje goedkoper zou zijn (Hoeijmakers & Hoekman, 2018).

Ook de KNZB en NRZ erkennen het belang van blijven zwemmen. De KNZB stelt zich bijvoorbeeld ten doel om met een gevarieerd aanbod 1 miljoen zwemmers te verbinden in 2024 en er zo voor te zorgen dat er meer mensen blijven zwemmen (KNZB, 2020). De vraag is natuurlijk in hoeverre dit aanbod aansluit bij de betekenissen die de zwemmers, als autoriserende omgeving, toekennen aan zwemmen.

Plezier

Kijkend naar de beleidsplannen van de KNZB komt het woord 'plezier' pas voor het eerst terug in de visie voor 2024. De KNZB stelt dan namelijk het volgende: "Als KNZB brengen wij plezier, veiligheid en fitheid door zwemmen toegankelijk te maken, een leven lang zwemmen voor iedereen" (KNZB, 2020). De primaire focus van de KNZB lijkt daarmee vooralsnog altijd te hebben gelegen op de waarden van topsport en zwemveiligheid.

Desondanks lijkt plezier een belangrijke reden om te gaan sporten. Volgens Seippel (2006) is dit zelfs de belangrijkste reden om te gaan sporten, maar is dit voor jongeren wel belangrijker dan voor ouderen. Ook andere onderzoeken ondersteunen dat plezier een belangrijke factor is voor sportparticipatie (Weiss, Kimmel & Smith, 2001; Weiss & Chameton, 1992, in Wiersma, 2001; Scanlan, Stein & Ravizza, 1989, in: Wiersma, 2001).

Volgens Hover & de Jong (2011) geldt dit ook voor zwemmen. 71% van de Nederlandse bevolking zwemt volgens dit onderzoek namelijk voor zijn of haar plezier. Kijkend naar de zwemsport vindt 86% van de leden het leuk, terwijl dit voor de ongebonden zwemmers (76%) en de geïnteresseerden (57%, geïnteresseerd in wedstrijd op televisie of het zwembad) iets minder op gaat. Van den Nieuwenhoff (2016) ziet daarnaast dat kinderen aangegeven dat als ze gaan zwemmen, dat ze dat dan voor hun plezier doen. Ze gaan dan het liefst met vrienden spelletjes spelen in het water, zoals het overgooien van een bal of tikkertje.

De mate waarin kinderen plezier hebben in zwemmen (of in sporten in het algemeen) wordt onder andere ook beïnvloed door de trainers. Volgens Keegan et al. (2008) wordt trainers namelijk gezien als een grote motivatiebron voor kinderen tussen de 7 en 11 jaar oud. De manier van training en feedback geven heeft hierbij de meeste invloed. De vraag is dan ook of de huidige opzet van de zwemlessen invloed heeft op de doorstroom naar de zwemsport.

Naast de trainers zijn ook de ouders van grote invloed (Keegan et al., 2008). Zo kunnen ouders invloed hebben op de intrinsieke motivatie van het kind. Met name de betrokkenheid en ondersteuning vanuit de ouders hebben een goede invloed op de intrinsieke motivatie van het kind om te gaan zwemmen (Woolger & Power, 2000). Naast de invloed van ouders zien Light, Harvey & Memmert (2013) ook dat kinderen lid worden van een zwemvereniging om ergens bij te horen door lid te zijn van een vereniging en om hun zwemprestaties te verbeteren. Deze kinderen hadden immers eerder al kennisgemaakt op hun school met zwemwedstrijden en kregen hierdoor een prikkel om hun prestaties te verbeteren. Daarnaast geven kinderen aan dat ze ook lid worden omdat ze houden van water en zwemmen nu eenmaal erg leuk vinden.

Eenmaal lid van een zwemvereniging zien Light et al. (2013) dat kinderen vooral lid blijven vanwege de sociale relaties binnen de vereniging en omdat ze beter worden en plezier hebben in het competitiezwemmen. Ook in een Australische case study komt naar voren dat de sociale contacten erg belangrijk zijn. Sterker nog, dit werd met name door jonge meisjes misschien wel als het belangrijkste van de training gezien (Light, 2010). Daarnaast ziet ook een ouder onderzoek van Woolger & Power (2000) overeenkomsten. Zij zien dat succesvolle zwemmers veelal intrinsiek gemotiveerd zijn en daarnaast ook extrinsiek (bijvoorbeeld door het winnen van prijzen) gemotiveerd zijn. Ze hebben dus plezier in het zwemmen en houden het hierdoor vol om op hoog niveau te blijven zwemmen. Het competitief zwemmen lijkt hoe dan ook erg belangrijk te zijn om lid te blijven van de zwemvereniging, ongeacht of het om een meer of minder competitieve zwemmer gaat. Iedereen vindt het leuk om af en toe een wedstrijdje te zwemmen, mede ook door de bijbehorende sociale contacten (Light, 2010).

5. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt de methode van onderzoek uiteengezet. Als eerste wordt beschreven van welke benadering tijdens dit onderzoek gebruik wordt gemaakt. Daarna wordt de methode van dataverzameling uitgewerkt en wordt de keuze voor de respondenten nader toegelicht. Als laatste wordt ook de rol van de onderzoeker nader toegelicht.

5.1 Interpretatief en kwalitatief onderzoek

Tijdens dit onderzoek wordt geprobeerd om de betekenissen die ouders en kinderen geven aan sport, de zwemles en zwemmen te verklaren. Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de interpretatieve benadering. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de werkelijkheid sociaal geconstrueerd is, waarbij mensen dus eigenlijk worden beïnvloed door hun sociale omgeving (Duberley, Johnson & Cassel, 2012). Volgens Edwards & Skinner (2010) ontstaat deze werkelijkheid uit de betekenissen en interpretaties die mensen toekennen aan een bepaalde situatie. Dit gebeurt op basis van hun ervaringen en interacties met andere individuen. Dat maakt ook dat betekenissen per persoon kunnen verschillen. Deze benadering past ook goed bij de theorie van Weick (1995). Ook Weick (1995) ziet betekenisgeving immers als een sociaal proces waarbij een individu bepaalde signalen oppikt en dit plaats in een bepaald frame. Bij deze interpretatieve benadering is kwalitatief onderzoek de meest geschikte methode om de centrale vraag te beantwoorden. Bij kwalitatief onderzoek staat namelijk de beleving van de respondenten centraal (Verhoeven, 2014).

5.2 Onderzoeksmethode

Tijdens dit onderzoek heeft de dataverzameling op verschillende manieren plaatsgevonden. Allereerst is er een literatuurstudie uitgevoerd, wat heeft gediend als eerste onderzoeksofzet en als basis voor de interviews. Als tweede is de draw, write en tell methode gebruikt, waarbij kinderen aan de hand van zes vragen, een mindmap en tekening hebben gemaakt en een aantal korte verhaaltjes hebben geschreven. Na bestudering van deze voorbereidende opdracht zijn dertien kinderen uitgenodigd voor een semigestructureerd interview. Daarnaast zijn ook zes ouders geïnterviewd.

5.2.1 Literatuurstudie

Allereerst is voor dit onderzoek een literatuurstudie uitgevoerd om te bekijken wat er al bekend was over het te onderzoeken onderwerp in de bestaande literatuur. Volgens Verhoeven (2014) is het belangrijk om literatuuronderzoek uit te voeren, omdat het kan bijdragen om een beter beeld te krijgen over de bestaande literatuur en het geeft een theoretische onderbouwing van de onderzoeksofzet. Voor dit onderzoek is de bestaande literatuur dan ook kritisch bestudeerd. De topiclijst, die centraal staat bij de semigestructureerde interviews, is vervolgens op basis van de literatuur opgesteld.

5.2.2 Semigestructureerde interviews

Na de literatuurstudie zijn semigestructureerde interviews afgenomen bij zowel kinderen als ouders. Met een semigestructureerd interview is er namelijk meer ruimte voor de betekenisgeving van de respondenten, omdat de onderzoeker niet vasthoudt aan een gestructureerde vragenlijst. Wel wordt er gebruik gemaakt van een topiclijst, waar de belangrijkste thema's zijn opgenomen (Bryman, 2016). De topiclijsten die tijdens dit onderzoek zijn gebruikt, zijn opgenomen in de bijlagen (bijlage 2).

Kinderen: Draw, write and tell methode

Volgens Davis (2010, in: Angell & Angell, 2013) zijn traditionele onderzoeksmethoden zoals observaties en interviews veel minder effectief bij jongere kinderen. Een creatieve methode zou echter veel meer potentie hebben om inzicht te geven in de betekenissen die kinderen

ergens aan toekennen (Pole, Mizen & Bolton, 1999, in: Angell & Angell, 2013). De reden hiervan is dat kinderen hierdoor de tijd krijgen om na te denken over hun antwoord en om hun ideeën te verzinnen (o.a. Gaunlett, 2004, Harden, 2000, in: Angell, Alexander & Hunt, 2014). Een van deze methoden is de 'draw, write and tell method'. Door gebruik te maken van deze methode kunnen kinderen eerst creatief zijn en nadenken over hun antwoorden. Door de kinderen daarna ook te interviewen wordt hun de mogelijkheid geboden om de onderzoeker te vertellen over hun opdracht en dit nader toe te lichten. Hiermee kunnen de betekenissen die kinderen ergens aan geven beter worden geïnterpreteerd (Angell, Alexander & Hunt, 2014).

Tijdens dit onderzoek hebben kinderen dus eerst een voorbereidende opdracht gemaakt. Voor deze opdracht moesten de kinderen een mindmap maken over wat ze van sport vinden en mochten ze een tekening maken over zwemmen. Daarnaast is de kinderen gevraagd om vier korte verhaaltjes te schrijven over een leuke ervaring met sport, wat ze van de zwemles vonden, welke sport ze hebben gekozen en of ze nog wel eens gaan zwemmen. In totaal bestond deze voorbereidende opdracht uit zes vragen. Deze opdracht is tevens opgenomen in de bijlagen (bijlage 1). Na deze opdracht gemaakt te hebben werden de kinderen geïnterviewd middels een semigestructureerd interview.

Deze methode heeft ervoor gezorgd dat kinderen voorafgaand aan het interview al op de hoogte waren van het onderwerp en er al eerder over hadden nagedacht. Hierdoor konden de kinderen makkelijker praten over de betreffende onderwerpen. Daarnaast gaf het de onderzoeker houvast tijdens de interviews. Indien een gesprek stilviel of een kind niet zo goed wist wat het moest zeggen, kon de onderzoeker aan de hand van de voorbereidende opdracht het gesprek op gang houden. De interviews met de kinderen varieerden in tijdsduur van 20 tot zelfs 45 minuten.

Ouders

Naast de dertien kinderen, zijn ook zes ouders geïnterviewd. Vanuit de literatuur wordt verondersteld dat ouders van grote invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de sportkeuze van het kind. De betekenisgeving van ouders over sport, de sportkeuze, zwemles en zwemmen is daarom ook meegenomen in dit onderzoek. Voor deze semigestructureerde interviews is, met een aantal aanpassingen, dezelfde topiclijst gebruikt als bij de kinderen. In deze interviews is ingegaan op de invloed die de ouders zelf hebben gehad op de sportkeuze van het kind, maar ook aan het belang dat zij hechten aan het blijven zwemmen van hun kind. Andere onderwerpen die aan de orde zijn gekomen zijn de keuze voor een bepaalde zwemlesmethode en de mate waarin ouders zwemmen als een sport zien. Deze interviews varieerden in tijdsduur van 40 tot 75 minuten.

5.3 Respondenten

Dit onderzoek gaat om de betekenisverlening van kinderen en hun ouders over sport, zwemles en zwemmen. De kinderen die worden geïnterviewd dienen dan ook al te beschikken over een of meerdere zwemdiploma's. Kinderen kunnen vanaf hun vijfde of zesde jaar hun zwemdiploma's hebben behaald. Omdat kinderen echter ook in staat moeten zijn om antwoord te geven op vragen is gekozen voor kinderen tussen de 9 en 12 jaar oud. Desondanks heeft er één kind deelgenomen van 8 jaar oud, waarvan de onderzoeker van tevoren wist dat dit kind in staat was om vragen te beantwoorden.

Vanwege de beperkingen omtrent Covid-19 hebben alle interviews online moeten plaatsvinden. Via het netwerk van de onderzoeker is daarom eerst een kind van 9 jaar oud gevraagd om de opdracht thuis te maken om vervolgens een online interview af te nemen. Deze respondent gold als proefpersoon om te testen of een online interview bij jonge kinderen mogelijk was. Daarnaast is naar aanleiding van het proefinterview, de opdracht en de topiclijst nog enigszins aangepast.

Voor dit onderzoek is de onderzoeker op zoek gegaan naar drie verschillende groepen respondenten. Als eerste zijn dat kinderen die hun zwemdiploma hebben behaald, maar daarna hebben gekozen voor een andere sport. Als tweede betreffen dat kinderen die hun zwemdiploma hebben behaald en inmiddels ook actief zijn in de zwemsport. Als laatste betreffen dit een aantal ouders van deze kinderen. Deze twee verschillende groepen kinderen zijn gekozen om zo het beste de (verschillende) betekenisgeving te kunnen onderzoeken. Zoals Weick (1995) al aangaf zijn betekenissen immers sociaal geconstrueerd en dus context afhankelijk. Hierdoor is het goed mogelijk dat kinderen die niet zwemmen een andere betekenis toekennen aan zwemmen dan kinderen die wel zwemmen. Deze respondenten zijn vanwege de beperkingen omtrent Covid-19, benaderd via zwemverenigingen, de social mediakanalen van de KNZB en het netwerk van de onderzoeker zelf.

In totaal hebben vijftien kinderen de voorbereidende opdracht ingeleverd. De onderzoeker heeft vervolgens de voorbereidende opdracht bestudeerd en daarna dertien kinderen uitgenodigd voor een online interview. Dit betroffen zeven kinderen die niet zwemmen als sport en zes kinderen die wel lid zijn van een zwemvereniging. Vanwege de beperkingen omtrent Covid-19 en daarmee samenhangend het beperkte aantal van ingeleverde opdrachten, heeft de onderzoeker geen rekening kunnen houden met gender of etniciteit. Alle geïnterviewde respondenten waren hierdoor blank en zonder migratieachtergrond. Desondanks is op basis van leeftijd en sportkeuze een diverse groep kinderen samengesteld.

Daarnaast hebben zes ouders deelgenomen aan dit onderzoek. Drie ouders betroffen moeders van kinderen die lid zijn van een zwemvereniging en drie ouders waren moeders van kinderen die een andere sport beoefenden. Van vijf ouders heeft het kind deelgenomen aan een online interview, van een ouder heeft het kind alleen de opdracht gemaakt. In de semigestructureerde online interviews is vervolgens achterhaald welke betekenis de ouders toekennen aan sport, de sportkeuze, de zwemles en zwemmen.

Zowel ouders als kinderen zijn geïnterviewd. Uit de literatuur blijkt namelijk dat ouders van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de sportkeuze van hun kinderen, maar ook op bijvoorbeeld het blijven zwemmen. Daarnaast werd gekeken of ouders en kinderen eventueel tegenstrijdige betekenissen toekennen aan sport, de zwemles en zwemmen. Door zowel ouders als kinderen te interviewen wordt ook de betrouwbaarheid van het onderzoek gewaarborgd (zie ook 4.5.2).

5.4 Data-analyse

De semigestructureerde interviews zijn online afgenomen via Skype of Microsoft Teams. Beide programma's beschikken over een opname functie, waarmee de interviews zijn opgenomen. De interviews zijn vervolgens getranscribeerd. Om deze gegevens vervolgens te kunnen analyseren zijn alle transcripten in drie stappen gecodeerd met behulp van het programma Nvivo.

Als eerste zijn de gegevens open gecodeerd. Deze gegevens zijn hierbij in fragmenten opgedeeld, met elkaar vergeleken en voorzien van een code. Een code is "een samenvattende notatie voor een fragment uit onderzoeksgegevens – tekst, visueel materiaal, documenten, enzovoort – waarin de betekenis van dat fragment wordt uitgedrukt" (Boeije, 2014). Door het open coderen leert de onderzoeker de gegevens goed kennen, maar worden gegevens voor hem ook overzichtelijk (Boeije, 2014).

De tweede stap is het axiaal coderen. In deze fase wordt het volgens Boeije (2014) duidelijk wat belangrijke categorieën en thema's zijn. De onderzoeker heeft in deze fase de verschillende codes uit het open coderen geclusterd en hiermee verschillende thema's opgesteld.

De derde en laatste stap is het selectief coderen. Volgens Boeije (2014) ligt hierbij de nadruk op het leggen van verbanden tussen de verschillende categorieën en thema's en worden de belangrijkste thema's geselecteerd. Vanuit het codeerproces wordt de data vervolgens ook teruggekoppeld naar de literatuur.

In dit onderzoek worden naast de verkregen data uit de semigestructureerde interviews, ook de data uit de voorbereidende opdracht geanalyseerd. De verschillende mindmaps, verhaaltjes en tekeningen zijn met elkaar vergeleken en geanalyseerd. Hierbij is de onderzoeker op zoek gegaan naar overeenkomst en tegenstrijdigheden. De uitkomsten hiervan dienen als basis van het resultatenhoofdstuk.

5.5 Borging onderzoek

Allereerst is het belangrijk om te vermelden dat alle respondenten vrijwillig hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Bij aanmelding voor deelname hebben de respondenten ook toestemming gegeven voor het anoniem verwerken van de gegevens. Uitspraken of andere data die terug te lezen zijn in het onderzoek, zijn daarom ook geanonimiseerd. Daarnaast is voor deelname van de kinderen aan dit onderzoek middels een toestemmingsformulier toestemming gevraagd aan de betreffende ouders. Ook hierbij is vermeld dat de kinderen vrijwillig deelnemen, de interviews ten behoeve van onderzoeksdoeleinden worden opgenomen en de gegevens anoniem worden verwerkt.

Validiteit

Een van de belangrijkste kwaliteitscriteria bij kwalitatief onderzoek is de validiteit. Hierbij gaat het om de mate waarin het onderzoek vrij is van systematische fouten. Het is immers belangrijk dat het onderzoek meet wat het beoogt te meten (Verhoeven, 2014). Om dit te waarborgen heeft de onderzoeker de transcripties van de eerste twee interviews besproken met zijn scriptiebegeleider van de Universiteit Utrecht. Aan de hand van zijn feedback is de onderzoeker daarna nog alerter geweest op het formuleren van zijn vragen en op het eventuele doorvragen. Daarnaast is de onderzoeker continue bij zichzelf te rade gegaan of de juiste vragen worden gesteld. Door continue te blijven doorvragen worden de werkelijke antwoorden en betekenissen op een vraag achterhaald. Hiermee wordt de begripsvaliditeit gewaarborgd (Verhoeven, 2014). Daarnaast is ook de interne validiteit van belang. De conclusies moeten immers zuiver zijn (Verhoeven, 2014). Dit heeft de onderzoeker gewaarborgd door het de situatie en de context van de respondenten als basis te nemen en bij de interpretatie van de data rekening te houden met zijn eigen rol als onderzoeker (zie 4.6).

Betrouwbaarheid

Een tweede belangrijk kwaliteitscriterium bij kwalitatief onderzoek is de betrouwbaarheid. Het gaat hierbij eigenlijk om de herhaalbaarheid van het onderzoek. Als het onderzoek nog een keer gedaan zou worden, dan zouden dezelfde resultaten verkregen moeten worden. Vanwege de betekenisgeving die centraal staat, kan dit bij kwalitatief onderzoek echter lastiger zijn (Verhoeven, 2014). In dit onderzoek is de kwaliteit gewaarborgd door een gedegen onderzoeksopzet. Hiermee zijn ook voor andere onderzoekers de gemaakte keuzes duidelijk en daarmee kan een andere onderzoeker met een analyse van dezelfde data, tot dezelfde resultaten komen. Mede hierom zijn alle interviews opgenomen en getranscribeerd. Deze interviews kunnen ten behoeve van de betrouwbaarheid dan ook altijd worden teruggeluisterd. Daarnaast heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van triangulatie door de probleemstelling te bekijken vanuit het perspectief van kinderen en ouders. Met de semigestructureerde interviews heeft de onderzoeker hiermee ook de data uit de voorbereidende opdracht kunnen controleren. De semigestructureerde interviews met een aantal ouders betrof daarnaast ook een extra controlemiddel om de betrouwbaarheid te waarborgen.

5.6 Rol van de onderzoeker

Mede om de validiteit van het onderzoek te waarborgen is het van belang op stil te staan bij de rol van de onderzoeker tijdens dit onderzoek. Deze rol kan namelijk van invloed zijn op het onderzoek zelf.

Tijdens dit onderzoek liep de onderzoeker stage bij de KNZB op de afdeling Sportparticipatie. Hierdoor heeft de onderzoeker gedurende 1,5 jaar meer kennis opgedaan over zwemmen en de zwemles. Gedurende dit onderzoek heeft de onderzoeker er daarom continu bij stil gestaan dat deze kennis mogelijk tot een sturende rol zou kunnen leiden tijdens de interviews. Door continu toch een interview open in te gaan en steeds te blijven doorvragen is getracht dit zoveel mogelijk te beperken. Indien de onderzoeker al een antwoord tijdens een interview interpreteerde is dit altijd ter controle gecheckt bij de respondent.

Een laatste punt van aandacht is de rol van de onderzoeker tijdens de interviews met kinderen. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen zich vertrouwt voelen, zodat ze ook antwoord durven te geven op de gestelde vragen. De onderzoeker heeft getracht dit te bewerkstelligen door de kinderen zoveel als mogelijk op hun gemak te stellen. Dit heeft de onderzoeker gedaan door de manier waarop de vragen werden gesteld en door bepaalde 'losse' opmerkingen om kinderen gerust te stellen. Een voorbeeld hiervan is dat de onderzoeker aan het begin van ieder interview heeft aangegeven dat het niet erg is als het kind ergens geen antwoord op heeft. Dit zorgde ervoor dat de kinderen minder zenuwachtig waren en hiermee antwoord konden geven op de gestelde vragen.

6. Resultaten kinderen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten gepresenteerd die voortkomen uit de gemaakte opdrachten en de semigestructureerde interviews met kinderen. Dit wordt ondersteund met de mindmaps, tekeningen en uitspraken van de kinderen.

6.1 Sporten in het algemeen

Tijdens het onderzoek is de kinderen gevraagd om een mindmap te maken. Hierbij moesten de kinderen alles op schrijven waar de kinderen op dat moment aan moesten denken bij het onderwerp 'sport'. Deze mindmaps dienen als basis voor deze paragraaf en zijn allemaal opgenomen in de bijlagen.

Wanneer is iets een sport?

Uit de mindmaps komt naar voren dat kinderen aan verschillende sporten denken. Hierbij noemen ze met name de sport die ze zelf beoefenen of sporten die vrienden of familie beoefenen. Daarnaast benoemen ze de meer populaire sporten als voetbal, hardlopen en fietsen.

(Mindmap met verschillende sporten)

Daarnaast geven de kinderen ook betekenis aan de definitie van sport. In de mindmaps wordt bijvoorbeeld een aantal maal 'bewegen' en 'conditie' genoemd.

(Mindmaps met definitie sport)

In de interviews zijn de kinderen daarom bevraagd over wanneer ze nu echt iets een sport vinden. Ook dan komen veelvuldig de aspecten bewegen en conditie terug. Zo geeft een meisje, dat als sport zwemt, als volgt betekenis aan sport:

"Uhm als je echt conditie opbouwt en als je er echt iets voor moet doen. Dus dat je heel vaak moet oefenen voordat je het echt goed kan".

Een jongen benoemt het daarnaast als volgt:

"Ja als je gaat voelen zo dat het overal net wat zwaarder gaat worden of dat je echt even iets moet gaan drinken of zo iets. Dat je gaat zweten."

Veelal zien kinderen een fysieke inspanning dus als voorwaarde om een activiteit als sport te zien. Dat lijkt niet noodzakelijkerwijs voor wedstrijden te gelden. Een meisjes zei hier in een interview het volgende over:

"Ja dat zou kunnen, maar je kunt ook iets voor jezelf doen waardoor je in beweging bent. [...] Bijvoorbeeld hardlopen".

En een ander meisje zei:

"Nee, niet persé. Want dansen dat is ook gewoon bewegen zeg maar. En daar word je ook fit van."

Volgens kinderen tussen de 9 en 12 jaar oud is sport dus vooral sport op het moment dat je beweegt, er conditie mee opbouwt en er fit door wordt. Een sport als schaken zien kinderen daarom bijvoorbeeld ook meer als 'spelletje'.

Wat vinden kinderen van sport?

Naast de vraag wanneer iets een sport is, is de kinderen ook gevraagd om uit te leggen wat ze van sport vinden. In de mindmap komen bijvoorbeeld de opmerkingen 'leuk', 'ik word er blij van' en 'plezier' terug. Ook in de interviews lijken kinderen met name aan te geven dat ze sporten vooral erg leuk vinden. Veelal vinden ze het 'gewoon leuk', maar vinden ze het lastig om onder woorden te brengen waarom ze sporten dan zo leuk vinden. Het bewegen lijkt in ieder geval een belangrijke factor. Zo zegt een jongen:

"Omdat ik dan kan rennen en lekker kan bewegen. En dat vind ik fijn."

Door het bewegen lijkt sport ook een uitlaatklep voor kinderen te zijn. Ze vinden het prettig om bijvoorbeeld tijdens de pauzes op school of na school lekker met iets anders bezig te zijn. Zo zegt een meisje:

"Ik vind het leuk om te doen, omdat je veel beweegt en dan vergeet je eigenlijk een beetje alles wat je hebt gedaan en kan je je gewoon daarop richten. [...] Ik vind het gewoon leuk om bezig te zijn met iets. Want anders heb je ook niet echt iets te doen in de pauzes en dan vind ik het leuk dat je bezig bent met iets. En dan gaat de tijd best wel snel."

En een andere jongen zegt:

"Nou als ik dan aan school heb gewerkt, dan kan ik daarna even mijn energie kwijt".

In samenhang met het bewegen, benoemen een aantal kinderen ook het gezondheidsaspect. Ze vinden het bijvoorbeeld fijn om fit te zijn. Ook in de mindmap is 'gezond' veelvuldig opgeschreven. Kinderen lijken ervan overtuigd te zijn dat sporten gezond is voor je lichaam en ze vinden dat ook belangrijk. Een argument hiervoor lijkt het gewicht te zijn:

"Omdat je dan calorieën verbrandt en dan word je niet echt snel dikker. En als je niks doet dan word je sneller dikker".

Ook zien kinderen dat gezondheid belangrijk is omdat je dan bijvoorbeeld minder vaak ziek bent of dat je hierdoor ook meer mogelijkheden hebt in het dagelijkse leven. Sporten zorgt er volgens een meisje namelijk voor dat je ook meer spierkracht krijgt.

"Fit blijven dat moet gewoon. Want als je niet fit bent dan kan je bepaalde dingen niet. En soms moet je het wel, maar dan kan je het niet. Dus dan moeten anderen het voor je doen, terwijl je het zelf misschien anders wou. [...] Als je dingen niet kan, bijvoorbeeld als je heel veel sport uhm ja dan krijg je ook best wel veel spieren. En met die spieren kan je meer dingen optillen. Dat is gewoon een klein voorbeeldje".

De kinderen geven hiermee ook aan dat ze zelf het belang van gezondheid inzien, al geven ze ook aan dat hun ouders invloed hebben of hebben gehad op het beeld over gezondheid

en sport. Zij hebben de kinderen bijvoorbeeld verteld dat sporten gezond is en waarom dat goed voor je is. Een andere reden waarom kinderen sporten leuk vinden, lijkt te liggen in het sociale karakter van sport. Een jongen benoemt dit bijvoorbeeld heel expliciet:

"Ik vind sporten leuk, omdat ik uhm ja ik zit samen met mijn vriendje op hockey".

Maar ook andere kinderen geven aan dat ze het prettig vinden om samen met kinderen te kunnen sporten. Hierin lijken gezelligheid en de aanwezigheid van vrienden belangrijk te zijn. Een meisje uit dit als volgt:

"Ik vind samenwerken gewoon leuk, met kinderen die ik gewoon leuk vind. En ja dan kun je tussendoor ook een beetje kletsen en zo en als je alleen bent kan dat niet".

Het sociale karakter van sport lijkt kinderen dus erg aan te spreken. Hierbij lijkt het niet zozeer uit te maken of ze een individuele sport of een teamsport beoefenen. Kinderen beoefenen hun sport veelal in verenigingsverband en trainen dan hoe dan ook samen met andere kinderen. Daarnaast zeg een meisje dat een individuele sport als zwemmen beoefent, dat het tijdens wedstrijden toch voelt alsof je er als team bent:

"Uhm nou ze moedigen je ook aan langs de kant en dat vind ik dan wel leuk dat je het zo individueel kan doen en dat je andere wel kunt aanmoedigen. Want anders sta je zelf op het veld en ja dan is het alleen de coach die dat dan doet. Maar nu kunnen ook je vrienden je aanmoedigen en zo".

Dit lijkt ervoor te zorgen dat ook individuele sporten een erg sociaal karakter hebben. Wel lijkt er een ander verschil in beleving te bestaan tussen individuele sporten en teamsporten. Een jongen merkt bijvoorbeeld op dat de spanning om te winnen of verliezen bij een individuele sport anders is dan bij een teamsport:

"Nou, ik kan niet zo goed tegen mijn verlies. En als we dan verliezen, dan vind ik dat veel minder erg. Dan verlies je niet in je eentje, maar dan verliest het hele team. En als we winnen, dan win ik niet in mijn eentje, maar dan wint ook het hele team. En dat vind ik wel leuk".

Dat voelt ook een meisje dat zwemmen als sport beoefent, maar af en toe ook estafettes moet zwemmen:

"Ik heb dan ook minder spanning, omdat je dan niet alleen moet zwemmen. Want als je dan bijvoorbeeld iets fout hebt gedaan en iemand anders ook, dan krijg je niet alleen de schuld".

Kinderen vinden sport dus vooral leuk omdat ze dan lekker kunnen bewegen en dit samen met andere kunnen doen. Een teamsport of estafette vorm lijkt ietwat de voorkeur te krijgen boven altijd alleen een wedstrijd te moeten doen.

Sportkeuze

Voor veel kinderen geldt dat ze als eerste kennis maken met zwemmen. Hetzij doordat ze met hun ouders al vroeg zijn gaan babyzwemmen, hetzij via de reguliere zwemlessen. Veel kinderen lijken vervolgens na het behalen van één of meerdere zwemdiploma's één of meerdere sporten te mogen kiezen van hun ouders. Ze vinden het hierbij echter erg lastig om aan te geven hoe belangrijk hun ouders het vinden dat ze sporten. Wel geven een aantal kinderen aan dat hun ouders van invloed zijn geweest op hun sportkeuze. Zo zegt een jongen het volgende over zijn keuze voor zwemmen:

"Ja turnen deed ik al sinds mijn vijfde en zwemmen dat moest ik van mama mee doorgaan en uiteindelijk vond ik het nog leuk ook".

Meerdere kinderen maakten soortgelijke opmerkingen. Hierbij lijkt het met name te gaan om een keuze voor een sport waarbij een bepaalde vaardigheid wordt ontwikkeld die hun ouders belangrijk vinden. Zoals zwemvaardigheid bij zwemmen en jezelf kunnen verdedigen bij judo. Daarnaast lijken ouders ook invloed uit te kunnen oefenen op hun kinderen door de sport die ze zelf beoefenen. Zo legt een meisje als volgt uit waarom ze

toch proeflessen tennis heeft genomen:

"Ik wou het zelf ook wel proberen, maar als mijn vader niet had getennist dan ja mijn moeder vond het wel heel veel worden plus het zwemmen ook nog. Maar mijn vader vond het wel leuk, dus toen mocht ik het wel doen".

Naast de invloed van ouders geven kinderen ook aan dat vrienden, broers, zussen en buurjongens of -meisjes soms van invloed zijn op hun sportkeuze. Ze maken via-via kennis met een bepaalde sport en raken hier hierdoor geïnteresseerd in. Dit wordt ondersteund door onderstaande uitspraak van een meisje:

"Door vriendinnen, die gingen ook op hockey. En toe wou ik proeflessen proberen en toen vond ik het ook leuk dus ging ik ook op hockey".

Kinderen geven aan dat topsportsucces er niet persé toe leidt dat ze een bepaalde sport kiezen. Ze kijken vaak weinig naar sport op tv en als ze het kijken is het de sport die ze nu beoefenen. Topsporters lijken voor kinderen een voorbeeld te kunnen zijn, maar lijkt geen reden om een bepaalde sport te kiezen. Kinderen lijken bij hun sportkeuze dus met name te worden beïnvloed door hun omgeving. De beïnvloeding vanuit de omgeving leidt tot een nadere kennismaking met een bepaalde sport, maar uiteindelijk lijken kinderen vooral een sport te kiezen, omdat ze het echt leuk vinden. Dit is ook goed terug te zien in onderstaande uitspraak:

"Ik vond het leuk en ik had er heel veel plezier in en ja ik vond het gewoon leuk. En daarom ben ik ook naar wedstrijdzwemmen gegaan".

Dat sport vooral leuk moet zijn lijkt ook terug te komen in de betekenis die kinderen geven aan de reisafstand tot de sportaccommodatie. Velen geven aan het geen probleem te vinden om bijvoorbeeld een half uur te moeten reizen naar hun sportvereniging, zolang ze de sport maar echt leuk vinden. Onderstaande uitspraak geeft echter wel aan dat kinderen in de leeftijd van 9 tot 12 jaar wel nog veelal afhankelijk zijn van hun ouders en niet zo makkelijk met de fiets naar de sportvereniging kunnen gaan.

"Sowieso als ik wat ouder was dan kon je er misschien ook op de fiets heen of zo. En dan moet je wel vroeger vertrekken, alleen nu brengt mijn moeder mij nog. Dus ik weet niet of zij het dan nog wel leuk vindt om 3 keer per week zo lang te rijden naar het zwembad heen en terug".

Mede hierdoor ligt de keuze voor een sportvereniging dicht bij huis, voor de hand.

6.2 Zwemvaardigheid

Kinderen leren in Nederland vaak al op jonge leeftijd zwemmen en behalen vaak een of meerdere zwemdiploma's. Doel van deze zwemlessen is om het kind de vereiste zwemvaardigheden aan te leren, zodat het kind zich veilig in water kan begeven. Hoewel kinderen op jonge leeftijd dus veel zwemmen lijkt dit op latere leeftijd minder het geval zijn. Er wordt daarom met de kinderen teruggeblikt op hun zwemlessen, maar ook op het belang dat zij hechten aan het goed kunnen zwemmen.

Zwemles

Kinderen tussen de 9 en 12 jaar oud geven op wisselende wijze betekenis aan hun zwemlessen. Het grootste gedeelte keek met plezier terug op de zwemles. Ze vonden het leuk om in het water bezig te zijn met bijvoorbeeld spelletjes. De badmeester of badjuffrouw lijkt hierbij ook een belangrijke rol te spelen in de beleving van de zwemles. Dit valt bijvoorbeeld af te leiden uit onderstaande opmerking:

"Ja gewoon het waren leuke spelletjes en ze deden het, wat ik net al zei, gewoon op een leuke en aardige manier en dat vond ik heel fijn".

Een ander meisje geeft daarnaast een voorbeeld van de invloed van de badmeester op haar beleving van de zwemles:

"Uhm ja de badmeester die ik had in badje 5, als die mij de hand schudde dan trok hij mij het water uit en als wij gingen zwemmen, dan ging hij onder het zwemmen onderwater en dan kwam hij naar ons toe of ja hij ging dan schreeuwen van bijvoorbeeld daar komt de kietelhaai en dan gaat iedereen opeens heel snel zwemmen en dan soms krijgt hij je en dan wordt je af gekieteld, maar soms dan krijgt hij je ook niet en dan is het best wel fijn. Maar ik vond de leukste haai dat hij speelde de saltohaai. Dan gooide hij je in de lucht en dan maakt hij een salto zonder dat je wat deed".

Tegelijkertijd geven kinderen ook aan dat ze de zwemles juist niet leuk vonden, omdat ze bijvoorbeeld bang waren voor water of 'het gat'. Ook hier lijkt een belangrijke rol weg gelegd voor de badmeester of badjuffrouw. Kinderen die de zwemles als niet leuk hebben ervaren leken ook moeite te hebben met het luisteren naar de badmeester of juffrouw of vonden hen simpel niet aardig. Een voorbeeld hiervan is de volgende uitspraak van een meisje:

"Ik vond het niet leuk. Ik was altijd bang. [...] Haha voor de zwemleraren en voor het gat".

Daarmee lijkt de badmeester of badjuffrouw zowel in positieve als in negatieve zin een belangrijke rol te spelen in hoe kinderen de zwemles beleven. Daarnaast lijkt het belangrijk te zijn dat er ook spelletjes worden gespeeld tijdens de zwemles en er niet alleen maar baantjes worden gezwommen.

Belang zwemvaardigheid

Op jonge leeftijd kunnen kinderen logischerwijs nog niet inschatten waarom de zwemles eventueel belangrijk is. Nu ze hierop terugkijken zien ze, al dan niet beïnvloed door hun ouders, dat het belangrijk is om je zwemdiploma te halen en daardoor goed te kunnen zwemmen. Dit wordt ook geïllustreerd in onderstaande uitspraak:

"Nou ja ik had toen nog niet zoveel van dat je denkt dat je dan uhm ja dat er dat kan gebeuren. Maar nu ben ik blij dat ik dat gewoon allemaal heb gehaald en dat ik nu gewoon goed kan zwemmen".

Volgens kinderen vinden vooral hun ouders het belangrijk dat ze hun zwemdiploma's halen. Ze denken dat dat te maken heeft met veiligheid en het vele water in Nederland.

"Nou omdat er in Nederland best wel veel rivieren zijn en zo en dat je dan gewoon echt goed kan zwemmen".

Daarnaast geven kinderen aan dat ze een veilig gevoel in het water hebben, omdat ze een zwemdiploma hebben gehaald en daardoor weten dat ze kunnen zwemmen. Het niet hebben van een zwemdiploma betekent volgens hen met name verdrinkingsgevaar:

"Ja, zeg maar voordat je in de zee verdrinkt. Als je in de zee zwemt dan moet je jezelf wel boven water kunnen houden en zo".

Hoewel alle ondervraagde kinderen een of meerdere zwemdiploma's hebben behaald, heeft niet iedereen het C-diploma gehaald. Zeker kinderen vinden het lastig om aan te geven of en waarom het behalen van het C-diploma belangrijk is. Het gedeelte dat hun C-diploma wel heeft gehaald, lijkt dit met name te hebben gedaan dankzij hun ouders. Zij stimuleren of verplichten hun kind om het C-diploma te halen, zo valt ook op te maken uit deze uitspraak:

"Uhm en ik kreeg altijd uhm een cadeau als ik dan een diploma had gehaald. En eerst wou ik diploma C niet doen, dus toen kreeg ik voordat ik het diploma kreeg al een cadeau, zodat ik dat wel ging doen. En uiteindelijk heb ik diploma C wel gedaan en nu heb ik A, B en C".

Ditzelfde geldt eigenlijk voor het niet halen van het C-diploma. Doordat ouders hun kind niet verplichten om ook het C-diploma te halen doen ze het ook niet. Zo zegt bijvoorbeeld een meisje:

"Nou ik had de keuze en ik vond het niet leuk. Dus ik ben er gewoon mee gestopt".

Na de zwemlessen wordt er over het algemeen een stuk minder gezwommen. Ook hier lijkt de invloed van ouders groot te zijn. Een meisje geeft bijvoorbeeld heel duidelijk aan waarom ze nauwelijks nog zwemt:

"Nou mijn ouders gaan ook niet vaak zwemmen, dus dan ga ik ook niet vaak".

En een ander meisje zegt het volgende:

"Maar volgens mij vinden ze het wel belangrijk dat je het wel blijft doen. Want bijvoorbeeld uhm mijn zusje die heeft best wel lang niet meer gezwommen, want zij heeft haar 3 diploma's al. En dan zegt ze bijvoorbeeld als ik in Amerena een wedstrijd heb, dat gaan ze met mijn zusje zwemmen. Zodat ze het weer even heeft gedaan".

Kinderen lijken het lastig te vinden om echt betekenis te geven aan wat minder zwemmen met hun zwemvaardigheid doet. Kinderen die actief zijn in de zwemsport lijken hier echter een iets beter beeld bij te hebben en geven aan dat als je een tijdje niet zwemt dat je dan ook minder zwemvaardig bent. Een zwemmend meisje legt dit als volgt uit:

"Ja, want je kan het ook weer in een keer afleren. Dus dan zou ik het wel belangrijk vinden dat je nog wel gaat zwemmen. En dan maakt het niet uit of je nou gewoon gaat spelen of niet, maar dat je gewoon even in het water bent en dat je dan wel effe bijvoorbeeld naar de andere kant van het zwembad kan zwemmen om iets te pakken. En niet persé naar de kant moet lopen en dan op de band moet gaan drijven. Dat je dan echt kan zwemmen wel".

Kinderen zien dus het belang van zwemvaardigheid, omdat dit ervoor zorgt dat je veiliger bent in een als Nederland waar veel water is. Tegelijkertijd lijken kinderen die niet zwemmen dit minder belangrijk te vinden dan kinderen die wel een zwemsport beoefenen. Het belang van zwemvaardigheid speelt in hun eigen keuzes waarschijnlijk echter niet direct een rol om wel of niet te gaan zwemmen. Wel kan dit een rol spelen bij de ouders die hun kinderen al dan niet stimuleren om te gaan zwemmen.

6.3 Waterpret

Veel kinderen zwemmen na de zwemles een stuk minder. Desondanks geven wel alle kinderen aan dat ze af en toe nog wel eens gaan zwemmen. Bij de voorbereidende opdracht is de kinderen gevraagd een tekening te maken over zwemmen. Kinderen associëren zwemmen hierbij vooral met spelen in het water, de glijbanen en leuke aspecten van de zwemles. Vooral het plezier lijkt hier centraal te staan

(Tekening van glijbaan)

(Tekening van spelen in het water)

Kinderen die aan wedstrijdzwemmen doen associëren zwemmen daarnaast ook met een sport en prestaties (zie 5.4).

Zowel uit de tekeningen als uit de interviews komt naar voren dat zwemmen vooral wordt geassocieerd met plezier in het water. Kinderen geven aan af en toe te gaan vrijzwemmen en dan 'lekker te spelen' in het water. Het spelen in het water bestaat volgens kinderen voornamelijk uit: 'tikkertje, de glijbaan of wildwaterbaan, flik-flaks, zeemeerminnetje spelen, vloten bouwen en een bal overgooien'. Daarnaast wordt ook het spelen met vrienden als belangrijk gezien tijdens het zwemmen. Dat wordt bijvoorbeeld ondersteund door deze uitspraak:

"Uhm omdat je dan meestal met je vriendinnen gaat of met je gezin en je kan dan lekker gezellig kletsen".

En ook een ander meisje geeft aan dat ze het veel leuker vindt als ze met vriendinnen mag gaan zwemmen:

"Dus als ik ga vrij zwemmen dan doe ik dat liever met wat vriendinnen van me, want ja dat vind ik dat gewoon gezelliger. Dus dan mag ik dan een vriendin meenemen of gewoon ga ik niet mee".

Daarnaast vinden vooral de kinderen die niet als sport zwemmen het vrijblijvende karakter van het vrijzwemmen belangrijk. Baantjes zwemmen wordt over het algemeen namelijk als 'saai' of niet leuk gezien:

"Ja vrij zeg maar wel leuk, maar baantjes zwemmen daar vind ik nog steeds niks aan".

Ook het zwembad zelf lijkt belangrijk te zijn in hoe kinderen het vrijzwemmen beleven. Het zwembad moet iets te bieden hebben en bijvoorbeeld niet alleen maar een wedstrijdbad hebben. Zo schrijft een meisje het volgende op om aan te geven wanneer ze het leuk vindt om vrij te gaan zwemmen:

"Aan een glijbaan, een band in het zwembad. Een zwembad met leuke dingen. Geen leeg zwembad, niet een vierkant zwembad zonder leuk speelgoed".

Daarnaast benoemt een ander kind ook dat ze liever verder rijden voor een leuker zwembad, dan dat ze naar het dichtstbijzijnde zwembad gaan waar niets te doen is:

"Nou we gaan niet hier zwemmen, want dat is geen groot zwembad. Daar is alleen een groot bad en een klein bad. Maar een dorp verderop is wel een groot zwembad, met zeg maar een speel zwembad. En een kleiner zwembad en een babyzwembad. En een buitenzwembad".

Kinderen lijken het dus vooral belangrijk te vinden dat er voldoende speelmogelijkheden zijn. Ze vinden het belangrijk dat je er verschillende dingen kunt doen en bijvoorbeeld gebruik kunt maken van een glijbaan, duikplank of losse materialen zoals een mat om mee te spelen:

"Uhm ik vind het dan belangrijk dat er dan dingen zijn waar je iets mee kan. Zonder voorwerpen, zoals van die dingen waar dan water uitstort. En een wildwaterbaan ofzo en van die stromingsbanen. Ik vind de glijbaan ook wel leuk om te hebben in een zwembad en van zo'n soort banden waar je in kan drijven en dat soort dingen".

Ook noemen kinderen leuke activiteiten die ze wel zouden willen doen in het water, zoals 'zeemeerminzwemmen', 'zo'n doorzichtige bal waar je op moet lopen op het water' of 'een klimmuur'. Al deze materialen of activiteiten dragen volgens kinderen bij aan het plezier in het water. Alleen dan is er volgens hen echt sprake van waterpret. Opvallend is overigens dat het belang van dit leuke zwemaanbod minder lijkt te gelden in de zomer. Dan vinden ze zwemmen vooral leuk als afkoeling:

"Want als het zeg maar, in de zomer is dat open en dan kan je er lekker zwemmen dus ja. [...] Dan kan je lekker afkoelen in het water".

En een ander meisje zegt:

"Nou in de zomervakantie als we op vakantie zijn wel heel vaak. Maar in de winter ofzo dan niet meer heel vaak, dan 1x per maand ofzo".

Kinderen vinden het dus leuk om te gaan zwemmen, mits er voldoende 'leuk' zwemaanbod is, zoals glijbanen, materialen of stroomversnellingen. Een andere reden om te gaan zwemmen is het afkoelen in het water bij warm weer. Zwemmen in de zomer lijkt daarmee veel populairder dan in de winter.

6.4 Zwemmen als sport

Zwemmen wordt niet altijd door iedereen als een sport gezien. Toen kinderen tijdens dit onderzoek werd gevraagd om een tekening over zwemmen te maken werden er voornamelijk tekeningen gemaakt waarop waterpret te zien was. Alleen de kinderen die zelf aan wedstrijdzwemmen doen, tekenden bijvoorbeeld een wedstrijdbad of een podium.

(Tekeningen van zwemmen als sport)

Als kinderen vervolgens specifiek wordt gevraagd of ze zwemmen als een sport zien, dan geeft het merendeel hier bevestigend antwoord op. Tegelijkertijd vinden ze het lastig om een specifieke zwemsport te noemen, al komen een aantal nog wel tot 'wedstrijdzwemmen of baantjeszwemmen'. Het baantjeszwemmen werd door deze kinderen echter als 'saai' gezien. Dit is ook iets wat zwemmende kinderen terugzien bij hun vrienden en vriendinnen:

"Uhm nou ze houden niet echt van baantjeszwemmen. Ze gaan liever van de glijbaan en wat klooiën in het water".

Deze zwemmende kinderen zien ook dat hun vrienden of vriendinnen het niet altijd leuk vinden dat ze zoveel moeten trainen of wedstrijden moeten zwemmen:

"Ja. Soms vinden ze dat wel stom, want dat kan ik bijvoorbeeld niet een weekendje logeren. Want dat willen ze dat net doen als ik een weekend wedstrijd heb. Of ze willen samen huiswerken maken, maar dat kan dan niet, want dan moet ik trainen. En ik wil wel echt blijven trainen, want ik wil er uiteindelijk wel iets mee bereiken en mezelf verbeteren".

In de interviews komt ook naar voren de kinderen die de zwemsport beoefenen vaak 3 keer per week moeten trainen. Zelf lijken ze dat niet erg te vinden omdat ze plezier in de sport hebben. Tegelijkertijd denken sommigen wel dat dit een factor is waardoor andere kinderen mogelijk minder geïnteresseerd zijn in wedstrijdzwemmen. Ook zien ze het tijdstip van wedstrijden en trainingen als een spelbreker voor anderen. Zo zegt een meisje bijvoorbeeld over haar vrienden:

"Die begrijpen het niet zo goed dat ik zoveel tijd besteed aan zwemmen".

En een ander meisje noemt ook het tijdstip als factor om de sport aantrekkelijker te maken voor andere kinderen:

"Waarschijnlijk als je minder vroeg ofzo moet. Iets met tijd en minder vermoeiend voor hun".

Eenmaal op wedstrijdzwemmen lijken de kinderen dit zelf geen probleem te vinden. Ze vinden het simpelweg een leuke sport, bijvoorbeeld omdat ze dan 'hun energie kwijt kunnen en verschillende slagen mogen doen'. Ze vinden het ook niet erg dat het eigenlijk een individuele sport is. Zo zegt een meisje:

"Het is sowieso wel leuk. Want tussen de wedstrijden heb je sowieso wel veel tijd om met elkaar te kletsen. Dus je hebt meer kletsen enzo dan wedstrijd zelf. Dat is soms jammer, maar het is ook wel weer gezellig. Dus de wedstrijden zijn sowieso heel gezellig".

Wat dat betreft lijkt zwemmen ook te voldoen aan de eerdergenoemde aspecten van sport die kinderen belangrijk lijken te vinden. Veel kinderen lijken echter niet direct aan zwemmen te denken als ze een sport mogen kiezen. Zijzelf en hun ouders lijken ook niet al te bekend te zijn met de verschillende zwemsporten. Een meisje dat inmiddels alsnog is gaan zwemmen zegt hierover het volgende:

"Nou er waren niet echt veel zwemdingen bij ons in de buurt. We gingen ook niet zo vaak vrij zwemmen daarna nog in het begin. Dus volgens mij wisten we niet echt dat je door kon gaan. Ik dacht gewoon je diploma halen en daarna kies je een sport, hockey of dat soort dingen. Maar niet echt dat je nog kon gaan zwemmen".

Aangezien veel kinderen op zwemles gaan is er hier eventueel ook de mogelijkheid om kinderen en hun ouders bekend te maken met de verschillende zwemsporten. De kinderen konden zich echter maar met moeite herinneren of de badmeester of badjuffrouw tijdens of na de zwemles iets hebben verteld over zwemmen als een sport. Veelal geven de kinderen aan dat het 'niet' of maar 'heel kort' is benoemd. Kinderen die wel voor de zwemsport hebben gekozen lijken dit ook met name te hebben gedaan doordat ze ontzettend veel plezier hadden in de zwemles of omdat dit van hun ouders moest.

"Ja turnen deed ik al sinds mijn vijfde en zwemmen dat moest ik van mama mee doorgaan en uiteindelijk vond ik het nog leuk ook".

Daarnaast vinden zwemmende kinderen het jammer dat er bijvoorbeeld op school nooit wordt gezwommen of hier iets over wordt verteld. Via de gymles wordt namelijk wel kennis gemaakt met andere sporten. Een zwemmend meisje verteld bijvoorbeeld waarom ze het jammer vindt dat er met school niet wordt gezwommen:

"Ik vind het wel stom. Wat dan kunnen kinderen kennis maken met de zwemsporten. Wat ik zit bij 22 kinderen in de klas en eentje kent maar de zwemsporten. En de rest weet maar met moeite wat wedstrijdzwemmen is".

Op het moment dat kinderen gaan zwemmen lijkt het erg wisselend te zijn hoe ze vervolgens voor het eerst kennismaken met de zwemsporten. De een komt in een groepje terecht waarbij ze spelenderwijs kennismaakten met de zwemsporten, terwijl de ander alleen een aantal proeflessen kon doen bij het wedstrijdzwemmen:

"Dan kon je gewoon 5 lessen proefles doen, dus toen hebben we dat gewoon gedaan. Dus toen kwam ik niet echt in een groep terecht die dat allemaal uhm kreeg".

Twee van de ondervraagde kinderen zijn overigens eerst lid geworden van de Reddingsbrigade en omdat ze daarna vaker wilden zwemmen, ook van een reguliere zwemvereniging. Beide kinderen geven aan dat ze dit, zeker in het begin, eigenlijk leuker vonden, omdat ze dan niet alleen maar de slagen hoefden te oefenen. Een jongen zegt hierover:

"Omdat je dan ook dingetjes tussendoor doet en je niet alleen die slag hoeft te doen. Je moet dan dingen opduiken of een hindernis zwemmen. En die dingen. En dat vind ik leuk".

En ook onderstaande uitspraak van een meisje duidt hierop:

"Ja dat vind ik wel leuker, want dan doe je toch wel iets meer dan dat je alleen maar in het water ligt baantjes te trekken. Maar bij het baantjes trekken dan zitten er altijd wel onderdelen tussen waarbij je even met je vriendinnen kan gaan kletsen. Dus het is allebei wel leuk. Maar bij het andere vind ik het gewoon net ietsjes leuker".

Deze kinderen lijken hiermee dan ook aan te geven dat bij een zwemvereniging veel wordt gefocust op het aanleren van de slagen in plaats van op het zwemplezier. Dit zwemplezier lijken ze echter wel belangrijk te vinden.

7. Resultaten ouders

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten met de ouders beschreven. Deze worden ondersteund door uitspraken uit de interviews met de ouders.

7.1 Sporten in het algemeen

In dit onderzoek hebben ouders als eerste betekenis gegeven aan sport en aan wat sport voor de ouders zelf en het gezin betekent. Daarnaast is betekenis gegeven aan de sportkeuze van het kind.

Sporten is belangrijk

Ouders lijken op vrijwel dezelfde wijze betekenis te geven aan sport als kinderen. Daar waar kinderen met name het woord 'bewegen' gebruiken, noemen ouders iets een sport als er sprake is van een lichamelijke inspanning:

"Eigenlijk vind ik een sport waar je intensief met iets bezig bent. Het klinkt heel raar, maar dammen en schaken vind ik geen sport. Daar ben je met je hersenen misschien heel goed bezig, maar lichamelijk niet".

Ook een andere moeder ziet dat sport over het algemeen wordt gezien als een activiteit met fysieke inspanning:

"Maar ik denk dat sport in de algemene volksmond, dat dat wel een fysieke inspanning vereist. Als iemand zegt doe je aan sport, dan is het eerst wat ik denk, goh wat doe ik eigenlijk om fysiek moe te worden".

Deze fysieke inspanning lijkt ook een belangrijk argument te zijn voor ouders om hun kinderen te stimuleren om te sporten. Ouders geven namelijk aan dat ze het belangrijk vinden dat hun kinderen actief bezig zijn en niet alleen maar op de bank blijven zitten. Daarnaast vinden ze sport belangrijk omdat dit volgens hen een positieve invloed heeft op de gezondheid van kinderen. Zo zegt een moeder:

"Uhm ik vind sporten inderdaad belangrijk zodat ze gezond zijn. We letten ook wel op met wat we eten, we proberen ook wel gezond te eten. Dus nou ja voor je gewicht en zo vinden we het wel belangrijk, dat dat een beetje stabiel blijft".

Naast het bewegen en de gezondheid geven ouders aan sport ook belangrijk te vinden vanwege de sociale contacten. Zo leren kinderen naast school ook op andere plekken andere kinderen kennen, zodat ze hun kenniskring kunnen verbreden. Hierbij geven ouders ook aan dat het voor hen dan niet zozeer uitmaakt of kinderen een teamsport of een individuele sport beoefenen. Dit legt een moeder als volgt uit:

"Want kijk zoals ik mijn sport bedrijf, ik ga in mijn eentje rennen. Dat heb je met atletiek natuurlijk niet. Dan zit je wel in zo'n groepje. Dus dat was geen dealbreaker geweest, absoluut niet".

Ouders vinden het dus vooral belangrijk dat kinderen samen met andere kinderen sporten, maar dat mag dus ook een trainingsgroepje zijn.

Sportkeuze

Terugblikkend op de sportkeuze die hun kind na het behalen van het zwemdiploma heeft gemaakt, zien ouders dat ze bewust of onbewust toch enige invloed hebben gehad op de sportkeuze van hun kind. Wat met name opvalt is dat ouders vooral invloed hebben gehad bij kinderen die zijn gaan zwemmen, met name omdat ze vonden dat hun kind nog niet voldoende zwemvaardig was. Zo zegt een moeder in een interview het volgende:

"Uhm voor M is het zo dat ze eerst naar zwemles is gegaan, toen was ze 4,5. En toen ze klaar was met zwemmen toen had ze A en B gehaald en toen vonden we dat ze nog niet goed genoeg kon zwemmen en toen hebben we haar bij de zwemclub gedaan. En dat vond ze eigenlijk wel heel leuk om te doen en het ging haar steeds beter af. En op een dag zeiden ze van of ze mee mocht doen aan wedstrijdzwemmen, nou ja".

Maar ook een andere moeder ziet dat ze al dan niet bewust invloed heeft gehad op de sportkeuze van het kind:

"Ja weet je, je laat zien wat er is. Je hebt een aantal, ik heb geprobeerd wat sporten op te noemen, om te kijken of dat aanslaat. Uhm maar ik zal ongetwijfeld daarin sporten vergeten of hoe moet je dat zeggen dat je daar geen rekening mee houdt of dat je het zelf echt niet leuk vindt. Ik heb niet hard geroepen dat hij kan tennissen zoets. Uhm ja dus daar zit wel wat invloed denk ik. Maar ook een beetje kijken van waar je kind in het dagelijks leven goed op reageert. En rennen ja dat vindt hij gewoon echt leuk. Sprintjes en uhm dan ga je toch iets meer zoeken van waar komt dat in terug. Dus dan is het logischer om richting voetbal te gaan dan richting synchroonzwemmen bijvoorbeeld".

In bovenstaande quote komt ook naar voren dat ouders vooral kijken naar wat kinderen leuk vinden. Ondanks dat ouders dus bewust of onbewust hun kind beïnvloeden, vinden ze het vooral belangrijk dat hun kind plezier heeft in de sport die het gaat beoefenen. Ondanks dat ouders hun kinderen dus lijken te beïnvloeden maken ze over het algemeen niet echt zelf de keuze. In veel gevallen kan een kind na een aantal proeflessen te hebben genomen ook zelf bepalen of hij/zij het leuk vindt om de betreffende sport te gaan doen. Dit zegt bijvoorbeeld ook een moeder in een interview:

"En dan na drie keer moet hij dan wel zelf zeggen of hij het leuk vindt of niet. Want dan is het niet zo van ik vind dat jij dat moet doen. Nee dat is in samenspraak met elkaar gegaan van wat wil je proberen".

Naast de invloed die ouders zelf hebben op hun kinderen, zien ouders ook dat vrienden en vriendinnen, broers en zussen of nichtjes en neefjes invloed kunnen hebben op de sportkeuze van hun kind.

"Bij Y, de tweede dochter, die uhm die zat dus ook bij zwemles en die wilde zelf heel graag zwemmen. Misschien ook wel omdat ze dat bij M zag en die is gewoon super gemotiveerd. En de jongste die heeft zoets van als ze klaar is met zwemmen dan wil ze graag gaan turnen. [...] Haar nichtje zit bij turnen en het lijkt haar gewoon helemaal geweldig".

Ondanks dat kinderen dus lijken te worden beïnvloed door hun sociale omgeving, kiezen ze uiteindelijk voor een sport die hen zelf aanspreekt.

7.2 Zwemvaardigheid

Ouders zetten hun kinderen in Nederland vaak al op jonge leeftijd op zwemles. Doel van deze zwemlessen is om het kind de vereiste zwemvaardigheden aan te leren, zodat het kind zich veilig in water kan begeven. Hoewel kinderen op jonge leeftijd dus veel zwemmen lijkt dit op latere leeftijd minder het geval zijn. Ook met ouders wordt daarom teruggeblikt op de zwemlessen, maar ook op het belang dat zij hechten aan het goed kunnen zwemmen van hun kind.

Zwemles

Bijna alle kinderen in Nederland halen een of meerdere zwemdiploma's. Sommige ouders denken ook dat het behalen van een zwemdiploma verplicht is. De reactie van een moeder toen ze erachter kwam dat dat niet het geval is spreekt ook boekdelen:

"Neeee is dat zo!? Oh dat is grappig. Ik dacht zo van het gangetje van nou ja die loop je door omdat het er nou eenmaal bij hoort".

Desondanks leeft in ieder geval het gevoel bij ouders dat de zwemles verplicht is of erbij hoort. De belangrijkste reden voor ouders om hun kind op zwemles te zetten lijkt echter veiligheid te zijn. Nederlands is immers een waterrijk land en ouders vinden het dan belangrijk dat hun kind zich kan redden:

"Uhm ja er is natuurlijk wel gewoon veel water in Nederland. En dan denk ik van ja je hoeft hier maar 100m te lopen en er licht een sloot of een klein plasje zal ik maar zeggen. Ik vind het gewoon een vereiste voor ieder kind zal ik maar zeggen in Nederland dat ze gewoon hun zwemdiploma moeten hebben".

Desondanks heeft niet ieder kind het volledige ABC diploma behaald. Ouders lijken het A en B diploma belangrijk te vinden, maar het C diploma heeft volgens een aantal niet echt meerwaarde:

"Uhm ik vond het A en B diploma belangrijk. En C, we zien in onze omgeving dat ook niet iedereen dat doet. Een aantal wel, een aantal niet. En uhm voor mij had het niet echt een meerwaarde, maar ik vind wel dat kinderen A en B moeten hebben als basis. En uhm vandaar onze keus daarvoor. [...]"

Ouders die nu in de zwemsport actief zijn met hun kind of al actief waren zien echter wel degelijk de meerwaarde van het C diploma. Zij vinden dat een kind met C diploma echt veel beter kan zwemmen dan dat het alleen A en B had gehad. Een moeder is hier zelfs behoorlijk stellig in:

"Ik vind wel dat hij na het A en B diploma, moet die zijn C ook halen. Want ik vind het verschil tussen A en B of B en C, dat vind ik echt enorm. Ik vind dat als je je C diploma hebt, dan kun je vele malen beter zwemmen dan met alleen A en B. Ik vind eigenlijk dat iedereen C moet hebben. [...] Maar ik denk dat dat nog wel eens duidelijk zou mogen worden. Dat het echt alleen is dat als je in de sloot valt dat je dan in ieder geval je hoofd boven water kan houden. Maar dat er eigenlijk gewoon veel meer moet".

Volgens deze moeder speelt het dus ook erg mee dat ouders vaak gewoon niet weten wat het verschil is tussen alleen A en B of het volledige ABC diploma. Dit wordt ook bevestigd door een andere moeder:

"Ja kijk ik ben niet op de hoogte van wat C precies inhoudt. Wat ik denk dat het echt reddend zwemmen is voor andere te kunnen redden".

De ouders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek hebben de zwemles zelf overigens niet persé als vervelend ervaren. Wel geven ze aan dat het af en toe veel tijd kost en dat de zwemlessen niet altijd op een even gunstig tijdstip zijn, al geldt dit volgens een moeder ook voor andere sporten:

"En uhm nou ja goed, elke week daarnaartoe is wel een hele opgave, maar ja goed, daarna gaan ze wel weer bij een andere sport en dan ben je daar druk mee".

De ouders geven ook aan dat de kinderen de zwemles over het algemeen wel leuk vonden. *"Natuurlijk niet altijd, maar daar zijn het kinderen voor".* Kinderen zelf gaven in dit onderzoek ook al aan de zwemles wel leuk te vinden, maar dan vooral de spelletjes. Ook ouders geven aan dat deze spelletjes belangrijk zijn:

"En uhm daarnaast denk ik dat het voor kinderen inderdaad, als je het spelenderwijs aanbiedt, dat je ze daardoor meer enthousiasmeert. En ik denk dat het misschien nog wel iets meer kan. Want ik denk dat het in de andere badjes nog te weinig gebeurt op die manier. Maar goed, ik ben er natuurlijk niet bij".

Het gaat bij de zwemles dus niet alleen om het aanleren van de zwemvaardigheden maar ook om het hebben en krijgen van plezier in zwemmen.

Onderhouden zwemvaardigheid

Na de zwemlessen lijken kinderen een stuk minder te zwemmen. Zoals zwemmende kinderen zelf ook al aangaven lijkt dit ervoor te zorgen dat hun zwemvaardigheid hierdoor vermindert. Ook ouders lijken in te zien dat de zwemvaardigheid vermindert, al ziet niet iedereen dit als even groot probleem. Zo zegt een moeder waarvan haar zoon minder zwemt het volgende:

"Nou ik denk dat hij, nou ik vind het wel belangrijk eigenlijk. Ik denk wel dat het iets is wat je niet persé verleert. Dus dat je het niet iedere keer hoeft te testen. Uhm ik vind het vanuit het oogpunt veiligheid, veilig genoeg als hij af en toe een keer zwemt, dat hij weer kan voelen hoe het water is en zo. Het heeft wel een extra voordeel als hij vaker zou zwemmen, omdat ik denk ja, de benen die traint hij wel met rennen. En dan had hij dat hij buiten adem was met zwemmen en dan denk ik ja daar zit wel een stukje conditie in. Zou het nodig zijn om een keertje langer te zwemmen, dan vertrouw ik hem daar minder in".

Een verminderde zwemvaardigheid wordt dus niet altijd als groot probleem ervaren door met name de ouders waarvan de kinderen geen zwemsport beoefenen. De ouders die wat bekender zijn met de zwemsport vinden het onderhouden van de zwemvaardigheid echter al een heel stuk belangrijker. Zij zien dat het niveau echt schrikbarend snel achteruit:

Wij geven ook regelmatig als de kinderen jarig zijn, dan geven we een zwemfeestje en dan zoek ik wel selectief naar de kinderen van wie er nog op zwemles zit. Omdat ik gewoon wel zie uhm dat als kinderen langere tijd niet gezwommen hebben, ze kunnen het gewoon echt niet meer. En dan hebben ze misschien twee jaar geleden uhm hun zwemdiploma gehaald, maar als je dan ziet hoe ze nu zwemmen, ja dat is echt schrikbarend eigenlijk".

Het belang van blijven zwemmen wordt dus door ouders wisselend beoordeeld. Ze geven hierbij echter wel aan dat hun eigen invloed op het blijven zwemmen behoorlijk aanwezig is. Als ze zelf niet met de kinderen gaan zwemmen, dan zwemmen ze ook niet. Dit was bijvoorbeeld een reden voor een moeder op haar dochter lid te laten worden van een zwemvereniging:

"Ik zit te denken waarom we de kinderen op zwemmen hebben gedaan, omdat we er zelf bijna niet aan toekomen, dat we naar het zwembad gaan. En we hadden wel zoiets van als je nou naar de zwemclub gaat, dan weet je zeker dat ze het bijhouden. Dus dat was ook een reden".

Een andere moeder benoemt daarom ook dat het goed zou zijn om alle ouders veel beter te informeren over het belang van blijven zwemmen:

"Maar ik vind voorlichting geven over hoe belangrijk het is, dat je kind zijn krachten blijft behouden en dat ze techniek blijven houden".

Ouders vinden het daarnaast jammer dat het schoolzwemmen al een tijd is afgeschaft. Zij zouden het een goed idee vinden als er met school wat vaker gezwommen zou worden, zodat kinderen hun zwemvaardigheid onderhouden:

"Ik vind het echt slecht. Ik vind uhm, ik had heel graag gezien dat mijn kinderen ook gewoon iedere week naar een zwembad gingen en een extra zwemdiploma konden behalen. Ik weet zelf dat ik Red je zelf 1 en Red je zelf 2 en nog eentje gehaald heb met school. En ik denk dat je daarmee veel meer veiligheid kunt creëren, omdat kinderen dus vaker zwemmen. Ze houden het bij, ze houden de krachten op orde en ze komen gewoon verder in wat ze kunnen leren in het zwemmen. Dus ik vind het echt een kwalijke zaak dat dat niet meer standaard wordt aangeboden".

Wel zien ouders dat dit mogelijk te veel is gevraagd van scholen. Ouders zouden dan ook

graag een tussenoplossing zien waarbij scholen bijvoorbeeld een keer in de twee weken schoolzwemmen aanbieden of bijvoorbeeld een aantal gymlessen vervangt voor een zwemles. Alleen al door deze paar zwemlessen wordt ervoor gezorgd dat kinderen hun zwemvaardigheid enigszins op peil houden.

7.3 Waterpret

Ouders geven aan niet al te vaak meer te gaan vrij zwemmen met hun kinderen. Als ze het wel doen, dan doen ze dat eigenlijk vooral voor de kinderen, omdat zij dat af en toe leuk vinden. Een reden waarom ouders niet zo vaak gaan vrij zwemmen is omdat ze er zelf minder affiniteit mee hebben, maar ook omdat sommigen het zwembadkaartje maar duur vinden.

"Uhm ja hier kost een kaartje €6,50 en of je dan een half uur of drie uur blijft. Ik vind dat gewoon, als je als gezin gaat. Kijk als ik alleen met Y zou gaan ja dan ben ik dertien euro kwijt. Kijk als je een hele dag gaat is dat prima, maar om alleen baantjes te zwemmen vind ik dat gewoon heel veel geld".

Ouders vinden een paar uurtjes zwemmen dus relatief duur. Tegelijkertijd vinden ze zwemmen wel geschikt als dag uitje, zeker als je ook nog vriendjes meeneemt. Vergeleken met andere leuke activiteiten is het zwembad dan toch nog niet zo duur:

"Wat ik eigenlijk nog wel een belangrijk argument vind is voor mij zelf, is dat als ik kindjes meeneem, dat het qua zwemmen nog wel te doen is. Als je een leuke activiteit wil doen, zwemmen is niet zo duur. Als je tenminste ergens een dag door wil brengen. Als je naar een pretpark gaat, dan betaal je veel meer. En dat kan ik even niet betalen. Maar gewoon een leuk uitje met vriendjes dan is dit een goeie activiteit zeg maar".

Ouders lijken het dus prima te vinden om af en toe een dag te gaan zwemmen met hun kinderen, maar een uurtje vrij zwemmen op bijvoorbeeld de zondagochtend zitten ze vaak niet te wachten. Net als de kinderen zijn ouders overigens wel sneller te porren om in de zomer in een buitenbad te gaan zwemmen. Meerdere ouders gaven aan hier een abonnement te hebben genomen, zodat ze aan het zwembad samen met de kinderen lekker kunnen genieten van het weer en kunnen afkoelen.

"Het buitenbad waar L het over had, daar kun je lekker op het gras scheuren en op je handdoekje liggen, horecagegelegenheden die wat fatsoenlijks bieden. Het zwembad zelf voor kleine kinderen is relatief klein. Uhm maar er zit zoveel omheen, waar je je relaxt bij voelt".

Bij de buitenbaden lijkt het dus niet persé belangrijk dat een zwembad zelf veel te bieden heeft. Hier lijkt het ook niet te gaan om het zwemmen alleen, maar gaat het dus ook meer om het genieten van het weer en het spelen op het grasveld. Voor het zwemmen in een binnenbad geldt dat echter niet. Hier vinden ouders het belangrijk dat er voldoende speelmogelijkheden in het water zijn voor hun kinderen. Zo zegt een moeder:

"Uhm ja dat er glijbanen zijn, dat er veel attributen zijn. En als het bad het heeft een duikplank, dat is ook heel erg leuk. Dus dat is wel een factor, want als het alleen een recht toe recht aan bad is, waar niks te beleven is voor de kinderen, dan zijn we zo uitgezwommen".

En een andere moeder vindt het ook vooral belangrijk dat het zwembad het leuk maakt voor kinderen:

"Het allerbelangrijkste is dan dat er een zwembad is met wildwaterbaan. En als ik dan daar zie hoeveel plezier iedereen heeft he, zelfs mijn zoon van veertig. Iedereen vindt het helemaal super. Dan denk ik, ja dat is het. En ik weet dat kan niet overal, maar maak het leuk. Niet alleen baantjes zwemmen, maar maak het ook leuk".

Ouders denken ook dat deze speelmogelijkheden en eventuele georganiseerde activiteiten in het zwembad eraan bij kunnen dragen dat kinderen vaker gaan zwemmen. Zwembaden moeten er volgens hen voor zorgen dat ze aantrekkelijk zijn om te bezoeken:

"Nou laatst met de opening van het zwembad hadden ze allemaal ontzettend leuke activiteiten georganiseerd. Zoals suppen en kennismaken met allerlei sporten, zoals duiken, sporten in de gymzaal. Dat was echt wel leuk. En ik merkte, ik had ook zelf zoiets van, disco hebben ze ooit wel eens gehad bij ons in het zwembad. Allemaal wel dingen waarvan ik denk, goh dat moeten ze eigenlijk vaker doen. Dat trekt meer mensen".

Naast een aantrekkelijk zwemaanbod in zwembaden zien ouders echter ook nog een belangrijk aandachtspunt. Zo zeggen meerdere ouders geen flauw idee te hebben wat de zwembaden in hun regio eigenlijk aanbieden. Volgens deze ouders wordt er ook nauwelijks reclame gemaakt:

"Nou wat ik mis, is dat er eigenlijk nooit echt reclame gemaakt wordt om met je kind te komen zwemmen. En dan ja, ik denk ook niet dat het ja hoe zeg je dat. Ik denk dat als er vaker reclame zou zijn in de krant of misschien zelfs op de televisie om met kinderen te gaan zwemmen. Of dat in de lokale krant het zwembad bij ons op de hoek in A of L, dat ze daar een keer reclame maken over iets dat ze doen in het zwembad. Dan ben ik eerder getriggerd om daaraan te denken. Omdat ik nu eigenlijk die reclames mis of niet krijg, denk ik er ook niet aan".

Doordat er nauwelijks reclame wordt gemaakt worden ouders er dus ook niet op geattendeerd om te gaan zwemmen met hun kinderen en gebeurt dit dan ook minder.

7.4 Zwemmen als sport

Niet alle ouders zien zwemmen in beginsel als een sport. Als ze aan sporten denken die hun kinderen bijvoorbeeld zouden kunnen gaan doen is zwemmen niet het eerste waar ze aan denken. Ze zien het vaak meer als ontspanning of sportief bezig zijn, maar niet als een echte sport. Een moeder die inmiddels zelf is gaan zwemmen legt dit als volgt uit:

Ja, nee meer als een manier. Net als wandelen zeg maar, om een beetje een basisfitness te hebben. En tuurlijk heb je de Ranomi's en ik weet niet wat er destijds was, de Inge de Bruijns. Het lijken een beetje twee werelden. Gevoelsmatig voor een recreant is het niet echt een wedstrijdsport. Bij voetbal heb ik meer het idee dat je gewoon trainingen hebt zeg maar en je hebt Eredivisie, de professionals zeg maar. Maar bij wedstrijdzwemmen of bij zwemmen heb ik meer het idee op afstand heb je die zwemmers, dan komt er een heleboel niks, en dan heb je de recreanten. Dus je behoort voor je gevoel tot de recreanten die af en toe gewoon een paar baantjes trekt. Dus daarom heb ik nooit echt gezien als een onderdeel dat je als sport zou kunnen gaan opvatten. Heel gek misschien.

Een moeder ziet ook dat haar kijk op zwemmen is veranderd sinds haar dochter lid is van een zwemvereniging:

"Uhm ik denk dat ik het meer als ontspanning zag en dat ik het nu ook meer als sport kan zien".

Naast dat ouders zwemmen in eerste instantie niet helemaal als een sport zien, weten ze vaak ook niet dat het mogelijk is om na de zwemles door te stromen naar de zwemsport. De ouders lijken er onvoldoende van bewust gemaakt te worden dat deze mogelijkheid bestaat. Dit blijkt ook uit onderstaande uitspraak:

"En het lijkt wel als dat eenmaal geleerd is dat dan de discipline zwemmen zo'n beetje ophoud. Of geen belang, ik weet niet hoe dat gaat, maar er is nagenoeg geen promotie voor".

Daarnaast lijkt de informatievoorziening vanuit de zwemles ook te wensen over te laten. De helft van de ouders geeft aan dat de badmeester of badjuffrouw tijdens of na de zwemles vrijwel niets heeft gezegd over de doorstroom naar de zwemsport of dat het blijft bij het meegeven van een foldertje. Juist hier zou een uitgelezen kans liggen om de ouders en kinderen enthousiast te maken over het blijven zwemmen. Ouders zien dit dan ook echt als een verbeterpunt, omdat ze vaak niet weten welke sporten er allemaal te doen zijn. Een moeder geeft bijvoorbeeld ook duidelijk aan de deze informatievoorziening zou helpen:

"Uhm op zich vind ik het wel goed dat ouders de keuze wordt aangereikt van bijvoorbeeld een zwemclub dat dat een mogelijkheid is. Want ik denk dat heel veel ouders gewoon niet weten welke sporten er worden aangeboden in je eigen omgeving. Dat vind ik nog wel een leerpunt".

Naast de informatievoorziening lijkt ook de vorm van trainen een factor te zijn om niet voor de zwemsport te kiezen. Ouders lijken net als kinderen te zien dat het baantjeszwemmen zelf de kinderen niet zo aanspreekt en vinden de overgang tussen de zwemles en zwemsport vaak te groot:

"Nou dat is een groot verschil. Want dat heb je natuurlijk bij het C-diploma, het spelen dat was toen heel erg duidelijk van samen op die mat en zo en dit was echt wel banen trekken. Er is weinig spelelement meer te ontdekken. En misschien is die overgang te groot geweest. Alleen het banen trekken, dat spreek naar mijn gevoel een kind niet zo aan".

Ook een andere moeder ziet dat alleen het banenzwemmen in het begin onvoldoende is om de kinderen geïnteresseerd te krijgen en houden in de zwemsport:

"Ja ik denk wel dat alleen het banenzwemmen dat dat onvoldoende kan zijn. Zeker op die leeftijd. Het is vrij simpel zal ik maar zeggen. Je gaat heel erg hameren op die technieken en het gaat vooral om prestatie dan eigenlijk. En ik denk dat die prestatiedrang wat naar beneden gehaald zou moeten".

Kinderen vinden het volgens ouders het leuker om spelenderwijs de verschillende zwemslagen te leren. Voor een van de ouders bleek de Reddingsbrigade hier een oplossing voor. Hier wordt veel meer op het redden van andere mensen gefocust in plaats van het perfect aanleren van de zwemslagen. Hierdoor zijn er tijdens de trainingen veel meer spelelementen, wat kinderen erg leuk vinden:

"En toen hadden we eerst zoiets van, het gewone baantjes zwemmen vond hij eigenlijk niet leuk. Toen zijn we eigenlijk bij de Reddingsbrigade uitgekomen, omdat je daar natuurlijk ook nog actiever bezig bent. [...] Daar wordt bijvoorbeeld met touwen gewerkt en uhm het wordt een heel stuk dynamischer. Het wordt wat ruwer als je het vergelijkt met de KNZB of de Reddingsbrigade. Dan vind ik de Reddingsbrigade wat ruwer zal ik maar zeggen qua zwemmen, omdat er meer bij komt kijken dan alleen maar baantjes trekken".

Naast een concept om kinderen spelenderwijs te laten trainen, geven ouders ook aan dat trainers van invloed kunnen zijn op hoe kinderen een bepaalde sport beleven. Zo geeft een moeder aan dat een trainer tijdens een les dusdanig streng was, dat dit het kind mogelijk heeft afgeschrikt:

"Hij heeft toen een les bijgewoond van een badjuf die ik kende. Die gaf op dat moment best wel pittig les. Er werd een beetje, ja geschreeuwd is een groot woord, maar er werd

een beetje gedrild. En L is een timide kind, dus die was daar voor mijn gevoel een beetje van onder de indruk. Van oh nou. En daar had hij echt zoiets van nee dat hoeft ik niet, dat wil ik niet”.

Ook een andere ouder ziet dat het autoritair lesgeven niet aanslaat bij kinderen, maar dat ze dit veel beter op leuke wijze met spelletjes kunnen doen:

“Het is natuurlijk ook afhankelijk van wat voor soort instructeur je krijgt en of je dan een vrolijk spelende zwemles krijgt of dat je dan een oudere meneer die bijna aan zijn pensioen moet gaan en die denkt van uhm het zal mijn tijd wel wezen en ik geef gewoon strak les en oh wee als er eentje een verkeerde beweging maakt. En heel streng en autoritair lesgeeft, ja dan ben je ze kwijt. Ik denk wel dat de vorm van lesgeven kan veranderen in de leeftijdsfases van de kinderen, maak er echt een spelletje van bijvoorbeeld. En he dat je er onbewust mee bezig bent om er een techniek in te slijpen, alleen hoe ga je dat brengen. En ik denk dat daar nog wel een winst in te halen valt”.

Deze moeder geeft daarnaast ook aan dat hier mogelijk een rol voor de KNZB ligt in de opleiding van de trainers. Zij ziet hier mogelijkheden om trainers al van begin af aan zo te scholen dat ze beter in staat zijn om spelenderwijs les te gaan geven. Dit zou volgens meerdere ouders de zwemsport ten goede komen:

“Ik denk echt wel dat je als KNZB daar meer aandacht aan besteed van hoe geef ik lessen. Dus hoe kun je spelenderwijs les gaan geven. Je hebt natuurlijk bepaalde eisen waar je aan moet voldoen om als trainer te kunnen fungeren. [...] Alleen de manier waarop je dat gaat brengen, daar zit denk ik nog wel wat winst in te halen. En niet iedereen kan dat even makkelijk, dus dat zou denk ik wel een aanwinst zijn om daar meer aandacht aan te geven in het lesaanbod wat je aanbiedt van hoe train ik hier mijn trainers op”.

Om de beleving omtrent het wedstrijdzwemmen te veranderen kan de KNZB volgens de ouders dus een rol spelen door trainers anders te scholen en de trainingen spelenderwijs vorm te geven.

8. Analyse

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit onderzoek vergeleken en geïnterpreteerd met de eerder besproken theorie en literatuur. Er wordt bekeken hoe de betekenissen die kinderen en hun ouders geven aan sport en zwemmen te begrijpen zijn van uit de theorie en welke invloed dat heeft op de positionering van een hybride organisatie zoals de KNZB.

De KNZB beschrijft haar eigen missie als het samenbrengen van zwemmend Nederland door een actueel zwemaanbod aan te bieden. De KNZB stelt zich hierbij ten doel om in 2024 1 miljoen zwemmers te hebben verbonden (KNZB, 2020). Daarnaast ziet de KNZB haar eigen waarde als het brengen van 'plezier, veiligheid en fitheid door zwemmen toegankelijk te maken voor iedereen' (KNZB, 2020). Om deze publieke waarden te kunnen creëren en dus te kunnen voldoen aan hun doelstellingen dienen deze waarden volgens Moore (2000) gesteund te worden door de autoriserende omgeving en moet er voldoende organisatorische capaciteit zijn. Van Eekeren (2016) beschrijft ook dat sportorganisaties burgers ervan moeten overtuigen dat ze iets waardevols te bieden hebben. Om publieke waarden te kunnen creëren is het daarom belangrijk om de visie van de autoriserende omgeving te onderzoeken. Met het onderzoeken van deze publieke waarde zijn de KNZB en andere sportorganisaties beter in staat om leden op enige wijze te binden (Brooks & Wiggan, 2009). Een eerste stap hierin is de betekenisgeving van kinderen en ouders over de waarde van sport.

8.1 Sport

In dit onderzoek worden een aantal belangrijke waarden van sport benoemt door zowel kinderen als ouders. Overeenkomstig met de literatuur (Seippel, 2006) blijkt met name plezier de belangrijkste waarde van sport te zijn. Zowel kinderen als ouders vinden het belangrijk dat sporten leuk is. Als ze het niet leuk vinden kiezen ze een andere sport. Kinderen geven aan sport met name ook leuk te vinden vanwege de sociale contacten. Ze vinden het leuk om samen met vrienden te sporten, al maakt het hierbij niet per se uit of dit individueel of in teamverband is. Ze trainen immers in beide gevallen vaak samen met anderen. Ze lijken in teamverband sporten hooguit fijner te vinden, omdat ze dan als team winnen en verliezen. In overeenstemming met Boonstra & Hermens (2011) vinden ouders de sociale contacten ook met name belangrijk zodat kinderen hun kennissenkring verbreden.

Kinderen geven daarnaast aan vooral het bewegen belangrijk en leuk te vinden. Als ze niet lekker kunnen bewegen en hun energie kwijt kunnen, dan vinden ze het al snel minder leuk en vinden ze het al snel geen sport. Een sport als schaken wordt dan ook eerder gezien als een spelletje. Op basis van de publieke waarde theorie zal de schaaksport zich dan mogelijk ook op andere waarden moet richten om toch kinderen te kunnen binden (Moore, 2000). Ouders koppelen aan het bewegen eerder het gezondheidsperspectief. Zij vinden het vooral belangrijk dat hun kind voldoende beweegt en daarmee gezond leeft. Hoewel uit de literatuur blijkt dat kinderen weinig om gezondheid geven (van Excel et al., 2006; Seippel, 2009), blijkt uit dit onderzoek dat kinderen gezondheid wel degelijk belangrijk vinden. Dit valt ook te verklaren vanuit de theorie van Weick (1995). De betekenisgeving van kinderen aan gezondheid en sport lijkt namelijk geconstrueerd te zijn door interactie met hun sociale omgeving, namelijk hun ouders die aangeven gezondheid belangrijk te vinden.

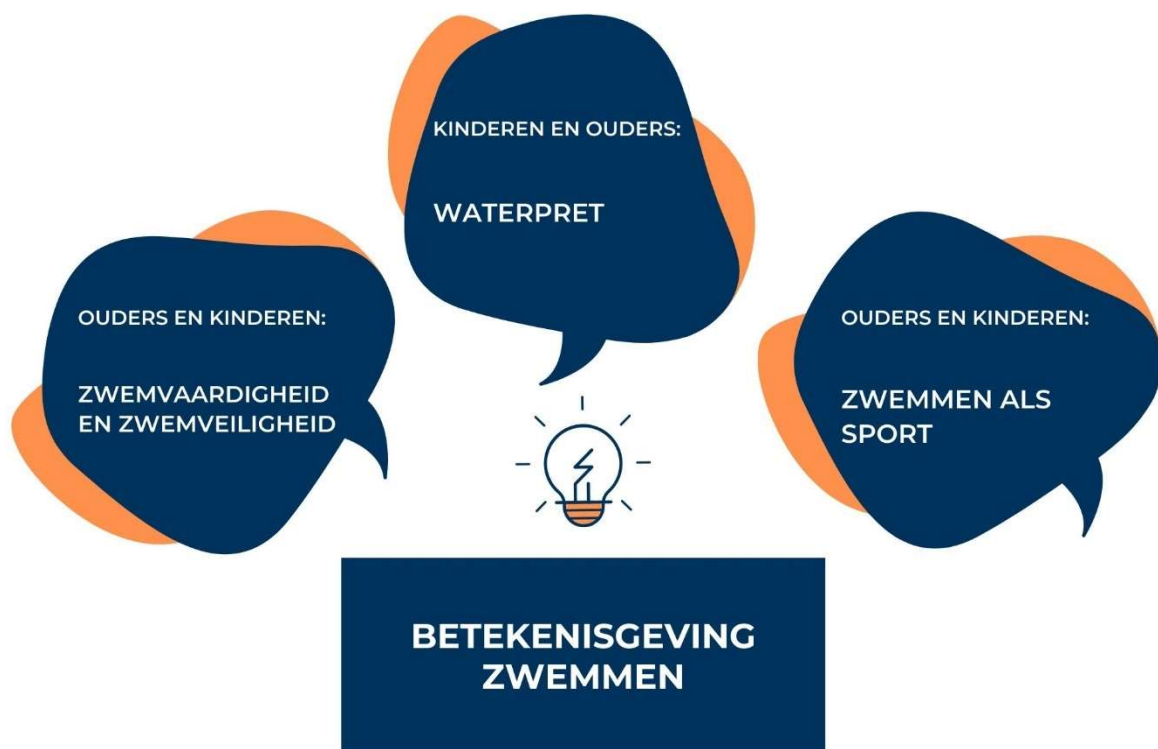
Deze sociale omgeving lijkt voor kinderen ook belangrijk te zijn bij hun sportkeuze. De betekenisgeving die bijvoorbeeld vriendjes geven aan een sport kan hiermee invloed hebben op de betekenisgeving van het kind zelf. Ouders en vrienden lijken hiermee van invloed te zijn op de sportkeuze die het kind maakt. Binnen dit onderzoek lijkt in ieder geval geen sprake te zijn van een 'trickle-down effect', waarbij topsportsuccessen leiden tot meer breedtesporters (Grix & Charmichael, 2012). Dit effect werd ook in de literatuur

al betwist (Frick & Wicker, 2016). Kinderen geven in ieder geval aan dat topsporters hen hooguit inspireren om beter hun best te doen.

Bij het creëren van publieke waarde lijken sportbonden zich er dan ook van bewust te moeten zijn dat met name het sociale karakter van sport een belangrijke waarde is, zowel in het kennismaken met een sport als tijdens het sporten zelf.

8.2 Zwemmen

Om publieke waarde te creëren is het voor de KNZB daarnaast belangrijk om de betekenisgeving van kinderen en ouders over zwemmen te kennen. Uit dit onderzoek blijkt dat kinderen en ouders met name de hieronder schematisch weergegeven betekenissen toekennen aan zwemmen. Deze betekenissen komen grotendeels overeen met eerder onderzoek van Van den Nieuwenhoff (2016), al ligt in dat onderzoek de focus met name op de zwemvaardigheid van kinderen.

Ouders en kinderen kennen dus verschillende betekenissen toe aan zwemmen. Voor kinderen is het plezier het allerbelangrijkste, maar voor ouders lijkt te gelden dat de verschillende betekenissen die ze toekennen aan zwemmen in de loop der tijd ietwat verschuiven. Als hun kinderen jong zijn ligt de focus van ouders op de zwemles en daarmee de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van de kinderen. Na het behalen van het zwemdiploma lijken ouders te denken dat kinderen zwemvaardig zijn en lijken ze het vooral belangrijk te vinden dat kinderen plezier beleven in het water. In een aantal gevallen gaan ze zwemmen na de zwemles ook zien als een sport. Deze verschuiving van de betekenisverlening aan de publieke waarden van zwemmen is te verklaren vanuit de theorie van Weick (1995). Volgens hem is betekenisgeving 'ongoing' en dus een continu proces. Mensen verlenen betekenissen op basis van ervaringen uit het verleden en de signalen (cues) die ze opvangen in een bepaalde context (frame). Deze betekenissen worden ook door de omgeving beïnvloed. Zo vangen ouders in het frame van de zwemlessen met name cues op met betrekking tot zwemvaardigheid en zwemveiligheid, terwijl ze daarna het spelen in het water zien. De mate waarin ouders betekenis verlenen aan zwemmen heeft invloed op de waarde die de KNZB kan creëren en is daarmee van

invloed op de positionering van de KNZB en organisatie van het zwemaanbod. De drie genoemde betekenissen van zwemmen worden hieronder nader toegelicht.

Zwemvaardigheid en zwemveiligheid

Kinderen geven betekenis aan de zwemles op basis van wat ze in het verleden hebben meegemaakt. De kinderen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek hebben immers een aantal jaar geleden hun zwemdiploma gehaald. Weick (1995) benoemt ook dat betekenisgeving retrospectief is. Kinderen zien nu dat de zwemles belangrijk is voor hun eigen zwemveiligheid en zwemvaardigheid, omdat er in Nederland veel water is en je hierdoor mogelijk kunt verdrinken. Dit begrepen ze echter nog niet toen ze op zwemles zaten, omdat ze daar toen nog te jong voor waren. Kinderen vonden de zwemles toen vooral leuk, omdat ze konden spelen in het water.

Ouders geven aan dat ze het belangrijk vinden dat hun kinderen zwemvaardig en zwemveilig zijn omdat ze in een waterrijk land leven. Dit lijkt dan ook de belangrijkste reden voor ouders te zijn om hun kind op zwemles te zetten. Ook uit eerder onderzoek blijkt dat ouders vanwege de zwemveiligheid en het verminderen van het verdrinkingsgevaar belang hechten aan het aanleren van de zwemvaardigheden (Wisse et al., 2009; Brenner et al., 2009; van den Nieuwenhoff, 2016). Deze betekenisgeving is daarmee afhankelijk van de omgeving, maar is ook sociaal geconstrueerd (Weick, 1995). Ouders geven immers ook aan dat de zwemles er een beetje bij hoort en een verplicht karakter lijkt te hebben. Ondanks dat ouders zwemvaardigheid belangrijk vinden is het afhankelijk van het frame waar ze zich in bevinden in welke mate ze kennis hebben over de verschillende zwemdiploma's. In dit onderzoek zijn met name twee verschillende frames waar te nemen. Enerzijds het frame van de zwemsport en anderzijds het frame van een andere sportbeoefening. Ouders die met hun kinderen actief zijn in de zwemsport geven aan dat kinderen pas zwemveilig zijn als ze hun C-diploma hebben behaald, terwijl andere ouders vaak het A- en B-diploma voldoende vinden. Volgens Weick (1995) is betekenisgeving immers afhankelijk van de context (frame) waar men zich in bevindt. In het frame van de zwemsport vangen ouders meer cues op van het belang van zwemvaardigheid, waardoor ze hier op andere wijze betekenis aan geven ten opzichte van andere ouders. Dit is ook terug te zien in de literatuur en beleidsdocumenten waarbij het belang van het C-diploma door de zwembranche wordt benadrukt (Wisse et al., 2009; KNZB, 2020). Ouders zullen in dit frame dus sneller cues oppikken dat kinderen pas bij het C-diploma voldoende zwemveilig zijn.

Ook de mate waarin kinderen en ouders betekenis geven aan het belang van blijven zwemmen is afhankelijk van het frame waar zij zich in bevinden. De kinderen en ouders die zich bevinden in het frame van de zwemsport geven aan het belangrijk te vinden om te blijven zwemmen, omdat je het anders afleert. Dit komt overeen met bevindingen uit onderzoeken van Van der Werf & Breedveld (2013) en van der Weijden (2019). Deze onderzoeken zijn echter gedaan vanuit een zwemcontext. Kinderen vanuit een ander frame vinden het erg lastig om aan te geven of minder zwemmen leidt tot een mindere zwemvaardigheid. Ouders lijken wel te zien dat de zwemvaardigheid afneemt, maar lijken dat niet per se een groot probleem te vinden. Ze zien zwemmen als iets dat kinderen niet verliezen, immers hebben ze vaak zelf ook lang niet gezwommen en denken ze zich toch nog altijd te kunnen redden. De betekenisverlening van deze ouders is dus retrospectief (Weick, 1995). Het verschil in cues die ouders in de verschillende frames oppikken lijkt dan ook een verklaring voor het verschil in betekenisgeving.

Waterpret

Kinderen associëren zwemmen vooral met plezier in het water. Ze vinden het leuk om bijvoorbeeld van de glijbaan of wildwaterbaan te gaan, van de duikplank te springen, een bal over te gooien of tikkertje te spelen in het water. Deze betekenisgeving is retrospectief. Op basis van wat kinderen in het verleden hebben meegemaakt in een zwembad geven ze betekenis aan zwemmen (Weick, 1995). Zo vinden kinderen een leeg zwembad zonder speelelementen niet leuk. Om te gaan zwemmen vinden kinderen het dus belangrijk dat er voldoende leuk zwemaanbod is.

De betekenisgeving aan het plezier in het water wordt ook beïnvloed door de context en de sociale omgeving (Weick, 1995). Kinderen vinden het vooral ook leuk om te gaan zwemmen als ze dit samen met vrienden of familie kunnen doen. Dit komt ook overeen met literatuur die aangeeft dat de sociale contacten een belangrijke reden zijn om te gaan sporten (Seippel, 2006; Keegan et al., 2008).

Ook ouders vinden het vooral belangrijk dat zwemmen leuk is voor de kinderen en dat er voldoende leuk zwemaanbod is. Tegelijkertijd geven ze aan dat ze niet zo goed weten wat voor zwemaanbod er in de regio is. In hun omgeving krijgen ze hier te weinig van mee om er echt betekenis aan te kunnen geven. In de fase na het behalen van het zwemdiploma lijkt zwemvaardigheid dus veel minder belangrijk te zijn voor ouders. Een focus van de KNZB op zwemvaardigheid en zwemveiligheid ná de zwemles kan dan ook op veel minder steun rekenen vanuit belangrijke stakeholders als kinderen en ouders.

Zwemmen als sport

Kinderen zien zwemmen over het algemeen als een sport, omdat ze daar fysiek bezig zijn. De betekenisgeving aan de sport is echter afhankelijk van het frame. De kinderen die de zwemsport beoefenen zien zwemmen duidelijk als een sport en vinden het leuk. Voor andere kinderen geldt dat het dominante idee over zwemmen plezier is en dat ze daarna pas denken aan een sport. Bij zwemmen als een sport denken ze dan met name aan baantjeszwemmen, al wordt dat door hen over het algemeen als niet leuk ervaren. Terugkijkend vonden kinderen dit ook minder leuk tijdens de zwemles. Doordat er bij de zwemsport vrijwel alleen maar baantjes worden gezwommen lijken andere kinderen dit niet leuk te vinden en kiezen ze deze sport niet. Dit komt ook overeen met de literatuur waarin duidelijk naar voren komt dat kinderen vooral sporten vanwege het plezier dat ze erin hebben (Seippel, 2009; Van Excel et al., 2006). Uit de empirie blijkt daarnaast dat kinderen het tijdens de zwemles vooral leuk vonden om te spelen en door het gat te duiken. Kinderen die zijn begonnen bij de Reddingsbrigade zien dit ook als groot voordeel. Zij zwemmen veel meer spelenderwijs en zijn minder gefocust op het aanleren van de juiste techniek. Doordat deze kinderen in nieuwe situaties terecht komen gaan ze op andere wijze betekenisgeven aan zwemmen. Door leuke ervaringen bij de Reddingsbrigade vonden deze kinderen zwemmen zo leuk dat ze ook gingen wedstrijdzwemmen. Betekenisgeving is dan ook een continu proces (Weick, 1995).

Ook ouders zien dat de overgang tussen zwemles en zwemsport groot is en lijken vooral het plezier van de kinderen belangrijk te vinden. Zij zien dat alleen het baantjeszwemmen onvoldoende is om kinderen enthousiast te maken voor de zwemsport. Volgens hen moet zeker in de beginfase plezier centraal staan. Hierbij lijken ouders ook aan te geven dat de rol van de trainer belangrijk is in hoe kinderen betekenisgeven aan zwemmen. Zij zouden vooral op een leuke manier les moeten geven. Ook in de literatuur is deze invloed van trainers zichtbaar. Het zou volgens Keegan et al. (2008) namelijk de grootste motivatiebron voor kinderen zijn.

Ouders zien zwemmen met name als ontspanning en een plezierige activiteit. Tegelijkertijd is in de empirie duidelijk de invloed van het frame te zien. Ouders die actief zijn in de

zwemsport zien zwemmen duidelijk als sport en zijn bekend met de mogelijkheden. Andere ouders zijn vaak onbekend met de zwemsport en weten nauwelijks welke mogelijkheden er zijn. Dit valt ook te verklaren, omdat ze in hun eigen omgeving geen cues oppikken van zwemmen als een sport (Weick, 1995).

8.3 Publieke waarde creatie

Betekenisgeving is volgens Weick (1995) 'ongoing' en kan in verloop van tijd veranderen. Dit lijkt ook het geval te zijn met de betekenissen die ouders en kinderen toekennen aan zwemmen. Dit continue proces heeft ook invloed op de positionering en publieke waarde creatie door de KNZB.

8.3.1 Publieke waarde creatie tijdens de zwemles

In de eerste levensfase van de kinderen zien ouders vooral zwemvaardigheid en zwemveiligheid als belangrijke waarde van zwemmen. Dit komt overeen met de waarde die de KNZB en de rest van de zwembranche lijken toe te kennen aan zwemmen. Dit komt onder andere tot uiting in het SuperSpetters zwemdiploma van de KNZB, waarmee ze ervoor willen zorgen dat kinderen echt zwemvaardig zijn na het behalen van het diploma en niet tussentijds kunnen uitstromen (KNZB, 2020). De publieke waarde die de KNZB met SuperSpetters probeert te creëren is dus zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Om deze publieke waarde te creëren moet hier volgens Moore (2000) voldoende legitimiteit en support en organisatorische capaciteit voor zijn. Gezien de betekenissen die de stakeholders (kinderen en ouders) toekennen aan zwemmen lijkt veel legitimiteit en support te bestaan voor de waarde zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Wel moet hierbij een kanttekening worden geplaatst dat veel ouders niet op de hoogte lijken te zijn van wanneer een kind zwemveilig is. De organisatorische capaciteit lijkt wat betreft de zwemlessen ook voldoende te zijn. Binnen de KNZB en de SuperSpetters-aanbieders lijkt immers voldoende kennis aanwezig om kinderen te leren zwemmen. Alle drie de perspectieven van de strategische driehoek van Moore (2000) lijken dan ook in balans te zijn om daadwerkelijk publieke waarde te kunnen creëren. Aangezien er natuurlijk meerdere zwemlesaanbieders zijn en de NRZ in eerste instantie verantwoordelijk is voor de zwemveiligheid, kan de KNZB natuurlijk niet alle zwemles kinderen bereiken. Een (betere) samenwerking tussen NRZ en de KNZB zou daarmee wel zorgen voor een sterkere organisatorische capaciteit, waarmee mogelijk de publieke waarde van zwemveiligheid mogelijk nog beter gecreëerd kan worden.

8.3.2 publieke waarde creatie ná de zwemles

Na de eerste levensfase verandert de betekenisgeving van met name ouders over zwemmen. Deze betekenisgeving verschuift dan van zwemveiligheid naar ontspanning en plezier. Hierbij lijkt het voor zowel ouders als kinderen vooral te gaan om het vrijblijvend plezier hebben in het water. De focus van de KNZB lijkt echter met name te liggen bij zwemveiligheid en de zwemsport. De fase na de zwemles kan dan ook opgedeeld worden in "doorstroom naar de zwemsport" en "recreatief zwemmen". De spanningen die in dit perspectief spelen worden hieronder toegelicht.

Doorstroom naar zwemsport

Vanuit het proces van 'sportificering' (Elias, 1971, in: van Bottenburg, 2013) hebben lokale vermaken zich ontwikkeld tot sport. Sportbonden, zoals de KNZB, zijn vervolgens ontstaan om de betreffende sport te coördineren en wedstrijden mogelijk te maken. In eerste instantie zijn sportbonden dan ook verantwoordelijk voor het organiseren van wedstrijden en competities en het behartigen van de belangen van hun leden (van Bottenburg, 2013). Deze positionering komt ook veelvuldig terug in de beleidsplannen van de KNZB, waar met name wordt gefocust op de topsport, wedstrijd sport, verenigingen en inmiddels ook de ongebonden banenzwimmers (KNZB, 2013; KNZB, 2017; KNZB, 2020). Ook de

zwemverenigingen zijn vanuit dit proces van 'sportificering' ontstaan en zijn verantwoordelijk voor de sportbeoefening in hun eigen regio (van Bottenburg, 2013). De zwemverenigingen zijn daarmee autonoom, maar worden door de KNZB bijvoorbeeld wel geholpen met het verbeteren van de doorstroom van zwemles naar zwemsport (KNZB, 2017).

Uit dit onderzoek blijkt dat ouders de overstap van zwemles naar zwemsport als te groot ervaren. Zij zien namelijk dat er bij de zwemsport bijna alleen wordt gefocust op het aanleren van de zwemslagen, terwijl er tijdens de zwemles ook veel meer ruimte was om te spelen. Tevens blijkt dat kinderen de focus op het aanleren van de zwemslagen veel minder leuk vinden en liever spelenderwijs willen sporten. De drie perspectieven (publieke waarde, legitimiteit en support en organisatorische capaciteit) van de strategische driehoek van Moore (2000) lijken hiermee niet in balans te zijn.

Sturingsspanning

Bij de doorstroom van zwemles naar zwemsport is er sprake van sturingsspanning, waarbij er onvoldoende legitimiteit en support wordt toegekend vanuit de legitimerende omgeving (kinderen en ouders) aan de te creëren waarde. De KNZB focust met name op een waarde van (wedstrijd)sport, wat zich bij verenigingen ook uit in een focus op het aanleren van de zwemslagen. De legitimerende omgeving ervaart dit echter als niet prettig en geven aan de zwemslagen veel liever spelenderwijs te leren. De reddingsbrigade lijkt hierbij een goed voorbeeld te zijn, omdat kinderen hier tijdens de training veel meer doen dan alleen maar de slagen te oefenen.

Kinderen en ouders zien dan ook veel liever dat de KNZB en haar zwemverenigingen programma's aanbieden waarbij kinderen spelenderwijs kennis kunnen maken met de zwemsport. Hoewel de KNZB deze programma's met Swimstar en Sterrenplan wel heeft, lijken deze door een groot gedeelte van de zwemverenigingen niet te worden gebruikt (KNZB, 2020). Op dit moment lijkt hier vanuit de KNZB ook onvoldoende aandacht aan te worden geschonken. Hoewel dat in dit onderzoek niet is onderzocht, lijkt het er voorzichtig op dat zwemverenigingen geen legitimiteit en support toekennen aan deze doorstroomprogramma's.

Positionering KNZB

Aan de hand van de betekenissen die kinderen en ouders toekennen aan de (doorstroom naar de) zwemsport, lijkt de KNZB zich met haar verenigingen anders te moeten gaan positioneren en meer te gaan focussen op de publieke waarde van plezier. Op deze wijze kan de KNZB de aanwezige sturingsspanning met betrekking tot de zwemsport proberen weg te nemen. Hiermee kan een eerste stap worden gezet in het verwezenlijken van hun groter wordende ambitie.

Naast een andere positionering, geven ouders en kinderen ook aan onbekend te zijn met de mogelijkheden binnen de zwemsport. Dit lijkt een belangrijk aandachtspunt te zijn aangezien uit dit onderzoek blijkt dat de omgeving invloed heeft op de sportkeuze van het kind. Als de omgeving van het kind onbekend is met de mogelijkheden om door te gaan in de zwemsport, dan lijkt de kans ook erg klein dat het kind de zwemsport gaat beoefenen. Tijdens de zwemlessen lijkt dan ook een uitgelezen mogelijkheid te zijn om kinderen en hun ouders signalen te laten opvangen over zwemmen als een sport. Hier lijkt voor de KNZB en zwemverenigingen dan ook een uitdaging te liggen om deze belangrijke stakeholders beter te informeren over de mogelijkheden om zo beter te kunnen voldoen aan haar groter wordende ambitie én meer legitimiteit en support te verkrijgen. Doordat ouders meer cues opvangen over zwemmen als een sport zullen ze hier eerder aan denken en mogelijk op andere wijze betekenis geven aan de zwemsport.

Recreatief zwemmen

Naast de zwemsport heeft de veranderde betekenisgeving van ouders en kinderen na de zwemles, vooral betrekking op het recreatief zwemmen. Kinderen en ouders vinden dan vooral ontspanning en plezier belangrijk. Kinderen en ouders vinden het alleen leuk om te gaan vrijzwemmen als er leuke speelelementen zoals een glijbaan, duikplank of materialen als doorzichtige ballen of matten aanwezig zijn of er leuke activiteiten worden georganiseerd.

Sturingsspanning

Vanuit de betekenisgeving van ouders en kinderen lijkt er sprake te zijn van sturingsspanning tussen de te creëren waarden en de wensen van de legitimerende omgeving. Binnen deze doelgroep focust de KNZB zich op dit moment immers met name op de waarden van de zwemsport, zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Vanuit de stakeholders kinderen en ouders lijkt met name steun te worden gegeven voor een vrijblijvend en plezierig zwemaanbod, iets waar de KNZB nu nog weinig aandacht voor lijkt te hebben. Het enige product dat de KNZB organiseert immers is de Zwem4daagse, een vierdaags zwemevenement in verschillende zwembaden in Nederland. Ook hier 'moeten' er echter wel baantjes worden gezwommen, maar worden er wel andere activiteiten omheen georganiseerd.

Positionering KNZB

Aan de hand van de betekenissen die ouders en kinderen toekennen, lijkt de KNZB zich anders te moeten gaan positioneren om hun groter wordende ambitie te verwezenlijken. De KNZB moet hierbij buiten de gebaande paden treden en moet zich hierbij veel meer gaan focussen op het creëren van de publieke waarde van plezier, door ook een grotere rol te pakken in het creëren van plezierig zwemaanbod. Hierbij moet niet alleen rekening worden gehouden met het plezier, maar ook met het vrijblijvende karakter. De KNZB speelt hiermee als het ware in op het consumentisme, waarmee zwemmers alleen datgene afnemen dat voor hen interessant is.

Prestatiespanning

Bij het creëren van de publieke waarde van plezier ontstaat er ook prestatiespanning, waarbij de organisatorische capaciteit niet aansluit bij de publieke waarde die de organisatie wil creëren (Van de Noort et al., 2017). De KNZB heeft op dit moment voldoende organisatorische capaciteit wat betreft de expertise omtrent zwemmen en zwemaanbod. Hiermee is de KNZB prima in staat om leuk zwemaanbod te ontwikkelen. Tegelijkertijd heeft de KNZB nauwelijks eigen badwater tot haar beschikking om het aanbod in te organiseren en zijn de zwemverenigingen in principe autonoom. Om deze publieke waarde van plezier te kunnen creëren zal de KNZB daarom haar organisatorische capaciteit moeten vergroten door bijvoorbeeld de samenwerking te zoeken met andere partijen in de zwembranche, zoals bijvoorbeeld zwembadexploitanten als Optisport of Laco, maar ook haar eigen zwemverenigingen. Hiermee kan het te ontwikkelen product op grotere schaal worden uitgerold en is de KNZB beter in staat om deze publieke waarde te creëren.

9. Conclusies

Onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen hebben sportbonden, waaronder de KNZB, het gevoel onder druk te staan. Mede hierdoor heeft de KNZB een groter wordende ambitie ontwikkeld om zo een maatschappelijk betekenisvolle organisatie te blijven. De vraag is echter in hoeverre deze ambitie op steun kan rekenen vanuit belangrijke stakeholders als kinderen en ouders. In dit onderzoek staat daarom de volgende vraag centraal: *"Welke betekenis geven kinderen en hun ouders aan sport in het algemeen en het zwemaanbod in het bijzonder en welke gevolgen heeft dat voor de positionering van de KNZB ten opzichte van het blijven zwemmen van kinderen na het behalen van het zwemdiploma?"*. Om op deze centrale vraag antwoord te kunnen geven, worden eerst de deelvragen beantwoord.

9.1 Betekenisgeving sport en sportkeuze

De deelvraag *"Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan sport en hun sportkeuze?"* wordt hieronder aan de hand van de resultaten en theorie beantwoord.

Aan de hand van deze deelvraag is geanalyseerd wat kinderen en ouders belangrijk vinden bij sport en hoe een sportkeuze tot stand komt. Dit kan mogelijk bijdragen aan een beter begrip in de zwemsport, waarom kinderen voor een andere sport dan zwemmen kiezen.

Uit dit onderzoek blijkt dat de voornaamste reden voor kinderen om te sporten het plezier is. Kinderen blijken plezier in de sport te hebben als ze kunnen bewegen en dus fysiek bezig zijn. Daarnaast vinden ze het belangrijk om samen met vrienden te kunnen sporten. Hierbij blijkt het karakter van de sport, individueel of teamsport, niet uit te maken, omdat kinderen ook bij individuele sporten samen trainen. Daarnaast blijkt dat ouders sport belangrijk vinden voor hun kinderen. Ze vinden het belangrijk dat hun kinderen fysiek bezig zijn en vinden sport gezond voor het lichaam. Tevens blijkt het sociale karakter van sport een belangrijke waarde te zijn voor ouders. Hierdoor zijn kinderen in staat om hun kennissenkring te verbreden.

Bij de keuze voor een bepaalde sport blijkt met name de sociale omgeving van kinderen belangrijk te zijn. Kinderen zijn eerder geneigd voor een sport te kiezen waar ze via hun ouders of vrienden bekend mee zijn. Voor ouders blijkt het niet uit te maken welke sport een kind kiest, zolang ze maar sporten. Tegelijkertijd blijkt dat ouders toch invloed hebben op de sportkeuze, omdat zij vaak verschillende sportmogelijkheden opnoemen. Het karakter van de sport, individueel of teamsport, blijkt daarnaast wel van invloed te kunnen zijn op de sportkeuze van het kind. Kinderen blijken bij teamsporten namelijk minder druk te voelen om te presteren en ze geven aan dit prettig te vinden.

9.2 Betekenisgeving zwemmen

Uit dit onderzoek blijkt dat kinderen en ouders betekenis geven aan zwemmen, waarbij ze beïnvloed worden door hun omgeving, sociale interacties en ervaringen uit het verleden. In de eerste levensfase van het kind blijkt dat ouders vooral de zwemvaardigheid en zwemveiligheid belangrijk vinden. Na het behalen van het zwemdiploma blijkt dat de betekenisgeving verandert en zowel kinderen als ouders met name het plezier van zwemmen belangrijk vinden. De betekenisgeving omtrent zwemmen is in dit onderzoek opgedeeld in drie deelvragen. Deze worden hieronder apart beantwoord.

Betekenisgeving zwemvaardigheid en zwemveiligheid

De deelvraag *"Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan zwemvaardigheid en zwemveiligheid?"* wordt aan de hand van de resultaten en theorie hieronder beantwoord.

Uit dit onderzoek blijkt dat ouders in de eerste levensfase van het kind vooral waarde hechten aan de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van het kind. Dit blijkt ook de belangrijkste reden te zijn om een kind op zwemles te zetten. Daarnaast blijkt dat ouders hierbij door hun omgeving worden beïnvloed. Zwemles blijkt er namelijk ook bij te horen, immers zetten bijna alle ouders in de omgeving hun kind ook op zwemles. Wel blijken er, afhankelijk van de context waar ouders zich in bevinden, verschillende betekenissen te bestaan over wanneer een kind zwemveilig is. Dit komt omdat ouders die niet actief zijn in de zwemsport, geen of nauwelijks signalen opvangen dat bijvoorbeeld het C-diploma belangrijk is voor de zwemveiligheid van het kind. Het blijkt dan ook dat niet iedereen op de hoogte is van de zwemveiligheidsnorm.

Kinderen blijken het lastig te vinden om echt betekenis te geven aan het belang van zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Zij blijken de zwemles over het algemeen alleen leuk te vinden en zien terugkijkend op deze periode het belang van zwemvaardigheid.

De betekenissen die ouders en kinderen toekennen aan zwemmen in de eerste levensfase blijken overeen te komen met de waarde die KNZB wil creëren, namelijk zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Tegelijkertijd blijkt dat de zwembranche, waaronder de KNZB, haar informatievoorziening omtrent zwemveiligheid moet verbeteren om iedereen bewust te maken van wanneer een kind echt zwemveilig is.

Betekenisgeving zwemaanbod

De deelvraag *"Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan het huidige zwemaanbod en in hoeverre heeft dit invloed op het blijven zwemmen van jonge kinderen na het behalen van het zwemdiploma?"* wordt hieronder aan de hand van de resultaten beantwoord.

In de levensfase na het behalen van het zwemdiploma blijkt de betekenisverlening van met name ouders te verschuiven van zwemveiligheid naar plezier. Voor kinderen geldt dat zij plezier altijd al het belangrijkste vonden. Als ouders met hun kinderen gaan zwemmen blijkt leuk zwemaanbod (glijbaan, duikplank, speelmaterialen etc.) belangrijk te zijn in de keuze voor het zwembad. Een 'saai' rechttoe rechtaan zwembad wordt als niet leuk gezien en nodigt niet uit om te gaan zwemmen. Gesteld kan worden dat kinderen wel blijven zwemmen na het behalen van het zwemdiploma, maar veel minder dan tijdens de zwemles. Dit doen ze omdat ze het leuk vinden en dus niet vanwege het onderhouden van hun zwemvaardigheid. Daarnaast blijken ze onvoldoende op de hoogte te zijn van het zwemaanbod in de regio en zijn daardoor ook niet geneigd om te gaan zwemmen met de kinderen.

Geconcludeerd kan worden dat de betekenisverlening van ouders en kinderen niet aansluit bij de waarden die de KNZB momenteel creëert. Er is daarmee sprake van sturingsspanning in de strategische driehoek van Moore (2000). Het recreatieve zwemaanbod valt op dit moment niet binnen de focus van de KNZB. Om te voldoen aan hun groter wordende ambitie en in ieder geval meer kinderen te binden aan de KNZB blijkt de KNZB buiten de gebaande paden te moeten treden. Een veranderende positionering met een extra focus op plezier blijkt hierbij het devies te zijn. Daarnaast blijkt sprake te zijn van prestatiespanning, omdat er onvoldoende organisatorische capaciteit is om de waarde van plezier te kunnen creëren. Hiervoor dient samenwerking gezocht te worden met zwembadexploitanten en verenigingen.

Betekenisgeving zwemmen als sport

De deelvraag *"Welke betekenissen geven kinderen en hun ouders aan zwemmen als een sport?"* wordt aan de hand van de resultaten en theorie hieronder beantwoord.

Gesteld kan worden dat de mate waarin kinderen en ouders zwemmen als een sport zien, erg afhankelijk is van de context (frame) waar zij zich in bevinden. Kinderen en ouders die actief zijn in de zwemsport zien zwemmen als een sport. Andere kinderen en ouders zien zwemmen ook als een sport, maar vooral als plezier en ontspanning. Baantjeszwemmen wordt daarnaast als niet leuk ervaren door deze kinderen. Daarnaast kan geconcludeerd worden dat de overgang van zwemles naar zwemsport te groot is. Het baantjeszwemmen blijkt onvoldoende om kinderen te verleiden om voor de zwemsport te kiezen. Geconcludeerd kan worden dat de waarde van de zwemsport die de KNZB creëert, niet aansluit bij de betekenisgeving van de legitimerende omgeving. Zij verwachten meer focus op het spelenderwijs aanleren van de zwemslagen.

Daarnaast blijkt dat ouders en kinderen veelal onbekend zijn met de mogelijkheden in de zwemsport en voorlichting hierover missen tijdens de zwemles. Tijdens de zwemles moet er dan ook meer aandacht zijn voor eventuele doorstroommogelijkheden.

9.3 Conclusie

Na het uitvoeren van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat de betekenisgeving omtrent zwemmen van met name ouders na verloop van tijd verandert. In de eerste levensfase van het kind hechten ouders veel waarde aan zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Na het behalen van het zwemdiploma wordt hier echter veel minder waarde aan toegekend. Ouders en kinderen vinden het dan vooral belangrijk dat ze plezier hebben in het water.

De KNZB blijkt met name te focussen op de waarden zwemvaardigheid, zwemveiligheid en zwemsport. Hiervoor blijkt vanuit de legitimerende omgeving (kinderen en ouders) onvoldoende steun aanwezig te zijn, waardoor er sprake is van sturingsspanning. Om hun groter wordende ambitie te verwezenlijken en daarmee een maatschappelijk betekenisvolle organisatie te blijven, zal de KNZB zich anders moeten gaan positioneren. De KNZB dient zich nog altijd te blijven focussen op belangrijke waarden als zwemvaardigheid, zwemveiligheid en de zwemsport, maar dient tevens veel meer aandacht te geven aan de waarde van plezier. Dit geldt enerzijds voor het aanleren van de zwemslagen, waardoor kinderen mogelijk eerder geneigd zijn om voor de zwemsport te kiezen. Anderzijds geldt dit ook voor het aanbod voor het recreatief zwemmen. Leuk zwemaanbod kan ervoor zorgen dat kinderen ook na het behalen van het zwemdiploma vaker blijven zwemmen én de KNZB meer zwemmers kan binden en zo een maatschappelijke betekenisvolle organisatie kan blijven.

10. Implicaties en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zal worden gereflecteerd op het onderzoeksproces. Daarnaast worden aanbeveling voor vervolgonderzoek en de KNZB nader toegelicht.

10.1 Implicaties

Reflecterend op dit onderzoek kunnen een aantal implicaties in het onderzoeksproces besproken worden.

Ten eerste zijn de respondenten vanwege Covid-19 veelal benaderd via het netwerk van de KNZB. Dit heeft ertoe geleid dat respondenten die zelf niet actief waren in de zwemsport, toch op enige wijze meer kennis van zwemmen hebben, dan andere willekeurige respondenten die niet via dit netwerk zijn benaderd. Daarnaast was hierdoor van begin af aan duidelijk dat het onderzoek was gericht op zwemmen. Mogelijk zijn hierdoor de antwoorden die met name kinderen hebben gegeven bij de vragen over sport beïnvloed.

Daarnaast bestond de respondentengroep 'ouders' uit alleen moeders. De onderzoeker heeft geen invloed gehad op de ouders die zich hebben aangemeld voor een interview, doordat er via het netwerk en social media van de KNZB en de onderzoeker een oproep is geplaatst om deel te nemen aan dit onderzoek. De betekenissen die vaders hadden toegekend aan sport en zwemmen hadden mogelijk een completer beeld gegeven.

Ten derde is tijdens dit onderzoek ervoor gekozen om alleen kinderen en ouders te laten deelnemen aan dit onderzoek. De betekenissen die zwemaanbieders (verenigingen, zwembaden enz.) hadden toegekend aan de (zwem)sport en recreatief zwemaanbod, hadden echter ook van toegevoegde waarde kunnen zijn om de positionering van de KNZB te onderzoeken.

10.2 Aanbevelingen vervolgonderzoek

Met de implicaties van onderzoek in het achterhoofd worden de aanbevelingen voor vervolgonderzoek nader verklaard.

Er dient vervolgonderzoek gedaan te worden naar de betekenissen die zwemaanbieders toekennen aan de zwemsport en het recreatieve zwemaanbod. Ouders en kinderen geven bijvoorbeeld aan onvoldoende geïnformeerd te worden over de doorstroommogelijkheden en zien dat er te weinig ruimte voor plezier is tijdens het wedstrijdzwemmen. De betekenisgeving door zwemaanbieders zou hier van toegevoegde waarde zijn, omdat zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor deze uitvoering.

10.3 Aanbevelingen voor de KNZB

Dit onderzoek toont aan dat er op dit moment onvoldoende steun is vanuit de legitimerende omgeving (kinderen en ouders) voor de publieke waarde die de KNZB creëert. De KNZB dient zich dan ook anders te gaan positioneren en meer te focussen op het plezier en informatievoorziening. Vanuit deze conclusie volgen de volgende aanbevelingen.

Zwemvaardigheid en zwemveiligheid

Uit dit onderzoek blijkt dat ouders veelal niet weten wanneer een kind zwemveilig is. Veel ouders kiezen er daarom voor om hun kind alleen het A- en B-diploma te laten halen en zien het C-diploma als extra. De KNZB dient in samenwerking met NRZ daarom te zorgen voor een betere voorlichting omtrent zwemveiligheid en de verschillende zwemdiploma's. Met een betere voorlichting kan er immers voor worden gezorgd dat ouders beter op de hoogte zijn van de normen én zijn ouders mogelijk eerder geneigd om voor het SuperSpetters diploma te kiezen.

Een betere voorlichting is echter niet alleen nodig voor de zwemlessen, maar ook voor het blijven zwemmen. Uit de literatuur blijkt dat van kinderen die na de zwemles niet of veel minder zwemmen, de zwemvaardigheid flink afneemt. Met name ouders en kinderen die zich niet bevinden in een zwemcontext blijken zich hier echter onvoldoende van bewust te zijn. Het is daarom raadzaam ook meer voorlichting te geven over het belang van blijven zwemmen. De KNZB kan hierbij mogelijk samen optrekken met de NRZ. Als ouders immers beter op de hoogte zijn van de gevolgen voor de zwemvaardigheid, zorgt dit er mogelijk voor dat ouders met hun kinderen vaker gaan zwemmen.

Met het SuperSpetters diploma zorgt de KNZB goed voor zwemvaardige en zwemveilige kinderen. Hier is immers geen mogelijkheid om tussentijds uit te stromen, zoals bij het Zwem-ABC. Wel is het voor KNZB raadzaam om te zorgen voor een betere bekendheid van haar SuperSpetters diploma en ouders duidelijk te informeren over de voordelen hiervan. Dit zal bijdragen aan het verhogen van de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van kinderen in Nederland.

(Doorstroom naar) zwemsport

Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat ouders en kinderen nauwelijks op de hoogte zijn van de mogelijkheden om door te stromen naar de zwemsport. Zwemlesaanbieders geven volgens de respondenten hier nauwelijks informatie over, waardoor ouders en kinderen ook niet geneigd zijn om als sport te gaan zwemmen. De KNZB moet zwemverenigingen daarom tools aanbieden om deze zwemleskinderen al tijdens de zwemles te informeren en warm te maken voor de zwemsport.

Ook blijkt uit dit onderzoek dat ouders en kinderen de overstap van zwemles naar de zwemsport te groot vinden. Er is volgens hen te weinig ruimte voor plezier. De KNZB wordt daarom aangeraden om deze doorstroom van zwemles naar zwemsport te hervormen. De programma's die nu al worden aangeboden (Swimstar en Sterrenplan) moeten worden doorontwikkeld en beter worden gepromoot onder de zwemverenigingen. Mogelijk ook met een andere pakkende naam voor deze programma's. De KNZB moet zich hierbij meer gaan richten op de factor plezier. Zorg ervoor dat alle kinderen die de zwemsport willen gaan beoefenen een instroomprogramma krijgen waarbij de focus puur op plezier ligt en het kennismaken met de verschillende sporten. Daarnaast moet ervoor worden gezorgd dat er (naar het voorbeeld van de Reddingsbrigade) tijdens de eerste jaren op een andere wijze training wordt gegeven. De focus moet hier komen te liggen op het spelenderwijs aanleren van de zwemslagen in plaats van op simpelweg baantjeszwemmen en presteren.

Tevens is het voor de KNZB raadzaam om haar trainersopleidingen onder de loep te nemen. Uit dit onderzoek blijkt ook dat de rol van de trainers in de beleving van de kinderen groot is. Trainers die autoritair lesgeven worden als minder prettig ervaren, en kunnen een mogelijk struikelblok zijn om de zwemsport te gaan beoefenen. Door in de trainersopleiding mogelijk meer aandacht te geven aan het pedagogische aspect kunnen trainers mogelijk beter geschoold voor de groep staan, wat kan zorgen voor 'leukere' zwemtrainingen.

Een andere factor die hierbij kan meespelen is het individuele karakter van de sport. Kinderen hebben in dit onderzoek aangegeven individueel meer druk te ervaren en het daarom soms prettiger te vinden om estafettes te zwemmen. Een idee kan daarom zijn om de wedstrijdopzet voor de jongste jeugd aan te passen en veel meer in estafette vorm te gaan zwemmen.

Recreatief zwemmen

Naast bovenstaande aanbeveling omtrent de al bestaande waarden van zwemvaardigheid, zwemveiligheid en wedstrijd sport, wordt de KNZB ook aangeraden om zich op andere wijze te gaan positioneren. Om de groter wordende ambitie te verwezenlijken en meer

zwemmers te binden, is het raadzaam om een leuk en actueel zwemaanbod te ontwikkelen voor de recreatieve zwemmers. Hoewel dit buiten de oorspronkelijke focus van de KNZB valt, zwemmen veel kinderen puur voor hun plezier. Door op enige wijze aanbod te verzinnen dat aantrekkelijk is voor deze kinderen, kunnen meer zwemmers aan de KNZB worden gebonden en kan de KNZB maatschappelijk betekenisvol blijven. Belangrijk om hierbij in gedachten te houden is dat zwemmen niet alleen bestaat uit de zwemsporten en baantjeszwemmen. Het plezier in het water middels glijbanen of activiteiten valt ook onder zwemmen. Ook hier kan de KNZB een rol op zich nemen, waarbij de zwemmer echt als consument kan worden gezien. Bied programma's aan waarvoor kinderen met hun ouders zich kunnen inschrijven. Om dit zwemaanbod te realiseren dient samenwerking gezocht te worden met zwembadexploitanten en eventueel zwemverenigingen, zodat de activiteiten ook op grotere schaal kunnen worden uitgerold.

11. Literatuurlijst

- Angell, R. J., & Angell, C. (2013). More than Just "Snap, Crackle, and Pop": "Draw, Write, and Tell": an innovative research method with young children. *Journal of Advertising Research*, 53(4), (pp. 377-390).
- Angell, C., Alexander, J., & Hunt, J. A. (2015). 'Draw, write and tell': A literature review and methodological development on the 'draw and write' research method. *Journal of Early Childhood Research*, 13(1), (pp. 17-28).
- Bennington, J. (2011). From private choice to public value. *Public value: Theory and practice*. (pp. 31-49).
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers. (pp. 110-148).
- Boessenkool, J. (2011). *Sportverenigingen: een plaatsbepaling*. In: Boessenkool, J., Lucassen, J., Waardenburg, M., Kemper, F. Sportverenigingen: tussen tradities en ambities. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Boonstra, N. & Hermens, N. (2011). *De maatschappelijke waarde van sport: Een literatuurreview naar de inderdieneffecten van sporten*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Bottenburg, M. van, Elling, A., Hover, P., Brinkhof, S. & Romijn, D. (2011). *De maatschappelijke betekenis van topsport*. Utrecht: Universiteit Utrecht en Mulier Instituut.
- Bottenburg, M. van (2013). *Om de sport verenigd: Instituties en organisaties in de sportwereld*. In: Duyvendak, J.W., Bouw, C., Gërkhani, K. & Velthuis, O. (red.). *Sociale kaart van Nederland: Over instituties en organisaties*. (pp. 223 – 238). Den Haag: Boom Lemma.
- Brenner, R. A., Saluja, G., & Smith, G. S. (2003). Swimming lessons, swimming ability, and the risk of drowning. *Injury control and safety promotion*, 10(4), (pp. 211-215).
- Brookes, S. & Wiggan, J. (2009). Reflecting the Public Value of Sport. *Public management Review*, 11(4), (pp. 401-420).
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods (5de)*. Oxford: Oxford University Press.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2015). *Sportaccommodaties; inrichting, gebruik naar type accommodatie 1988 – 2012*. Geraadpleegd via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7193SKCR/table?ts=1580501575368>. (Geraadpleegd op 28 januari 2020).
- Dool, R. van den (2019). *Sportdeelname & lidmaatschap sportclubs jeugd: vergelijking 2003 met 2017*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Duberley, J., Johnson, P. Cassel, C. (2012). Philosophies Underpinning Qualitative Research. In: Symon, G. & Casell, C. (eds.). *Qualitative organizational research (pp.15 – 34)*. Los Angeles: Sage
- Edwards, A., & Skinner, J. (2010). *Qualitative research in sport management*. Routledge.
- Eekeren, F. van. (2016). *De waardevolle club: Het besturen en managen van publieke waardecreatie in voetbalorganisaties*. Nieuwegein: Arko Sports Media
- Elling, A. (2013). *50-plussers en sport: Motieven, belemmeringen en blessures*. Utrecht: Mulier Instituut.

Exel, N. J. A. van, De Graaf, G. & Brouwer, W. B. (2006). "Everyone dies, so you might as well have fun!": Attitudes of Dutch youths about their health lifestyle. *Social science & medicine*, 63(10), (pp. 2628-2639).

Floor, C. (2017). *Zwemlesaanbieders 2017*. Utrecht: Mulier Instituut.

Floor, C. & Tiessen-Raaphorst, A. (2019). *Zwemvaardigheid 2018: inzicht in het zwemdiplomabezit van kinderen en volwassenen: Factsheet 2019*. Utrecht: Mulier Instituut.

Frick, B., & Wicker, P. (2016). The trickle-down effect: how elite sporting success affects amateur participation in German football. *Applied Economics Letters*, 23(4), (pp. 259-263).

Geuijen, K. (2013). Maatschappelijke meerwaarde creëren in publieke netwerken: waartoe en hoe?. *Bestuurswetenschappen*, 68(1), (pp. 87-96).

Grix, J., & Carmichael, F. (2012). Why do governments invest in elite sport? A polemic. *International journal of sport policy and politics*, 4(1), (pp. 73-90).

Hanstad, D. V., & Skille, E. Å. (2010). Does elite sport develop mass sport?: A Norwegian case study. *Scandinavian sport studies forum*, 1, (pp. 51 – 68).

Hartley, J., Alford, J., Knies, E., & Douglas, S. (2017). Towards an empirical research agenda for public value theory. *Public Management Review*, 19(5), (pp. 670-685).

Hoeijmakers, R. & Hoekman, R. (2018). *Betaalbaarheid en betalingsbereidheid: De betekenis van de prijs bij sportbeoefening*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hover, P., & de Jong, M. (2011). *Van evenbeeld tot tegenpool: Over de imago's van vijftien sporttakken volgens de Nederlandse bevolking*. Utrecht: Mulier Instituut.

Keegan, R., Harwood, C., Spray, C., Lavallee, D. (2008). A Qualitative investigation exploring the motivational climate in early career sport participants: Coach, parent and peer influences on sport motivation. *Psychology of sports and exercise*, 10, (pp. 361-372).

Knoppers, A. (2006). *Wat brengt sport teweeg?!* Zeist: Jan Luiting Fonds.

KNZB. (2013). *Waterkracht 3: Meerjarenbeleidsplan 2013-2016*. Nieuwegein: KNZB.

KNZB. (2017). *Passie voor water: Jaarplan 2017*. Nieuwegein: KNZB.

KNZB. (2020). *Een nieuw relatiemodel: Duidelijker, eerlijker en completer*. Nieuwegein: KNZB.

KNZB. (2020). *KNZB pocket: Iedereen is zwemmer*. Nieuwegein: KNZB.

KNZB. (2020). *Businesscase Sportmodel*. Nieuwegein: KNZB.

KNZB. (2020). *Businesscase SuperSpetters*. Nieuwegein: KNZB.

Light, R. L. (2010). Children's social and personal development through sport: A case study of an Australian swimming club. *Journal of Sport and Social Issues*, 34(4), (379-395).

Light, R. L., Harvey, S., & Memmert, D. (2013). Why children join and stay in sports clubs: Case studies in Australian, French and German swimming clubs. *Sport, Education and Society*, 18(4), (pp. 550-566).

- Meynhardt, T. (2009). Public value inside: What is public value creation?. *Intl Journal of Public Administration*, 32(3-4), (pp. 192-219).
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). (2019). *Nationaal sportakkoord: Sport verenigt Nederland*. Den Haag: VWS.
- Moore, M. (1995). *Creating public value: Strategic management in government*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Moore, M. (2000). Managing for value: Organizational strategy in for-profit, nonprofit, and governmental organizations. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 29(1_suppl), (pp. 183-204).
- Morrongiello, B. A., Sandomierski, M., Schwebel, D. C., & Hagel, B. (2013). Are parents just treading water? The impact of participation in swim lessons on parents' judgments of children's drowning risk, swimming ability, and supervision needs. *Accident Analysis & Prevention*, 50, (pp. 1169-1175).
- Nieuwenhoff, F.H. van den (2016). *Een prettig verblijf in het water: een kwalitatief onderzoek naar de betekenissen die kinderen en ouders geven aan zwemmen en de consequenties voor het al dan niet onderhouden van de zwemvaardigheid*. (Master's thesis). Geraadpleegd via <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/344731>
- Noort, M. van de, Torre, E. J. van der, & Douglas, S. C. (2017). Belofte, pijn en medicijn: het verantwoorden van publieke waardecreatie aan de lokale politiek en maatschappelijke partners. *Bestuurswetenschappen*, 71(2), 5.
- NOC*NSF. (2019). *Notitie: Begroting 2020 en prognose 2019*. Geraadpleegd via <https://nocnsf.nl/media/1171/03b1-notitie-begroting-en-prognosepdf.pdf> (Geraadpleegd op 20 december 2019).
- NOC*NSF. (2020). *Zo sport Nederland: Trends en ontwikkelingen in sportdeelname (2013 – 2019)*. Arnhem: NOC*NSF.
- Roest, J.W. van der, Vermeulen, J. & Bottenburg, M. van (2015). Creating sport consumers in Dutch sport policy. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(1), (105-121).
- Rhodes, R. A., & Wanna, J. (2007). The limits to public value, or rescuing responsible government from the platonic guardians. *Australian Journal of Public Administration*, 66(4), (pp. 406-421).
- Sam, M. P. (2011). Building legitimacy at Sport Canada: pitfalls of public value creation?. *International review of administrative sciences*, 77(4), (pp. 757-778).
- Schnabel, P. (2004). Het zestiende Sociaal Cultureel Rapport kijkt zestien jaar vooruit. SCP, *In het zicht van de toekomst*. Sociaal en Cultureel Rapport 2004 (pp. 45 – 90). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Seippel, Ø. (2006). *The meanings of sport: fun, health, beauty or community?*. *Sport in Society*, 9(1), (pp. 51-70).
- Skille, E. Å. (2011). The conventions of sport clubs: enabling and constraining the implementation of social goods through sport. *Sport, education and society*, 16(2), (pp. 241-253).
- Stoker, G. (2006). Public value management: a new narrative for networked governance?. *The American review of public administration*, 36(1), (pp. 41-57).

- Storm, R. K., Nielsen, C. G., & Jakobsen, T. G. (2018). Can international elite sport success trickle down to mass sport participation? Evidence from Danish team handball. *European journal of sport science*, 18(8), (pp. 1139-1150).
- Talbot, C. (2009). Public value—The next “big thing” in public management?. *Journal of Public Administration*, 32. (pp. 167–170). Enschede: Universiteit Twente.
- Tirion, H. B. (2006). Beleidseffectmeting en legitimiteit: een studie over reflectie, objectiviteit, betrekkelijkheid en de provinciale beleidspraktijk.
- Veal, A. J., Toohey, K., & Frawley, S. (2012). The sport participation legacy of the Sydney 2000 Olympic Games and other international sporting events hosted in Australia. *Journal of policy research in tourism, leisure and events*, 4(2), (pp. 155-184).
- Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?: Praktijkboek voor methoden en technieken*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Verlaat, M. N. van't (2010). *Marktgerichte sportbonden: een paradox?* (Doctoral dissertation, Uitgeverij BOXPress). Geraadpleegd via <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/187073>
- Waardenburg, M. Hombergh, S. van den, Bottenburg, M. van (2019). *Bouwen aan maatschappelijke waarden: Publiek-private samenwerking bij multifunctionele sportaccommodaties*. Den Haag: Boom bestuurskunde.
- Weed, M., Coren, E., Fiore, J., Wellard, I., Chatziefstathiou, D., Mansfield, L., & Dowse, S. (2015). The Olympic Games and raising sport participation: a systematic review of evidence and an interrogation of policy for a demonstration effect. *European sport management quarterly*, 15(2), (pp. 195-226).
- Weick, K.E. (1995). *Sensemaking in Organizations*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Weijden, M. van der (2019). *Retentie van zwemvaardigheden: Bij kinderen in bezit van diploma B*. Zwolle: Windesheim.
- Weiss, M. R., Kimmel, L. A., & Smith, A. L. (2001). Determinants of sport commitment among junior tennis players: Enjoyment as a mediating variable. *Pediatric Exercise Science*, 13(2), (131-144).
- Wiersma, L. D. (2001). Conceptualization and development of the sources of enjoyment in youth sport questionnaire. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 5(3), (153-177).
- Werff, H. van der, & Breedveld, K. (2013). *Zwemmen in Nederland: De zwemsport in al zijn facetten belicht*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Wisse, E., Elling, A., & van den Dool, R. (2008). *Ik wil wel dat mijn kind leert zwemmen.... Een onderzoek naar de factoren die de zwemvaardigheid beïnvloeden en de rol van allochtone ouders*. Den Bosch: Mulier Instituut.
- Woolger, C., & Power, T. G. (2000). Parenting and children's intrinsic motivation in age group swimming. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(6), (pp. 595-607).

Bijlage 1 Opdracht kinderen

Veel kinderen hebben op jonge leeftijd een zwemdiploma behaald. Velen zijn daarna ook blijven sporten, bij een vereniging of individueel. Maar ieder kind heeft zijn eigen beleving over sport. Onderstaande opdrachtjes helpen om een eerste beeld te krijgen over wat kinderen vinden van sport.

Opdracht 1: Waar denk je aan als je aan sport denkt? Maak hiervan een mindmap en schrijf hierbij zoveel mogelijk woorden op die jou laten denken aan sport. Rondom het ovaal met het woordje 'sport' schrijf je dus alle woorden op die je hieraan doen denken. Dit kunnen sporten zelf zijn, maar ook je mening over sport.

Opdracht 2: Vrijwel iedereen heeft wel een leuke ervaring met sport. Klopt dat? Schrijf een kort verhaaltje over je mooiste ervaring. Wat heb je meegemaakt en wat vond je hiervan? Waarom vond je dit zo leuk?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 3: Een aantal jaar geleden heb je waarschijnlijk zwemles gehad. Klopt dat? Hier weet je vast en zeker nog wel iets van. Wat vond je hier leuk aan en wat vond je minder leuk? Schrijf een verhaaltje over hoe je de zwemlessen hebt beleefd.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 4: Inmiddels heb je een zwemdiploma behaald en doe je misschien wel een sport. Schrijf een kort verhaaltje over welke sport je doet en waarom je voor deze sport hebt gekozen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

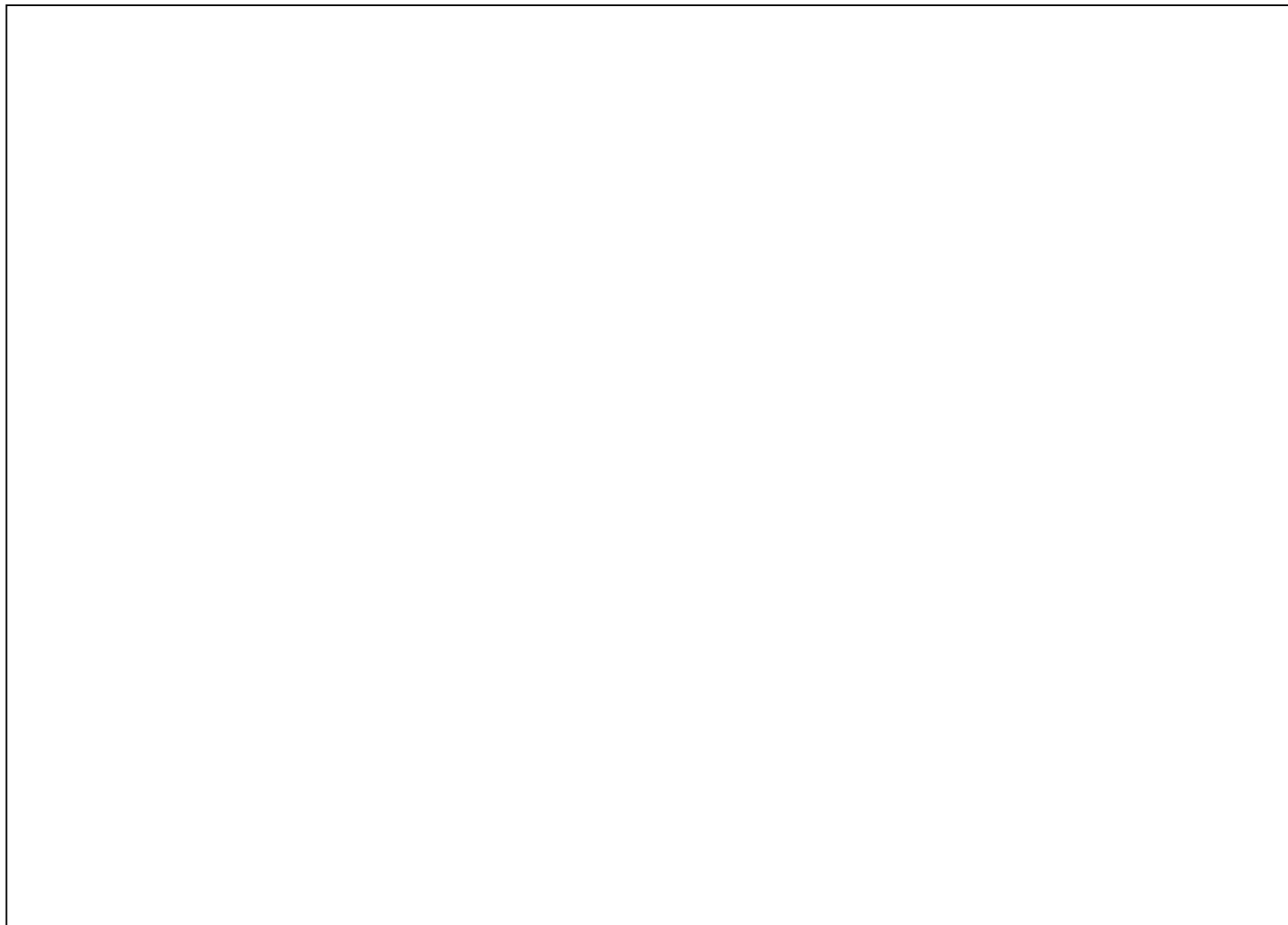
.....

.....

.....

.....

Opdracht 5: Waar denk je aan als je aan zwemmen denkt? Maak een leuke tekening over zwemmen.

Opdracht 6: Ga je nog wel eens zwemmen? Met wie ga je dan zwemmen en wat doen jullie dan in het zwembad? Schrijf hierover een kort verhaaltje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bijlage 2 Opzet topiclijst kinderen (niet zwemmers)

Sport

- Wat vinden ze van sport? (A.d.h.v. opdracht 1)
- Door wie is dit beeld beïnvloed?
- Welke sporten/ hobby's beoefenen ze? (A.d.h.v. opdracht 4)
- Waarom?
- Wat vinden ze hier leuk aan?
- Welke leuke ervaringen heb je met sport? (A.d.h.v. opdracht 2)
- Kijken ze wel eens sport op tv?
- Zijn ze fan van een sporter of club?
- Heeft dit invloed op de sport die ze zelf doen?
- Wat vinden ze belangrijk als ze gaan sporten?
- In hoeverre is competitie/wedstrijden belangrijk?
- Individuele of teamsport?
- Invloed van ouders en broertjes/zusjes op sportkeuze?
- Invloed vriendjes op sportkeuze?
- Invloed gezondheidsperspectief?
- Invloed van de basisschool op sportkeuze/beoefening? Bijvoorbeeld door gymles of andere sportactiviteiten?
- Invloed reisafstand tot sportaccommodatie?

Zwemles (a.d.h.v. opdracht 3)

- Waar hebben ze de zwemles gevolgd?
- Wat vonden ze van de zwemles (leuk en minderleuk)?
- Wat vonden hun ouders van de zwemles?
- Verbeteringen voor de zwemles (wat zouden ze graag anders zien)?
- Invloed van zwemles op het blijven zwemmen?
- Werden ze gestimuleerd om te blijven zwemmen?
- Was er aanbod om te blijven zwemmen?
- Wat vinden ze van dit aanbod?

Zwemmen (a.d.h.v. opdracht 5 + 6)

- Gaan ze nog wel eens zwemmen?
- Wat doen ze dan en met wie?
- Vinden ze zwemmen leuk en waarom?
- Stimuleren hun ouders om te gaan zwemmen?
- Gaan ze met school wel eens zwemmen of tijdens een kinderfeestje?
- Voelen ze zich veilig in het zwembad? Of op het strand/zee?
- Vinden ze het belangrijk om goed te kunnen zwemmen?
- Durven ze in zwembroek/badpak in het zwembad rond te lopen?

Zwemmen als sport

- Vinden ze zwemmen een sport? Waarom wel/niet?
- Waar denken ze aan bij zwemmen als een sport?
- Kennen ze ook de andere zwemsporten (waterpolo, synchroonzwemmen en schoonspringen)?
- Moet er iets veranderen om zwemmen als een sport te zien? Of om te willen gaan zwemmen?

Zwemaanbod

- Welk zwemaanbod is er volgens de kinderen?
- Wat zouden ze van schoolzwemmen vinden?
- Wat zouden ze graag willen doen als ze gaan zwemmen?
- Zou ander zwemaanbod ervoor zorgen dat kinderen meer gaan zwemmen?
- Waar moet het zwemaanbod aan voldoen?

Bijlage 3 Opzet topiclijst kinderen (zwemmers)

Sport

- Wat vinden ze van sport (a.d.h.v. opdracht 1)
- Door wie is dit beeld beïnvloed?
- Welke sporten/hobby's beoefenen ze? (A.d.h.v. opdracht 4)
- Waarom?
- Wat vinden ze hier leuk aan?
- Welke leuke ervaringen heb je met sport (a.d.h.v. opdracht 2)
- Kijken ze wel eens sport op tv?
- Zijn ze fan van een sporter of club?
- Heeft dit invloed op de sport die ze zelf doen?
- Wat vinden ze belangrijk als ze gaan sporten?
- In hoeverre is competitie/wedstrijden belangrijk?
- Individuele of teamsport?
- Invloed van ouders en broertjes/zusjes op sportkeuze?
- Invloed vriendjes op sportkeuze?
- Invloed gezondheidsperspectief?
- Invloed basisschool op sportkeuze/beoefening?
- Invloed reisafstand tot sportaccommodatie?

Zwemles (a.d.h.v. opdracht 3)

- Waar hebben ze de zwemles gevolgd?
- Wat vonden ze van de zwemles (leuk en minderleuk)?
- Wat vonden hun ouders van de zwemles?
- Verbeteringen voor de zwemles (wat zouden ze graag anders zien)?
- Invloed van zwemles op het blijven zwemmen?
- Werden ze door de vereniging gestimuleerd om te blijven zwemmen?
- Was er aanbod om te blijven zwemmen? Welk?
- Wat vinden ze van dit aanbod?
- Zijn andere kinderen ook doorgestroomd vanuit de zwemles? Had dit invloed op je eigen keuze?

Zwemmen (a.d.h.v. opdracht 5 + 6)

- Wat vinden ze van zwemmen? Vinden ze het leuk en waarom?
- Zien ze zwemmen als een sport? Waarom?
- Waarom zijn ze deze sport gaan doen?
- Wat vinden ze leuk en minder leuk aan deze sport?
- Wat vinden vrienden op school ervan dat ze zwemmen als sport?
- Hoe lang verwachten ze de sport nog te doen? Waarvan is dat afhankelijk?
- Gaan ze buiten de vereniging om nog wel eens zwemmen?
- Wat doen ze dan en met wie?
- Stimuleren hun ouders om te gaan zwemmen?
- Gaan ze met school wel eens zwemmen of tijdens een kinderfeestje?
- Voelen ze zich veilig in het zwembad? Op het strand/zee?
- Durven ze in zwembroek/badpak in het zwembad rond te lopen?

Zwemaanbod

- Welk zwemaanbod is er volgens de kinderen? Wat vinden ze hiervan?
- Wat zouden ze anders willen?
- Wat zouden ze van schoolzwemmen vinden?
- Zou ander zwemaanbod ervoor zorgen dat kinderen meer gaan zwemmen?
- Waar moet het zwemaanbod aan voldoen?

Bijlage 4 Opzet topiclijst ouders

Introductie

- Wat is hun gezinssituatie?
- Huidige hobby's/sporten?
- Welke sporten hebben ze vroeger als kind gedaan? Waarom?
- Door wie zijn zij als kind beïnvloed bij hun sportkeuze?

Sport

- Wat vinden ze van sport?
- Hoe belangrijk vinden ze sport voor hun kind?
- In hoeverre stimuleren ze hun kind om te sporten?
- Terugblik op sportkeuze van het kind? Hoe, wat, waarom en wanneer?
- Door wie is het kind beïnvloed?
- Wat is de invloed van de ouders geweest bij de sportkeuze?
- Wat vinden ze van de sportkeuze van hun kind?
- Gaan ze vaak mee naar de trainingen of wedstrijden?
- Kijken ze zelf naar sport op tv?
- Word hun kind hier ook tot gestimuleerd? Welke invloed heeft dat?
- Heeft sportvoorkeur ouders invloed op het kind?

Zwemles

- Heeft het kind zwemles gehad? Waarom wel/niet?
- Is zwemles belangrijk?
- Waar heeft het kind zwemles gehad? Waarom daar?
- Welke diploma's heeft het kind behaald? Waarom? Heeft het kind of de ouders hiervoor gekozen? Waarom?
- Wat vond het kind van de zwemlesperiode?
- Wat vonden de ouders zelf van het zwemlestraject?
- Wat vonden ze inhoudelijk van de zwemlessen?
- En van de trainer? Welke invloed heeft hij/zij?
- Werd er volgens de ouders gestimuleerd om te blijven zwemmen na de zwemlessen?
- Werd er tijdens de zwemles kennisgemaakt met vervolg aanbod?

Zwemmen

- Waar denken ze zelf aan bij zwemmen?
- Zien ze zwemmen als een sport?
- Houden ze zelf van zwemmen?
- Gaan ze met kind nog wel eens naar het zwembad?
- Zwemmen ze wel eens op vakantie?
- Gaan ze wel eens naar het strand/zee?
- Stimuleren ze kind om te blijven zwemmen? Waarom wel/niet?
- Wat betekent zwemmen voor ze? Vinden ze het belangrijk?
- Hoe denken ze over zwemveiligheid/zwemvaardigheid?
- Wat weerhoudt hun om vaker te gaan zwemmen? Te duur?

Zwemmen als sport

- Waar denken ze aan bij zwemmen als een sport?
- Zijn ze bekend met de verschillende zwemsporten?
- Wat zouden ze ervan vinden als hun kind als sport zwemmen zou kiezen?
- Wat weerhoudt kind om voor zwemmen te kiezen?
- Wat is verschil tussen zwemmen en andere sporten?

Zwemaanbod

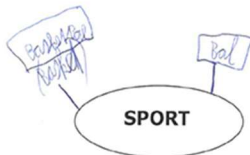
- Wat vinden ze van het huidige zwemaanbod?
- Hoe denken ze over schoolzwemmen?
- Zou ander zwemaanbod ervoor zorgen dat kinderen meer gaan zwemmen?
- Welk zwemaanbod is hiervoor nodig?
- Waar moet het zwemaanbod aan voldoen?
- Wie moet dit aanbieden?

Bijlage 5 Mindmaps sport

Rennen
Bewegen
Voetbal
Tennis
Pingpong
Spellen
Binnen en buiten

Rennen
Voetbal
Leuk
Snel
Trainen
Coach
Uithoudingsvermogen
Bewegen
Gezond
buiten

sporten is leuk zwemmen

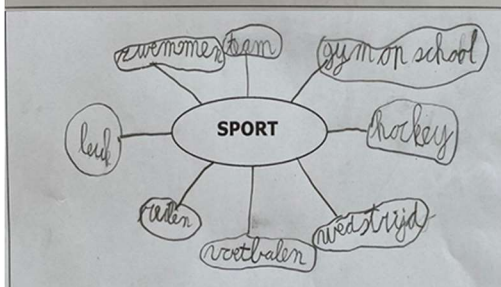
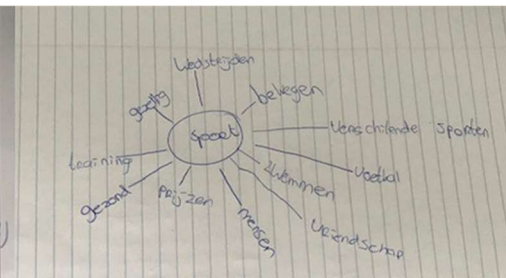
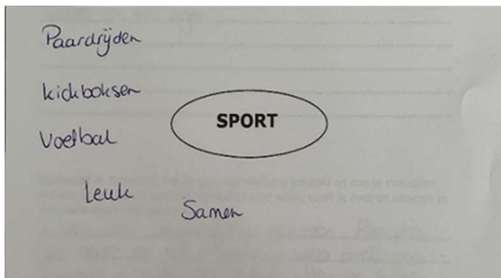

hard lopen fietsen
en gezond en je wordt er blij van

Breakdance
Voetbal
Gymnastiek
Fietzen
Zwemmen

zwemmen, fijn om in het water bezig te zijn, het is bij elke club waar ik bij zwem (ik zwem bij 2 clubs) is het altijd gezellig, de wedstrijden zijn altijd heel leuk en gezellig. Zwemmen, gym, fijn bezig zijn, wedstrijden

Bijlage 6 Tekeningen zwemmen

